

Baccarat

C.J. Kelk

bron

C.J. Kelk, *Baccarat*. J.M. Meulenhoff, Amsterdam 1948 (tweede druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/kelk001bacc01_01/colofon.php

© 2010 dbnl / erven C.J. Kelk

*pictoribus atque poetis
quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.*
HORATIUS

I Goeden morgen!

Door een kier in het fluwelen gordijn had het zonlicht zich moe gespeeld op het gelaat van de slapende jongeman, die op de rode canapé lag uitgestrekt. Nu scheen het plotseling of hij zou gaan niezen, zijn fijne neus trilde enige malen op en neer als een onwillige sleutel in een slot. Dan opende zich moeilijk één oog dat staren bleef en meteen ook kwam er leven in het dromende meisje, dat hem van heel nabij had zitten aanzien, haar grote donkere blik roerloos op hem gericht. Zij was in een lange beige zijden japon gepend. Alleen de neusjes van haar zwart geschoeide voetjes staken glimmend uit onder haar rok. Met een kleine vinger streek ze zich een krul voor de ogen weg. Snel nam ze haar voeten van de canapérand vandaan en deinsde met haar lage zetel achteruit.

‘Goede morgen!’ zei hij glimlachend, haar eindelijk zijn twee heldere kijkers tonend.

‘Langslaper!’ Haar lach ontblootte de lange smalle tandjes. In rust droeg haar gelaat een vastberaden trek, maar wat sprak er nu een goedheid uit die zachte lijnen langs de aardige meisjeswangen, kinderlijk opbollend door de lach.

Hij knikte tevreden en blikte dromerig rond door de kleine salon naar de vergulde pendule en de ranke kandelaars, de kleurige schilderijen, de kleine sierlijke étagère met het kraakfijne Sèvres porcelein, de ovale tafel met het kanten kleed. Al die coquette glinsterende dingen waren hem zeer vertrouwd, zodat hij opnieuw vredig glimlachte en het meisje toeknikte met een heerlijk traag hoofd.

Toen vielen zijn ogen dicht.

‘Neen, dat mag niet. Niet meer slapen! Wij hebben nog niets aan elkaar gehad. Toe, word nu wakker, mijn jongen.’

‘Dat is waar.’

Met een ruk was hij half overeind en nestelde zich behagelijk tegen een der rijckrullige hoekleuningen van de canapé. Zijn lichte ogen glansden vochtig. Verwilderd stond de kleine baard à la Française vooruit: het gaf hem een komisch-schrikwekkende uitdrukking.

Hij reikte haar zijn slanke hand.

‘Hoe kom ik hier eigenlijk? Lig ik hier al lang?’

Zij lachte luid en jong.

‘Herinner je je dat niet?’

‘Neen, helemaal niet. Wat heb ik aan?’

Hij betastte zijn zwarte rok, die danig gekreukeld was en verbaasd voelde hij zijn hals bloot tot aan de eerste borstharen.

‘Ja, ik heb je maar verlost van boord en strop. Je had het erg benauwd, vannacht. Weet je er dan werkelijk niets meer van? Ik kan het me haast niet voorstellen.’

‘O, wacht eens. Nu weet ik het. Ik had tegen de koetsier gezegd: breng me als de wind naar Mademoiselle. Dat heeft hij dus goed verstaan.’

‘Het adres was hem bekend. Dat was niet moeilijk.’

‘Mag ik vandaag bij je blijven? Hoe laat is het?’

‘Kùn je blijven? O, heerlijk! Zullen wij hier eten, dan zal ik het diner straks hiernaast laten opdienen of wil je eerst een glas madeira?’

‘Ja, graag. Dan gaan wij gezellig samen eten. En dan zal ik vanavond wat galanter zijn dan gisteren. Maar hoe laat is het toch?’

Zij wipte op en keek op de klok.

‘Het is bij vieren.’

‘Grote hemel, heb ik de hele dag verslapen?’

‘Het was vanmorgen zes uur toen je kwam. En ik weet nog niet eens waar vandaan. Ik heb je maar zoals je reilde en zeilde, liefderijk opgenomen. Dat was heus geen kleinigheid.’

‘Dat begrijp ik best.’ Hij lachte hartelijk en drukte haar handje nog eens in de zijne. ‘Je bent lief. Hoe was ik vannacht?’

‘Niet heel erg gedistingeerd, moet ik zeggen.’

‘Arme kleine.’

‘Je weet, ik kijk niet zo nauw. Maar toe, vertel nu eerst.’

‘Wij hebben de ontvangst van George gevierd in de kleine club. En dat was héél geanimeerd. Allemaal heren, Charlotte hoor, allemaal jongens onder elkaar.’

‘Ik geloof het gráág.’

‘Als we toen maar niet naar de Jockeys gegaan waren, zou het niet eens zo heel laat zijn geworden. Maar nu was het toch blijkbaar tamelijk laat met al de aankleve van dien. En ik had me, schijnt het, in het hoofd gezet jou na afloop een bezoek te brengen. Sliep je al?’

‘Het was zes uur.’

‘O ja, dat is waar. Had je je mensen gauw bij de hand?’

‘Ik heb ze allemaal laten slapen en ik heb jou hier direct in de salon geloodst na een kleine bewerking aan de kaptafel. Je was héél handelbaar en je hebt me zelfs nog ter begroeting omhelsd.’

‘Geen onverdeeld genoeg, vrees ik.’

‘Ik heb je een straal reukwater over het hoofd gegoten en dat hielp wel.’

Hij snuffelde eens.

‘Nu je 't zegt, ruik ik het ook. En verder? Ben je toen op gebleven?’

‘Hoe kom je er bij! Een kwartier later lag ik weer in mijn bedje of er niets gebeurd was. Ik viel dadelijk in slaap en heb heerlijk gerust tot negen uur. Na mijn toilet heb ik hier, vlak bij jou, ontbeten, in de zoete hoop, dat je eens eindelijk wakker zoudt worden. Et voilà.’

Zij zette een kristallen karaf voor hem neer en schonk twee glazen vol.

‘Hier, drink eens.’

‘Ja, dat heb ik in lang niet gedaan. Maar, lieve hemel, Charlotte, ik kan toch zó niet blijven. Stel je voor, dat er eens bezoek kwam.’

‘Ik geef belet voor iedereen.’

‘Je bent lief. Maar toch ga ik me eens gauw opknappen. Ik walg van mezelf.’

‘Drink eerst eens uit en ga dan naar mijn slaapkamer. Je zult niemand tegenkomen. Het personeel is op de hoogte.’

‘Toch niet geheel?’

‘Nee, niet geheel. Wees maar niet bang.’

Zij schoof, toen hij weg was, de zware gordijnen breed uit elkaar en schudde de kussens van de canapé krachtig op. Stoffjes wemelden in het volle zonlicht en zakten daarna rustig neer. Toen ging ze in haar leunstoeltje zitten en draaide een vinger in een krul rond. Haar ogen blonken helder als van een tevreden diertje. Zij streek de banen van haar japon glad en legde zich een handpalm tegen de lachende wang.

De twee jonge mensen zaten weldra in de besloten eetkamer aan tafel. In het midden stond een ronde lamp ontstoken, hoewel van buiten nog wat laat zonlicht bin-

nenviel. Een kamermeisje bracht een enkele sierlijke schotel. Charlotte schonk zelf de wijn.

‘Hoe voel je je nu?’ vroeg ze.

‘Zo fris als een pas begoten bloemetje.’

Hij streek even over de kleine donkere knevel en het keurige puntje aan de top van zijn kin en keek daarbij lachend in de gouden spiegel tegenover hem.

‘Zie ik er niet bekoorlijk uit? Behalve...’

‘Ja, behalve die prikkels in je gezicht.’

‘Drommels ja, ik loop met een baard van twee dagen. Jammer, dat jij de barbier niet op bezoek krijgt. Ik ben de mijne misgelopen. Vind je het erg?’

‘Weineen, als je maar voorzichtig met me omgaat.’

‘Dat beloof ik niet.’

‘Pas op, anders bind ik je een servet voor en scheer je met een tafelmes.’

‘Ik wou dat ik hier altijd blijven kon.’

‘Altijd? Meen je dat?’

‘Ach, je weet niet hoe goed het me doet rustig te zijn.’

‘Maar als je altijd hier was, zou het gauw gedaan zijn met de rust.’

‘Bedoel je, dat ik zelf de onrust meebreng?’

‘Je wilt wel, jongen, maar je kunt niet. En trouwens, ook de anderen zouden je niet met rust laten, dat weet je toch wel? Het is niet jouw schuld.’

‘Neen, je hebt gelijk. Maar toch moet ik me hier dikwijls verschuilen, onvindbaar voor iedereen.’

‘En onvindbaar voor je zelf, bedoel je. Er is heus wel enig verschil tussen het heertje van vanochtend en van nu.’

‘Dat is alleen maar uiterlijk, Lotte, in wezen ben ik de rustigste ziel, die er leeft.’ Hij speelde met haar hand en drukte er een kus op.

‘Je hebt er de jaren nog niet voor om rustig te zijn. Bovendien windt Parijs je op. Ik zou je wel eens thuis willen zien in dat kalme landje, daar bij jou.’

‘Ga met mij mee terug. Den Haag is een vriendelijke stad; de zee vlak bij, duinen en bossen er om heen.’ Opgetogen legde hij zijn arm om haar kleine rechte schouders.

‘Ik zou dat alles wel eens willen zien, moet ik zeggen. Maar dan geloof ik toch, dat 't beter is, als ik eens alléén kom.’

‘Mag ik je nog eens bedienen? Neen? Zal ik dan even schellen?’

Hij greep een fraaie zilveren bel en rinkelde er vrolijk op los. Bijna onmiddellijk stond het meisje weer voor hen om de borden te verwisselen en op te doen. Maar tegelijk was er beweging in de gang en bij de deur. Een livreeknecht kwam binnen en naderde de jonge vrouw om haar iets in het oor te fluisteren. Haar snuitje stond opeens heel bedroefd en zij legde haar handje op de arm van haar cavalier, die juist haar kleine bord met uitgezochte beetjes voorzag.

‘Ze komen je alweer halen.’

‘Mij? Waarvoor? Wacht eens, wat is het vandaag? Dinsdag? O, hemel, dat is wáár! Ik moet naar de Griekse ambassade. Dat had ik toch ook kunnen weten.’ Hij sprong op van zijn stoel.

‘Wanneer? Nu al?’

‘Ja, onmiddellijk. Ik moet er om zes uur zijn. Het is half zes, ik ben nog ongeschoren en niet in uniform. Grote God, wat is dat ellendig. En wij zijn nauwelijks begonnen! Charlotte, wees niet boos.’

Het meisje pruilde. Een traan blonk in elke ooghoek.

‘Het is goed. Het zal wel niet anders kunnen.’

‘Is mijnheer Den Doelen beneden?’

‘Ja, monseigneur, en uw koets wacht buiten.’

De lakei verdween met een lichte buiging.

‘Ik voel het wel: ik moet gaan. Verdomde slavernij! Charlotte, denk nu toch niet, dat *ik* het plezierig vind nooit eens met rust gelaten te worden.’

‘Had het me liever meteen gezegd, dan had ik er me niet zo op verheugd.’ Zij schreide.

Hij veegde haar tranen af met zijn gevouwen servet.

‘Ja, lieve, ik had me er ook op verheugd, maar wat is er nu aan te doen? Ik was het vergeten. Ik heb een dag overgeslagen. Ik was de tel kwijt. En ze zullen het me kwalijk nemen als ik niet kom. Te laat is niet erg; helemaal niet - is verschrikkelijk. Daar zoekt men weer iets achter en morgen of overmorgen roepen ze me terug naar Den Haag. Zo zijn ze daar: altijd in angst en beven. En *ik* moet er maar voor opdraaien. Vervelende kerels!’

Boos wierp hij het servet op tafel.

‘Toe Willem, wees nu bedaard. Zie, ik kijk alweer vrolijk. Je komt toch gauw terug? Dat is waar, misschien kun je wel dédelijk weer terug zijn. Of... niet?’

Zijn gezicht verhelderde.

‘Ja, zeker kan dat. Over een paar uur ben ik weer hier. Weet je wat. Schort het diner op tot tien uur, dan maken wij er een souper van.’

‘Ja, maar steek nog gauw een paar happen in je mond. Je krijgt anders honger op de ambassade.’

‘Het is een korte receptie.’

‘Gauw dan!’

Hij gaf haar een kus, die vluchtig begon, maar vast vlijde zij haar kopje tegen zijn borst. Het werd nu een innig afscheid.

‘Tot straks.’

Glimlachend knikte hij haar nog toe bij de deur.

Treurig bleef zij achter, doelloos prikkend met de vork in het keurig opgemaakte bordje. Met een lusteloos gebaar pakte ze de bel. Toen stond ze op en zag naar buiten. De lantarens van het wachtende rijtuig brandden in het half duister. Snel trok ze zich terug en sloot haastig de zware gordijnen.

Luidruchtig was hij van de trappen gestormd en de porte-cochère door naar buiten. Aan het portier van de koets stond de kleine grijze man, wiens levenloze blik hem reeds jaren hinderde. Hij wrong zich langs hem heen en beantwoordde zijn groet met een onwillige grauw.

‘Ik weet het, ge hebt mij overal gezocht. Dat doet er ook verder niet toe. Ik ben nu gevangen. Soit.’

‘Ik kan er toch ook niets aan doen. Mij dunkt...’

‘t Is goed.’

In het duffe, besloten koetskamertje maakte hij het zich gemakkelijk en legde zijn benen nonchalant voor zich uit. Hij keek de boulevard af waar de gaslantarens reeds waren aangegloeid en zijn wrevelige trekken ontspanden zich, nu hij zich prettig voelde schommelen door de schitterende lichtstad, die zich klaar maakte voor de feestelijke avond. Maar spoedig arriveerden zij. En geen half uur later stond de onfortuinlijke galant in een nauw sluitend uniform, met hoge gouden kraag, om zijn borst de sjerp der hoogste vaderlandse orde, een rij kruizen erboven, een ster in het midden. De kamerdienaar, die hem gekleed had, liet de grote spiegel handig langs hem heen draaien. Hij streek zich over de rozige, gladde wangen. Dan zette hij de sjako op met witte veren en begeleid door een militair attaché, stapte hij in de eerste der twee statiekoetsen, die inmiddels waren voor gevoerd.

Tussen twee rijen soldaten door, die het geweer presenteerden, beklom de kleine stoet de brede vestibuletrappen en bereikte de ingang van de zaal, die verlicht was door een stippellijn von honderden gulden lustres. Op een zeer groot Smyrnaas tapijt onder een verblindend hel brandende kristallen kroon stond de jonge man, die men niet te dicht naderen mocht en met Majesteit diende aan te spreken.

Een heel fijn blosje lag op de hoekige trekken van de opgeschoten knaap. Het uniform gaf hem iets kinderlijks en de glimmende hoge laarzen leken haast te groot voor zijn magere benen. Een heel klein glimlachje, men wist niet of het van trots of van geamuseerdheid was, zweefde om de jonge mond.

In de carré om hem stonden, stijf in het goud, zijn stramme generaals en de leden van het corps diplomatique, in hun glanzende zwarte rokken, met lage vesten en smetteloos blanke borst. Langs de rand van het tapijt formeerde zich een buigende rij geuniformden, gerokten en geridderden. Telkens trad uit dit schitterend gelid een enkele gesjerppte iets dichterbij en tripte eenzaam het tapijt over, losgelaten door zijn aanhang, als een schaduwbeeld gevolgd door zijn militair-attaché, die zich op vereiste afstand achter hem plaatste. Met één oogopslag had Willem de schikking in zich opgenomen. En hij deed wat van hem verwacht werd. Een lichte handdruk, een korte hoofdknik, een, twee passen voorwaarts en daar stond hij reeds te midden van hen, die achter de jonge koning een fond van aanzien en bescherming vormden. Hier stond hij nu veilig, licht hijgend. Nog net op tijd! Want amper stond hij welsprekende blikken te wisselen met enkele bekenden, of het volkslied zette in, de wapenkoning hief een hand op en de menigte aan de ingang week or-

delijk uiteen voor een kleine man in wit uniform, die met een zeer schone vrouw aan zijn zijde binnentrad. Het keizerlijk echtpaar werd gevolgd door een lange reeks hovelingen.

Nu kwam er enige verandering in de kleine groep op het tapijt, het piepjonge koninkje draaide zich een kwart slag om en liet de ereplaats aan de oudere man met de korte baard en de lang uitgepunte knevels. Even scheen de keizer zich te willen verzetten tegen deze verandering in de opstelling, maar hij liet het zich spoedig welgevallen en nu kwamen van het fond de prinsen een voor een hun hand bieden aan de nieuw-aangekomen majesteiten.

De komst der monarchen was het sein geweest voor het treden van vele statige vrouwen uit de kleine loges, die door hoog opgehouden gordijnen van de zaal waren afgescheiden. Haastig schikten zij zich, met zwaar ruisende rokken, langs de wanden der zaal, haar nieuwsgierige blikken met moeite bedwingend. De kostbare dunne sjaals om haar schouders verhulden maar weinig van haar rijk décolleté. Haar kleine hoed hielden zij aan de linten in de hand. De verschillende ambassadeurs, diplomaten en hoge militairen zochten met correcte stappen hun dames op en het geroezemoes van stemmen zwol geweldig aan, en matigde zich eerst toen ten laatste ook het Griekse volkslied weerklonk en de erewacht bij de vleugeldeuren nogmaals het geweer presenteerde.

Hierna traden ook de majesteiten uit het middelpunt en weken, langzaam zich bewegend, dieper de zaal in, hetgeen de prinsen ontsloeg van de eentonige verplichting daar nog langer opgesteld te staan.

‘Oef, dat hebben wij weer gehad,’ zei Willem tot de illustere Edward, die naast hem schoof.

‘Hoe gaat het u, sinds gisteren?’

‘Best, en u? Ik heb tot vier uur geslapen. Goddelijk!’ en hij sloot even tevreden de ogen.

‘Ik heb vanmorgen gereden en vanmiddag bezoeken ontvangen.’

‘Aangename bezoeken?’

‘Heel aangename.’

‘Nu, wij hebben weer eens een blik in de toekomst gehad.’

‘In de verre toekomst, hoop ik.’

‘Kijk, daar is de lange Christiaan. Die zal wel trots zijn op zijn broeder.’

Men schudde handen.

‘Ben je jaloers?’

‘En of. Zou jij het niet zijn?’ sprak de rijzige jonge man.

‘Wacht maar, uw tijd komt ook.’

‘Ik heb nog geduld.’

Het pratende en ruisende geluid van de zaal verstomde opnieuw. Er scheen iets te geschieden.

Willen rekte de hals uit. Hij zag hoe een jonge vrouw de vorstin een ruiker bloemen aanbood. Aan de luide ovaties, die volgden, nam hij geen deel.

‘Kunnen wij er nu eindelijk vandoor?’ vroeg fluisterend de kleine blonde Edward. Willem haalde de schouders op.

‘Ik weet het niet. Wij zullen moeten wachten tot de familie weg is, vrees ik.’

‘Ik zal zoetjes aan George waarschuwen en een kamer doen bezetten voor ons vieren,’ zei Christiaan.

‘Jij bent hier natuurlijk als kind aan huis, zwager?’

‘Zo vrij ben ik wel.’

‘Ik heb niet veel tijd,’ zei Willem aarzelend en hij dacht met rommelende maag aan de kleine verlaten

dis en aan het eenzame meiske, dat misschien nu al de kwartieren op haar pendule aftelde.

‘Wij moeten toch een plan maken voor deze week. Het gebeurt tegenwoordig niet al te dikwijls, dat wij hier samentreffen.’

‘Jij bent ook zo lang weggebleven, Edward.’

‘Een vrijgezel heeft gemakkelijk praten. Ik heb het aan zeer bijzondere huiselijke omstandigheden te danken, dat ik hier zijn kan.’

‘t Is waar, u bent vader geworden, sinds de vorige maal. Alles wel?’

‘Prachtig, heren, prachtig. Ik kan u verzekeren, dat het een trots gevoel is een zóón te hebben. Het zou u ook goed doen, geloof me.’

Christiaan verwijderde zich langzaam, links en rechts buigende, door de zaal om zijn broeder te bereiken, die in de nabijheid van de keizer stond. Zij gingen juist afscheid nemen en er kwam enige tekening in de verschillende groepen en enige stilte van geforceerd respect.

Toen men de majesteiten had uitgeleide gedaan, begon de receptie merkbaar te verlopen.

Weldra stond het ruime vertrek met de donkere, glanzende meubelen, blauw van de rook van vier lange sigaren. De degens waren afgelegd, de kragen losgehaakt. Een enkele oude, gebakkebaarde livreaknecht had met eerbiedig hangend hoofd post gevat aan de wand en bracht met korte tussenpozen de dranken aan, die men hem toeriep te schenken.

Achter de gesloten deur hoorden de vier jongelieden het dreunende afmarcheren van troepen, - daarna het stemgeroes en stapgeschuiifel van een vertrekkende menigte, die door bezwerend gesis tot stilte werd aangemaand. Weldra verflauwden de geruchten der vestibule.

De knaap die Koning was strekte zich lui uit in een armstoel en trommelde met speelse vingers op zijn sjerp, die slobberig om zijn vormloos jongenslijf hing.

‘Wij kunnen er nog lang of kort over praten, heren, het heeft weinig zin.’ riep hij met zijn overslaande stem. ‘Ieder die ogen heeft, kon het duidelijk merken. Hij begint hem lelijk te knijpen. Hij is er niet tegen opgewassen. Ik geloof, dat er iets broeit.’

‘Het is niet onze zaak,’ zei Edward, ‘daar hebben wij onze mensen voor. Wij zijn trouwens nog te jong en de politiek is nu eenmaal voor de diplomaten.’

‘Mij gaat het helemaal niet aan,’ bromde Willem. ‘Wij doen thuis niet aan de grote politiek. Kom, heren, laten wij afdalen naar lagere gewesten: ik wil nu wel eens horen, wat uw plannen zijn.’

Men sprak er doorheen. De vurige port à port smaakte de jongelui uitnemend na de stijve parade van zoeven.

‘Zij is toch een prachtige vrouw,’ zei Christiaan enthousiast. ‘Daar heeft hij toch oog voor gehad, dat moet je hem ter ere nageven.’

Zijn geestdrift werd stormachtig gedeeld.

Maar Willem keek voor de zoveelste maal op de klok. Drommels, het was al bij tien. Wat vloog de tijd. Nog eens hief hij zijn glas en nog eens liet hij het vullen. Een onontkoombare angst greep hem aan, angst voor de uren, die vloten.

‘Kom, heren...,’ begon hij weer.

‘Wat bent u toch onrustig vandaag. Wat schuilt daar achter? Een afspraak? O, die gelukkige! Neen, zeg maar niets.’

‘Affaire d'honneur.’

‘Ja, ja, dat kennen wij.’

Opeens had hij zijn kalmte herwonnen.

‘Een getrouwd man kan makkelijk praten, u is zo vrij als een vogel, zodra u de grens overgaat.’

‘U niet?’

‘Ik niet. Ik heb overal mijn verplichtingen.’ Men lachte vrolijk en er werden de koddigste gissingen gemaakt omtrent een schaking van Eugénie, van wie men vol was, maar Willem hoorde ze nauwelijks meer, zozeer bezielde hem het verlangen van hier te gaan.

Wat? had hij alweer een vol glas in de hand? Maar nu was het dan toch genoeg geweest.

‘Ik moet vertrekken,’ zei hij vastberaden opstaand. ‘Tot morgenochtend in het Bois.’

‘Ja, dat is goed. Afsgesproken. Wij zullen er ook zijn. Au revoir.’

Buitengekomen wipte hij in zijn koets. De attaché was reeds vertrokken. Maar hij vloog haast op de schoot van de grijze man, die zich gemelijk ter zijde trok.

‘Naar Mademoiselle!’ riep hij en daar reed de koets uit alle macht ratelend het plein over.

Charlotte was op haar dormeuse ingedut. Met een schrik werd zij wakker toen de klok haar fijne tikken horen liet. Negen uur. Nog pas negen? Hoe zal ik dit lange uur nog doorkomen? Wacht, ik ga mij verkleden. Zij stond op en rekte haar fijne lenige gestalte eens uit. Snel ging zij naar haar kledkamer, ontdeed zich van haar sjaal en sleep en sloeg een zijden ochtendmantel om. Dan maakte zij de haren los en liet haar krullen eens naar hartelust dansen. Spoedig was zij terug in de salon. Gejaagd begon zij haar werk. Ijlings plaatste ze een paar kandelaars vlak bij de canapé, waar ze ook de tafel aanschoof. Ze schikte er de gedekte schotels op en ze vulde fruitschalen en bonbonnières. Toen doofde zij de lichten en bleef in de kussens gedoken staren naar de pendule,

die door één enkele kaars verlicht werd. De lange vlam bewoog fel boven de open haard. Voortdurend wisselde de omvang van het flauwe lichtvlak boven haar. Onmerkbaar kropen de minuten. Plotseling sprong ze op om geuren te spreken door het donkere vertrek, waarna ze terstond weer neerzank. Het was nu of ze in een nachtelijk bloemperk lag gedoken. Weer sloeg de pendule. Tien uur. Nu opgepast. Zij zat in afwachting, gereed op te veren. Wat duurde het eindelijk.

Steeds heftiger trilde de lange kaarsvlam op de witmarmeren schoorsteenmantel. Het vet droop er koortsachtig rillend van af. Als de kaars uit is, is mijn geduld ook ten einde, dacht ze. Snel nu, kaars, brand voort en breng verlossing. Zij voelde zich schreien, kinderachtig schreien. O wee, ik bederf mijn ogen, dacht ze en ze bette ze haastig in haar zakdoekje, dat als een verfrommelde prop aanvoelde. Nog steeds geen rijtuig. In de gehele straat was geen enkel rijtuig in aantocht. Verdrietig schopte ze een muiltje uit. Bijna half elf was het nu. Daar klonk het lang aanhoudend geweld van paardenhoeven en rollende wielen. Zou hij komen? Neen, de wagen reed door. Maar tegelijk was er vaag gedruis in de gang en een helle lichtstreep drong haar kamer binnen.

‘Charlotte!’

Daar is hij. Houd je nu stil. Een donkere gedaante ging door het vertrek, een hand nam de kaars van de pendule weg.

‘Charlotte, waar zit je!’

Zij kroop achter een kussen, waar ze zich veilig waande, maar reeds had hij haar ontdekt en hij tilde haar in zijn armen omhoog, terwijl het hete kaarsvet over zijn vingers droop.

Zij barstte in snikken uit.

‘Wat is er? Heb ik je pijn gedaan? Maak gauw licht!’

Elke vlam, die opsprong, bracht een nieuwe ontdekking.

‘Wat zie je er mooi uit! Wat heb je het hier gezellig gemaakt! En wat ruikt het hier lekker!’

‘Ik was zo bang, dat je niet meer komen zou.’

Zij lachte, glinsterend van de tranen.

‘Ben ik dan zo laat? Ik heb me nog al zo gehaast. En ik huilde óók half, toen ik je niet zag. Maar gelukkig vond ik je nog net bijtijds.’

‘Gelukkig. Hoe was het daar?’

‘Een verkleedpartij. Ernstig bedoeld en dus niet erg amusant.’

‘Wie heb je er gezien?’

‘Te veel om op te noemen. Maar nu wil ik er niet meer aan denken. Nu ben ik in mijn sprookjeshuis.’

‘Kom naast mij op de canapé zitten en eet dit op.’

Zij hield hem een schaal voor en als kinderen waren ze weldra geheel verdiept in hun souper.

En lang zaten ze daarna tevreden met de arm om elkaar heen, terwijl de kaarsen langzaam aan korter werden en de vlammen steeds grilliger dansten.

‘Charlotte, waarom moeten wij toch zo alleen blijven? Waarom mogen wij niet altijd samen zijn? Ben jij nooit bang in de eenzaamheid?’

‘Ik ben er aan gewend en ik weet, dat jij bij me komt zo vaak als je maar kunt. Dat is genoeg.’

‘Maar *ik* ben daar niet mee tevreden! Ik wil, net als een ander, een vrouw hebben en altijd samen zijn.’

‘Je zult nog wel eens trouwen.’

‘Trouwen? Neen. Dat doe ik niet. Ik hou niet van gedwongen fraaiigheid, dat weet je toch wel?’

‘Zeg dat niet, waarom kun je niet even goed gelukkig worden als een ander?’

‘Het zou een toeval zijn.’

‘Welnu.’

‘Neen, ik reken er niet op. Jij zoudt geduld met me hebben en jij zoudt in mij blijven geloven. Maar zó'n vrouw kan dat niet, daar ben ik zeker van.’

‘Je bent treurig vanavond. En ik had nogal gehoopt je op te beuren. Dat lukt me niet.’

‘Liefje, ik moet weg. Het is al nacht. Je moet gauw slapen.’

‘Neen, blijf nog even. Zo laat ik je niet gaan. Je moet vrolijk wezen en geen sombere dingen zeggen, die me verdriet doen. Beloof me dat.’

Hij drukte haar hand. Buiten hoorden zij het doffe rumoer van de straat. Voor de deur waren luidruchtige lieden aan het praten. Men scheen aan de porte-cochère te rammelen onder luid gelach.

‘Hoor!’

‘Stil!’

Met ingehouden adem luisterden ze. Het ging voorbij. Het gerucht stierf weg. Nog enkele stappen weerklonken, steeds zachter in de nacht.

‘Ik was alweer bang,’ zei Willem.

‘Wat zijn we toch bang vandaag.’

‘Ik heb tijden, dat ik bang ben voor alles en dat ik schrik voor ieder geluid. Dan voel ik me bespied. O, Charlotte, het is ellendig...’

‘Neen, niet wáár, je moet flink zijn. Je bent toch een man.’ En zij keek hem bewonderend aan met haar grote donker-blauwe ogen en haar handje speelde met de glinsterende kruizen op zijn borst. Hij beroerde haar gezicht met twee slanke vingers en bracht de kleine vast gesloten mond dicht bij de zijne.

‘Ik heb er misschien iets op gevonden. Maar ik weet niet of je het zult willen.’

‘Wat dan?’

‘Ik wil hier vandaan, de stad uit, naar buiten, naar een gehucht of naar een huisje ergens in de bergen, ik weet niet waar en daar wil ik net zo lang blijven tot ze me met man en macht terughalen. Wat dacht je dáárvan?’

‘Alleen?’

‘Ja, alleen, met jou.’

‘Dat wil ik wel! O, ja! Dat wil ik wel!’ Zij klapte in de kleine handen.

‘Zou je het aandurven met mij?’

‘Als ik het niet met jou aandurfde, met wie dan wel? Maar je meent het niet. Je zegt het maar om me blij te maken.’

‘Charlotte, wat denk je? Natuurlijk meen ik het.’

‘Schrijf het dan op.’

‘Waar?’

‘Hier, op de spiegel.’

Hij keek in het rond, doofde een kaars en schreef daarmee in sierlijke krulletters op het glibberig glas de woorden: *Wij gaan*.

Zij stond er naar te kijken met haar handen op zijn schouder.

‘Nu geloof ik je. En nu zullen wij er op drinken!’

‘Santé.’

Zij zaten nog lang temidden van walmende, blussende pitten en bij het schamel licht van geheel vloeibaar geworden kaarsresten, als stervende zielen. Reeds brak de grauwe morgen door de gesloten gordijnen, toen hij eindelijk afscheid nam. Er was ook zoveel te bespreken. Nieuwe grootse plannen maakten hun hart op eenmaal zo vol, dat zij niet wisten wat het eerst te zeggen om het te ontlasten. Zij hadden de laatste uren vlak voor de haard gelegen en zij hadden hun fantasieën zien leven in de gloeiende vlammen. Zij waren warm geworden

van verlangen. Toen hij nu op straat kwam, rilde hij. Er viel een koude regen uit de witte hemel. Gretig snoof hij de ochtendgeuren in en glimlachte naar de héél jonge blaadjes, die aan de bomen trilden. Het was nog stil op straat. Schor riep hij een rijtuig aan; de koetsier klom haastig van de bok en opende het portier. Na een blik te hebben geslagen op het schitterend galauniform van zijn cliënt, lichtte hij hoffelijk zijn bultige hoge hoed.

II Erezaken

In de grote, karig gemeubelde wachtsalon van het zware basaltstenen huis aan de Quai d'Orsay zaten op eerbiedige afstand van elkaar, op ongemakkelijke stoelen geplant, enige welgedane figuren: één fijn katholiek met adellijke trekken, één Israëliet, de ronde ogen vol oosters vuur, en één onbekende, een blonde Noorderling, wiens nationaliteit zich niet liet raden. De drie mannen onderhielden een drukkende, gespannen stilte, waarin de geruchten van het grote gebouw gesmoord konden doordringen. Alle drie keken zij strak voor zich heen, het liefst zouden ze als struisvogels de kop in het zand hebben gestoken, om met gedachten en al onzichtbaar te zijn.

‘Wat heeft die verwenste kerel hier te maken?’ sprong het als een telkens herhaald refrein door het borstelig hoofd van de witgedaste geldschacheraar Eli en zijn beringde hand wriemelde in zijn krullende baard.

‘Waar toch die joden al niet tussen zitten,’ mijmerde de nobele bankier Dédale achter zijn edel blank voorhoofd. ‘Nooit kan men hier rustig zaken doen. Kwam er maar eens een sterfte onder...’ Onwillekeurig tastten zijn nerveuse vingers naar het ivoren vergiftdoosje, dat hij altijd met zich droeg.

De blonde heer staarde gedachteloos uit een zijraam naar buiten, als vreesde hij zich door een belangwekkende gelaatsuitdrukking bloot te geven.

De deur werd geopend. Deze derde bezoeker, in zijn grijze rok met licht grijze bolhoed, verliet nu haastig de salon en voerde een fluisterend gesprek met een geheimzinnige knecht in de corridor.

Toen keken de Jood en de Christen elkaar peinzend aan.

‘Ken ik u van de beurs?’ vroeg de een.

‘t Is mogelijk,’ antwoordde de ander toonloos.

‘In zaken leer je een hoop mensen kennen - komen de gezichten je bekend voor - denk je bij je eigen: die heb ik meer gezien.’

‘Ja, zo is het,’ fluisterde de bankier voornaam en verplaatste zijn zware kin in de vervaarlijke boord. Zijn blauwe ogen staarden over zijn gespannen vest met de zware horlogeketting. Hij haalde een gouden horloge uit de vestzak en liet het met een luide klap openspringen.

‘Heeft u haast? Het duurt hier meestal nog al lang. Als u haast heeft zou ik u raden een straatje om te lopen. Ze laten je hier wachten, totdat je je reuzel hebt opgevreten, en voor het geringste kleinigheidje. Want wat heb ik hier helemaal te doen? Een kleine vergunning, niets meer.’

De heer Dédale knikte zwijgend.

Boven hun hoofden weerklonk luid gepraat, kennelijk een twistgesprek.

‘Bewaar me, wat schreeuwen die daar.’

Allebei keken zij omhoog alsof ze door het plafond heen konden ontdekken wat zich daar boven afspeelde.

‘Stil eens, je kunt het bijna verstaan. Wie zou die schreeuwerd zijn? Zeker de gezant. Lieve God, straks komt het hele stucwerk nog naar beneden.’

De heer Dédale werd bleek.

De storm was een orkaan geworden. Een hoge stem, die bij elk woord krijsend oversloeg van opwinding, slingerde de grofste verwensingen rond, een zacht gemurmel uit verschrikte monden antwoordde deemoedig. Ook werd er met harde voorwerpen gesmeten, kleine gillen weerklonken, doffe ploffen volgden, een woesteling scheen met zware tafels de vloer te rameien.

Rillend zaten die twee tegenover elkander, bij elke schok even opspringend, in elke tussenpoos een zucht lozend als een kreet.

‘Geregeld een onweer, mijnheer. Als het niet ophoudt...’

Maar het hield niet op. Het gebonk en gerommel deed de ruiten trillen. Daar scheen iemand behoedzaam de trappen af te sluipen. De twee mannen stonden allebei haastig op, namen hun glanzende hoogzijden hoed van onder hun stoel en snelden tegelijk naar de deur.

Op zijn tenen lopend en met zijn vinger op de mond, kwam een dienstbare de kamer binnen, botsend haast tegen de neuzen der bezoekers.

‘Het is verschrikkelijk heren. Ik zou u raden maar heen te gaan. Wij wisten het ook niet vooruit - maar de Grootvorst zelf is gekomen. Nu komt er zeker niets meer van.’

‘Maar ik *moet* ontvangen worden,’ sprak ongeduldig de bankier.

‘Zoals u wilt. Wanneer u uw leven wilt wagen...’

‘Zou het zó erg zijn?’

‘Hooft u hem dan niet te keer gaan? Zó is het *altijd*. Wij zijn er aan gewend. Maar de heer, die vóór u was, kon er niet tegen. Die hebben ze moeten wegdragen.’

‘Ik ben niet bang.’

‘Wat een moed! Wat een bewonderenswaardige moed,’ sprak de heer Eli. - ‘Het is mij een klein weinig te kras, laat mij er maar liever uit! En u, mijnheer, wees verstandig, laat u raden. Dit is geen gezelschap voor u, die man daar boven.’

‘Respect. Respect voor de Grootvorst,’ waarschuwde de knecht, ‘als u zo spreekt, laat ik u in het vervolg niet meer toe.’

‘Ach, dat is maar zo een slip van mijn tong. Ik meen

het niet kwaad, maar als 't u 't zelfde is, adjuus. Ik kom wel weerom als de wind is gaan liggen.'

Een donderende slag klonk boven hun hoofden. Zij rilden alle drie als drenkelingen. De heer Eli zette vastberaden zijn hoed op het hoofd en gaf er een flinke duw boven op, alsof hij bang was, dat hij afwaaien zou.

'Ik groet u.' De zware deur viel als een schot achter hem dicht.

Daar klonk daverend trappegeloopt. De knecht dook behendig onder de bankiersarm door, de eerste de beste deur in. Plotseling trad de heer Dédale een jongmens in de weg met vurige ogen en een kleur van opwinding op 't gelaat. Hij was modieus gekleed in een snedige bruine frak en ofschoon zijn krullend haar kinderlijk verward zat en zijn voorkomen pril leek als van een knaap, lag er iets zó onweerstaanbaar hautains en snijdends in geheel zijn optreden, dat de wereldwijze bankier weerloos tegenover hem stond op trillende benen.

'Eruit!' sprak de jongeman op hoge toon. 'Eruit, of ik leg er de zweep over.'

Inderdaad hief hij een karwats in de richting van het blanke, welgedane hoofd van de achtenswaardige beursmagnaat.

'Ik verzoek u...'

'Geen woord, schiet op. Ik duld je hier niet. Ik zal je wel roepen als ik je nodig heb, ruk in!'

De heer Dédale deed een poging enige waardigheid in zijn houding te tonen.

'Nee, geen borst vooruit, jij, slaaf! Op je knieën! Op je knieën naar de deur!' En weer verhief zich de boosaardige zweep.

Nu overtrof de brede heer zichzelf in lenigheid; met één sprong was hij bij de uitgang en de straat op, waar hij zich haastig het hoofd dekte.

Speels zwiepte de prins met de karwats tegen de muur, als had hij spijt van de leegte om zich heen. Tussen zijn tanden fluitend ging hij terug naar de rijk gemeubelde kamer van de gezant, die in een bleke flauwte lag achter zijn gebeeldhouwd bureau.

‘Ziezo.’ Alexander wierp de zweep met kracht in een hoek. ‘En nu moet je me eens vertellen wat al die kerels eigenlijk van me willen.’

‘Hoogheid,’ mompelde de oude heer, terwijl hij de bril van zijn neus zette en bedachtzaam voor zich neerlei.

‘Niets hoogheid. *Niets* zeg ik je! Doe gewoon. Ik kom hier om af te rekenen, nergens anders om. Geef liever een antwoord op wat ik je vraag. Waar blijft het geld, dat ze uit Moskou sturen? Waarom kon ik die twee miljoen francs niet krijgen? Wat doen die kerels hier allemaal met hun hoge hoeden? Wat heb *ik* daar mee te maken? Ik ben nu net mooi op tijd gekomen om eens te merken hoe je te werk gaat. Knoeiers zijn jullie allemaal. Onder één hoedje spelen, dat kunnen jullie. Geld verbrassen, dat kan ik óók. Maar ik laat het me niet welgevallen. Daar ligt de zweep, denk daar aan.’

Er werd op de deur geklopt. De gezant maakte een zwak gebaar.

‘Neen, neen. Verboden toegang! Ik wil nu eens een onderhoud met je onder vier ogen. Geen getuigen alsjeblieft.’

‘U wilt mij vernietigen, prins, en dat verdien ik niet. Luistert u naar mij, en oordeelt dan.’

‘Ik wil luisteren, precies zestig seconden wil ik luisteren. Maar vooraf zul je me zeggen of ik het geld krijg, ja dan neen.’

De gezant bedacht zich even, toen knikte hij.

‘t Is goed. Spreek nu maar op. Ik luister.’

‘Tijdens uw laatste verblijf hier in Parijs, zijn door u

accepten getekend... aan de speeltafel. Die accepten worden ons vandaag van verschillende zijden aangeboden ter kwijting. Het voor u beschikbare bedrag is daarmee uitgeput en meer dan dat. Wat moeten wij anders doen om de eer van Rusland te beschermen?’

‘De eer van Rusland! Je bent gek. Die zal ik zelf wel beschermen. Die kerels had je wèg moeten jagen, die hebben geen haast. Die accepten eten geen brood. Maar dat kun je niet en daarom heb *ik* het gedaan. En nu is het uit en tel nu het geld maar neer, zonder verdere praatjes. Het kost mij mijn hele kostelijke ochtend, die affaire met jou. En ik krijg tóch mijn zin. Had me dadelijk het geld gegeven - dat was beter geweest.’

De gezant verrees langzaam en zwaar uit zijn zetel en ging naar de brandkast.

‘Mag ik kijken of moet ik mijn ogen soms dicht doen? Zeg, je weet toch, dat je een knecht bent en dat je niet het recht hebt zo tegen mij op te treden, schavuit?’

Getroffen keek de oude hem aan.

‘Ik ben geen schavuit, prins, ik moet daar tegen opkomen. Ik dien Z.M. meer dan dertig jaar.’

‘Hou je mond, kwajongen. Geen woord meer!’

De ander bukte zich in doffe berusting en haalde het geld uit de kast en hij telde de liassen van honderd biljetten uit op zijn bureau.

De jongeman griste ze van tafel en stak ze meteen in zijn zak, zonder ze na te tellen. Zijn gezicht stond vriendelijk nu, zelfs nam het een zachtaardige uitdrukking aan, waardoor het opeens zeer innemend was geworden.

Hij legde zijn hand op de gouden epaulet van de gezant. Deze wendde zijn hoofd treurig naar hem om. Een traan biggelde uit zijn oude ogen.

‘Vergeef me, prins, ik ben ook een Rus.’

Terstond breidde de jonker zijn lange armen uit en

sloeg ze de hoge dienaar om de hals met een warmte als waren zij vader en zoon.

‘Excellentie, wees niet treurig. De zon schijnt en het is voorjaar. Waarom zouden wij treurig zijn? Gaan wij samen déjeuneren, u en ik? Wat, hebt u nog niet eens de Katharina-orde? Dat is toch schande. Kom, wees niet boos op mij. Ik ben wel eens wat heftig, maar ik meen het niet kwaad. U moogt niet denken, dat Alexander het kwaad meent!’

Hij lachte schalks en zijn glinsterende witte tanden staken jong en snuitig af tegen zijn gebruide tint.

Vertederd zag de oude hem aan, nog steeds in zijn omhelzing. Toen maakte hij zich zachtjes los en kuste de hand, die in de zijne achterbleef.

De Keizerlijke baccaratclub was gevestigd in een bovensalon van geraffineerde luxe.

De zware notenhouten speeltafels stonden zorgvuldig als kunstvoorwerpen op een groot donker tapijt. Onder de enorme spiegels langs de wanden, had men zachte, zeemleren banken aangebracht, waarop de bezoekers zich na een uitpuddend spel behagelijk... of wanhopig plachten uit te strekken. De hoge vensters bleven achter rood fluwelen gordijnen gesloten. Dag en nacht brandden er de zeven schitterende kronen. Met moeite baande Willem zich, bij zijn binnentreden, een weg door de vele zwartgerokte heren, die kuchend en hemmend, in afwachting van hun beurt, bijengroepden. Haastig legde hij zijn hoofddekseel ter zijde, wierp zijn handschoenen er in en plaatste er zijn rotting in evenwicht boven op. Knipogend tegen het rumoer keek hij in het rond. Ah, men had hem daarginds reeds opgemerkt, er werd opgeschoven om hem te ontvangen. Even huiverde hij terug, toen hij in een uithoek van de salon als gieren de

‘bankiers’ zag staan, azend op transacties met de ongelukkigen, wier beurs was uitgeschud.

Willem groette zijn bekenden met een lege blik, luchtig als gold het een kinderspel, doch hij wist maar al te goed, dat hij vandaag gekomen was om te winnen. En toen hij eenmaal zat, schouder aan schouder met de fameuze rijkaards en de luisterrijke aristocraten, die elkander goud en aanzien trachtten af te winnen, voelde hij pas, hoe zijn handen trilden. Maar zijn ogen volgden, kwiek draaiend, de val der kaarten. Onrustig ging zijn borst op en neer. Hij strekte de armen verlangend uit naar de fortuin, die ergens zijn moest. En ziet, het gelukte. Zijn schichtige blik werd rustig: tevreden keek hij in 't rond. Hij had veine, een warme zekerheid begon hem weldra te doortintelen, zijn oren gloeiden, zijn mond hijgde. Nu moest hij trachten zich meester te blijven om koel en berekenend zijn slag te slaan. De goudstukken rinkinkten, een hoge stapel stond voor hem op tafel.

Weldra liet men hem zitten. Dat is een goed teken, dacht hij vrolijk. Vandaag herkent men in mij de fortuin. Dikwijls gebeurt het niet, maar het komt goed gelegen. Kalm stond hij op en dronk aan het buffet een glas rode wijn. Zijn zelfverzekerdheid groeide.

Plotseling kwam overmoedig lachend ‘de gevreesde’ binnen, Alexander, die in deze kringen gold voor een Poolse graaf.

Willem snelde verheugd terug naar zijn plaats en riep Alexander aan. Een hartelijke omhelzing volgde. Hun tafel was spoedig bezet en nu ging het er op of er onder. Want hier werden zonder uitzondering exorbitante sommen geannonceerd. Voorzichtigheid gold als een schande. Nu hij goed en wel zat, voelde Willem zijn hart in de keel kloppen. Hij zou hoogstens twee of drie maal kunnen meedoen, tenzij hij fortuinlijk was.

En waarlijk, in een half uur tijds had hij een aanzienlijke som gewonnen. Hoe gaarne zou hij daarmee van het slagveld zijn weggerend - als 'de eer' hem maar niet had geboden te blijven. Evenwel, de veine liet hem ook nu niet in de steek. Want 'de gevreesde' was prikkelbaar geworden en had onenigheid gekregen met een kleine fijne Franse markies, wiens zachte manieren en vlijmscherpe tong hem kittelden, en Willem poogde niet, zoals anders, de twist te sussen, neen, hij zag werkeloos toe hoe Alexander zich steeds heftiger opwond en eindelijk met kracht de kaarten op tafel smet en wegliep.

Willem gaf zich enige moeite verontwaardigd te kijken, maar zijn hart sprong in hem op van vreugde. Ik ga met de buit naar huis, dacht hij, ditmaal zal ik het niet weer verspelen. Hij slenterde rustig door de salon en keek nog een ogenblik bij anderen in. Toen kleeedde hij zich zorgvuldig, zag even om zich heen en vertrok.

Als een stormwind viel hij bij Charlotte binnen, met een reusachtige bos rozen in de hand, de hoed scheef op de lokken, de kraag van zijn paletot in de hoogte. Het meisje ontving hem in haar boudoir.

'Mijn God, Willem, wat is er gebeurd? Wat ben je vrolijk.'

'Lieve, ik heb geld, geld, zoveel als je nog nooit bij elkaar hebt gezien. Voor ons huis in de bergen!'

'O, jongen, wat ben ik blij! Kunnen wij nu gaan? Gaan wij vandaag nog?'

Zij rook aan de rozen met haar kleine rechte neus en stak hem een enkele vuurrode knop in het knoopsgat.

'Vandaag? Neen. Vandaag nog niet.'

'Waarom niet?'

'Ik moet nog meer halen, Charlotte, nog veel meer. Dit

is niet genoeg. Wij moeten lang kunnen blijven. Daar hebben wij veel geld voor nodig.'

'Waar haal je dat geld dan allemaal vandaan?'

'Dacht je dat ik het stal?'

'Jij? Neen, maar ik vind het vreemd. Gisteren nog zei je me, dat je zou schrijven om geld en vandaag al kom je me zeggen, dat het gekomen is. Waar is het? Laat het eens zien.'

'Hier is het.'

Zijn handen grepen in de zakken en legden op tafel biljet na biljet. Zij stond er naar te kijken met schitterende ogen.

'Laat mij het bewaren.'

'Ja, dat is goed. Neem dit. De rest moet ik nog even houden. Dat krijg je later - vanavond of morgenochtend en nog veel meer dan dat.' Met kinderlijke ijver deelde hij het geld in twee gelijke porties. Charlotte sloot het hare weg in een cassette.

'Nu moet ik gaan.'

'Nu alweer?'

'Ja.'

Willem staarde haar aan met een peinzende blik. 'Ik moet gaan - vandaag lukt het - ik moet niet wachten. Tot straks, Lotte, geef me een kus.'

Hij sloot haar in zijn armen en ging, haastig zoals hij gekomen was, terug naar de club.

Er werd zwaar gerookt en aan alle tafels flink gedronken. Willem was nauwelijks binnen of 'de gevreesde' wenkte hem bij zich.

'Kom hier, hier is plaats voor je. Ik wist niet, dat je er nog was, ik heb je al gezocht.'

Daar zat hij weer en opnieuw begon de kringloop van emoties, de kalme inzet, de stijgende spanning, de on-

herroepelijke uitkomst. Tot zijn verwondering bleef hij fortuinlijk: het ene spel na het andere leverde hem winst. Alexander scheen uitgeput, het chèqueboek lag naast hem en nerveus krabbelde hij er in na elke mislukte speculatie.

‘Verduiveld,’ bromde hij, ‘wat ben ik toch een ezel! Het is vandaag mijn ongeluksdag. Ik *moet* hier niet blijven.’

‘Laten wij ophouden en gaan eten.’

‘Dat zou je wel willen, geldwolf.’

‘Hoho!’

Bezwerend legde Alexander zijn hand op Willem's schouder.

‘Genade voor recht. Ik trek dat woord in. Doorspelen.’

De fortuin scheen te keren. Willem begon te verliezen, langzaam maar zeker. Tweemaal kon hij nog met chèques betalen, toen kwamen zijn banknoten aan de beurt. Maar hij wilde zich niet overgeven en niet geloven in de keer van het lot. ‘Ik *moet* het terug hebben,’ dacht zijn verward brein. ‘Ik had het zo mooi in handen. Volhouden nu!’ Maar het lot liet zich niet dwingen, het speelde een spelletje met hem, totdat hij nagenoeg niets meer bezat.

‘Ik geef wel crediet. Blijf maar zitten.’

‘Dank je. Het is niet nodig,’ zei Willem en hij stond op met een buiging, ‘straks kom ik terug.’ Toen hij nog even omkeek, was zijn plaats al weer ingenomen.

Jammer, jammer, jammerde zijn holle maag. Met knikkende knieën liep hij naar de deur en bleef daar aarzelend staan, wankelend als een, die zwaar ziek is.

‘Maar bij Charlotte is nog geld,’ dacht hij plotseling levendig, ‘er is nog kans om alles terug te winnen. Ik zal het gaan halen.’ Hij bekeek zijn handen, ze waren

vuil. Voor zijn ogen wemelden nog de snel wisselende series harten, ruiten, schoppen en klaveren. Nu de buitenlucht in en straks gesterkt weer aan de tafel, want het *moet* lukken, vandaag. Wat is dat? Hij keek op. Om Alexander heen verdrong zich een opgewonden groep. De ‘gevreesde’ had het alweer te kwaad met zijn markies.

‘Mijn eer, mijnheer, mijn éér is er mee gemoeid!’

‘Ook de mijne, graaf.’

‘Ook de uwe het gaat er dus om, beider gewicht tegen elkander af te wegen. U hebt mij geheten heen te gaan - maar mijn eer verbiedt mij bevelen te gehoorzamen van wie ook.’

‘Dan ga ik zelf,’ sprak de markies kalm en waardig. ‘Een van ons is hier te veel. Ik moet dan maar de consequentie aanvaarden van mijn juister inzicht.’ En hij zette zich zonder merkbare gekrenktheid aan een andere tafel en keerde de jonge heethoofd de rug toe.

Willem glimlachte even voor zich heen. ‘Hij is pas twintig,’ dacht hij, ‘het wordt later wel beter. Ik ben ook zo geweest.’

Aan de tafel van Alexander evenwel bleef het rumoerig. Een knecht was gekomen om hem te waarschuwen, dat een dame hem zocht.

‘Wilt u snel even meegaan, graaf, ze houden haar niet lang meer tegen.’

‘Zeg maar...’

Maar het was al te laat. Willem herkende een beroemde soubrette van de opéra, die schitterend van de juwelen binnentrad tot vlak voor haar minnaar: een wolk van een doordringend zoet parfum verpreidde zich in de kleine ruimte.

‘Zo bén je daar? En je laat mij buiten wachten? Wat betekent dat?’

Haar blank gezicht stond toornig en verongelijkt.

‘Madeleine, hoe kom jij hier, wees verstandig en hou je in.

‘Mij inhouden? Voor wie? Wat dacht je wel? Je zult mij niet als een hond behandelen! Sta op, ga mee. Het rijtuig staat voor. Neen, ik laat je niet los.’

Zij vatte hem bij een knoop van zijn rok. Zijn gezicht was donkerrood geworden. Hulpeloos blikte hij rond. Maar zijn vrienden ‘wisten van niets’ en keken strak voor zich uit. Zwak en onwillig volgde haar de jongen.

Men hield zich in zolang men de beide deuren nog niet achter de vertrekkenden had horen dicht vallen, maar toen brak een homerisch gelach los.

‘Gehoorzaamheid is toch wel te leren,’ sprak de markies. ‘Zijn eer! Hebt u 't gezien? Zijn eer kreeg haast en reed weg in een rijtuig met twee paarden.’

Willem schaamde zich. Men kleineerde zijn verwant. Het stond hem tegen hier langer te blijven. En hij ging.

Charlotte snelde hem verrukt aan de deur tegemoet en trok hem gekleed en wel haar salon binnen. Een vredig vuur brandde in de haard.

‘Eindelijk! Eindelijk! Ik zit al uren in spanning. Maar nu ben ik blij.’

Langzaam nam hij de hoed van het hoofd en liet zijn mantel van zich afglijden op een crapaud. In een andere viel hij zwaar zuchtend neer. Zijn rotting hield hij in de hand; hij tekende er figuren mee op het vloerkleed, terwijl hij verdrietig in de vlammen staarde.

‘Hoe is 't, wat kijk je treurig. En vanmiddag was je zo opgewekt en bracht je zulke heerlijke rozen mee. Kijk daar staan ze.’

En ze wipte er heen en kuste ze.

‘Ik ben ongelukkig geweest. Maar het is niet erg.

Laat mij even uitrusten. Dan zal ik je alles uitleggen.'

Hij leunde achterover in zijn stoel. Zijn gezicht was bleek, maar het stond vastberaden.

'Toe, Willem, zeg het me. Heb je verdriet? En waarom heb je verdriet? Wij zouden toch gaan? Of gaan wij niet?'

'Nog niet, Charlotte, ik moet nog even het geld terug hebben, dat ik je vanmiddag bracht.'

'Waarom? Ik heb het opgeborgen en geef het je liever niet. Ik was er zo gelukkig mee, het was toch om gauw te kunnen gaan?'

'Geef het me nog even terug, Charlotte, voor één avond. Morgenochtend krijg je het weer, het dubbele breng ik je, daar kun je op rekenen.'

'Laat het mij liever behouden m'ami, ik vind het zo prettig om het te hebben. Het is bij mij goed bewaard. Het zou je later spijten - als... als je het me soms niet zou kunnen terug brengen.'

Plotseling verloor hij zijn geduld. Hij stond op en greep naar zijn hoed.

'Charlotte, geef mij het geld. Ik moet nog even weg. Heus, je kunt op mij aan. Houd me niet langer op. Waar is het geld?'

'Liever niet, Willem, liever niet. Het zou me zo verdrietig maken, als je het weer nam.'

'Je moet het mij geven. Het is *mijn* geld. Ik wil het terug.'

'Zeg dan, waarvoor je het hebben moet.'

'Dat is een erezaak. Ik kan mij niet onttrekken: het gaat niet aan met de winst weg te lopen.'

'Aha - een erezaak. Dat is iets anders. Nu begrijp ik het beter.'

'Goed, geef het nu.'

'Neen, nu geef ik het zeker niet.'

‘Wat? Geef je het niet? Charlotte, maak mij niet dol.’

‘Willem, je weet dat ik alles voor je doen wil, maar *dat* doe ik niet.’

‘Je *moet*.’

‘Dus je wilt me sláán, je wilt me bewusteloos slaan met deze rotting. Want zolang je me niet machteloos hebt gemaakt, geef ik het niet.’

‘Charlotte, mijn eer!’

‘Ja, je eer. Dat noemen jullie je éér. 't Is je schande, 't is je schande.’

‘O God, sta me bij.’ Hij wierp de rotting woedend neer. - ‘Ik wil je niet slaan, Charlotte. Maar zeg zulke dingen niet! Je maakt me gek!’

Hij brak in een wild gehuil uit en zich geen raad wetend met zijn houding, wierp hij zich in zijn volle lengte voorover op de canapé. Dadelijk kwam ze bij hem en streek hem zacht over het haar, maar hij snikte:

‘Blijf van me af! Ik *kan* het niet verdragen.’

Terstond keerde ze zich om en onhoorbaar sloop zij de salon uit en trok de deur behoedzaam achter zich dicht.

Hij vond haar een uur later in de kleine eetkamer, voor haar borduurraam. Zij glimlachte hem kalm en vriendelijk tegemoet en scheen niet te letten op zijn gezwollen ogen en vlekkerige gelaatskleur.

‘Ben je uitgerust, mijn jongen?’ zei ze. ‘Kijk, zie je die roos, dat is er een van jou. Ik heb hem nagetekend en tot voorbeeld gekozen voor mijn borduurwerk.’

Als een kind, dat stout is geweest en zich een weinig schaamt, liet Willem zijn vinger over het raam glijden.

‘Dat is heel mooi, Lotte, je bent een artiste.’

‘Spot niet, mijnheer, ik had een artiste willen worden, maar ik heb àl te veel gewild. Mijn zanglessen heb ik

verwaarloosd voor mijn piano en mijn piano voor mijn pogingen in de poëzie. O wee, ik verspreek me, dat had ik niet moeten zeggen. Ik ben al zoveel geplaagd in mijn leven. Nu geef ik jou ook nog kans dat te doen.'

'Ik heb honger.'

'Heb je honger? O, gezellig! Dan gaan wij eten. Ik heb ook nog niets gehad. Gauw wat.'

Zij schelde haastig en beval haar kamermeisje een paar lichte schotels te brengen. Zelf zette ze de wijn klaar en noodde hem te drinken.

'Dus je gaat niet weg?'

'Ik ga niet weg,' zei hij, 'jij houdt me vast. Je láát me niet gaan. Je verstaat de kunst mij te temmen. Zou het wel goed zijn, dat ik het toelaat?'

'Natuurlijk is het goed. Jij hebt mij óók getemd, zonder dat je het weet, misschien.'

'Ik?'

'Stil, ik zeg al weer te veel. Jij bent lief, omdat je je nu eindelijk meer om ons geluk bekommert dan om de fortuin. Ja, ik weet hoe je aan dat geld komt, dat in mijn cassette ligt. Maar het kan mij niet schelen, hoe je er aan komt. Geld is nooit een eer. Alleen het doel - ons plan heeft waarde. Al het andere is maar laf en leeg.'

'O, Charlotte, ik geloof, dat je gelijk hebt. Ik ben nooit gelukkiger dan bij jou. Wat geef ik om alle eer ter wereld, als ik er jou door verlies.' Hij ging naar haar toe en drukte haar zacht tegen zijn borst.

'Attention.'

Het kamermeisje tikte en bracht het kleine souper binnen. Toen ze weg was, zei Willem:

'Zeg, Lotte, als we daarginds wonen, nemen we geen personeel. Wij moeten eens helemaal onbespied kunnen leven.'

‘En de heer des huizes zal dus zelf de grond schrobben?’

‘Ik wil wel, ik ben soldaat. Ik kan alles.’

‘Ja toe, laten wij samen al het werk doen, met schorten voor, als de meid en de knecht.’

‘En 's winters aardappelen poffen in de haard. Dan schrik je je dood.’

‘Wij zullen doen wat in ons dwaze hoofd opkomt, en dat zal niet gering zijn. Maar kom, laten wij eerst eens eten. Daar buiten slaat het al negen uur. En je hebt me gezegd, dat je vanavond naar de club moest.’

‘Moet ik dan alweer weg?’

‘Natuurlijk moet je weg. Je zult toch wel afspraken hebben?’

‘Dat is waar. Ik heb een afspraak. Maar toch zou ik liever blijven.’

‘Neen, Willem, wees niet kinderachtig. Je woord is je woord.’

‘Ik wil het breken voor jou.’

‘Dat begeer ik niet.’

‘Goed, dan zal ik gaan. Maar eerst...’

‘Alfred,’ zei Willem die nacht tegen zijn tafelgenoot, ‘ik geloof, dat ik een ander mens word. Ik had jullie haast voor niets op me laten wachten.’

‘De liefde heeft je te pakken, denk ik.’

‘Ach ja, misschien wel. Wees er maar niet boos om.’

En hij hief zijn glas op en lachte met schitterende ogen. ‘Laat ik vannacht nog maar eens lang blijven zitten,’ dacht hij. ‘Zo spoedig kom ik hier niet terug.’

III De dame in kwestie

De garde champêtre aan de ingang van het Bois keek verwonderd op bij het horen naderen van hoefgetrappel. Nu al een ruiter? Hij staarde de blonde jongeman na, in zijn parelgrijs jacquet met de hoge hoed, die haast wit leek. Een echte sportman. Kijk eens hoe hij draaft op zijn schimmel. Het lichte figuurtje werd steeds kleiner in de geel-groene laan, onder de beginnende spruitsels.

Hop, hop, hop - daar reed Edward in galop. Hij wipte plezierig rhytmisch mee met de benen van zijn paard. De heerlijke morgenlucht, rinsig en zacht waaiend, drong hem in de longen. Zijn fijne gezicht bloosde. Hoe heerlijk is het na het koude bad in de vroege te paard te stijgen. De kleren voelen dun en fris aan de warme huid. De wijndampen zijn uit het koele hoofd vervlogen. De ogen zijn helder en de hand is vast.

‘Hop, hop, hop. Als kind wil men al te paard,’ dacht hij. ‘Het houten paardje is mijn liefste speelgoed geweest. En vaders knie. - Het zwaartepunt van Europa moet in het Noorden liggen. Rusland moet er nog bij. En misschien ook Holland. Dagmar en Louise. Het is uitgelezen! Alleen Pruisen is een hopeloos geval. Ministers kunnen ook te goed zijn - dan worden ze lastig. En Napoleon is een nul.

Weg - weg - 't Is zonde, dat denken aan al die vage kansen. 't Weer is er te mooi voor. Kijk, een bootje op de vijver. Met twee gelieven er in, nu al. Degoûtant om zo vroeg reeds met een vrouw te zijn. Ik ben nog alleen - straks komen er meer. Zie, mijn schaduw over het pad. Ik verlang naar de jachttijd.’

Zo vlogen zijn luchtige gedachten hem vooruit, als kinderen jagend met vlindernetjes in de zon. Hij drukte de hoed vaster boven zijn ogen, want hij voelde de wind er aan trekken met zachte drang.

Thuis, hier ver vandaan en veilig, zat zijn kleine gemalin en schreef hem haar lieve kinderlijke brieven over de baby. Dat ging allemaal goed, hij had er geen zorgen over. Hier in Parijs kon men onbekommerd leven. Men was er vrij, men vond er vrienden. De stemming was hier hoger en lichter dan in het regenachtige vaderland. Het voorjaar was er vroeger en stralender.

Edward geraakte van het gebaande ruiterspad af in het werkelijke bosch. De paden waren smal en dicht met struiken begroeid. In de verte en ja, ook dichtbij nu, floten de zomerse merels. Het paard hield uit eigen beweging zijn stap wat in. Het zette de dunne, rillende benen bedachtzamer neer en bracht zo zijn meester in een aangename wiegeling. Zijn gedachten werden nu dromerige gepeinzen. De zon was al hoog boven hem uit geklommen: hij reed in het volle warme licht. Zijn schaduw was kort onder hem. Opeens stond het paard geheel stil en keerde zijn kop om naar den ruiter. Edward trok een handschoen uit en streefde het beest over zijn lange slanke neus, tot het zacht hinnikte. Zo bleven ze een ogenblik staan in de zon, beide verdiept in haar warme koestering.

De zwagers gebruikten hun gemeenschappelijk déjeuner in een kleine zaal op het Zuiden. De ramen stonden wijd open en de seringengeur uit het park vloeide naar binnen. Het maal was juist geëindigd, de zwarte koffie werd geserveerd en de sigaren verspreidden hun eerste blauwe kringen.

‘Ik vind het wel heel goed bedacht van je vader om

mij als toezien voogd over u aan te stellen, maar ik meen, dat je dan ook openhartig moet zijn. Je kijkt allebei even bedrukt. Waarom toch? Hindert je iets, of heb je last van het voorjaar?’

‘Mij hindert niets,’ zei George. ‘Je doet toch niet aan zielkunde, Edward? Dat zou bespottelijk zijn. Ken u zelve!’

‘Maak je over mij maar niet ongerust. Ik vind mijn wegje wel - maar ik geloof, dat jullie hier te hard van stapel loopt.’

‘Hoe zo?’

‘Wel je moet je meer sparen. Voor jongelui is het niet goed elke nacht deel te nemen aan scabreuse avonturen.’

‘Wie zegt, dat wij dat doen?’

‘Ik weet wat ik weet. In elk geval ziet ge er slaperig uit. Je moet vroeger opstaan en wat rijden.’

‘Hemel, Edward, je wordt oud, je begint te kwebbelen.’ Christiaan trok vervaarlijk aan zijn lange havanna. ‘Pas jij maar op jezelf. Je hebt je reputatie nog te maken, denk daar aan.’

‘Mijn reputatie als gemaal, bedoel je? Daar sta ik voor in. Bovendien, mijn hart is er nimmer bij, waar ik ook verdwaal. Mijn hart is in Albion en buiten schot. Maar jullie geven je hier met lichaam, ziel en geest over aan Parijs.’

‘Wat een oude-tante-praat, Edward, schaam je. Neen als dat zo was, zou ik van Parijs niet zo genieten als ik doe. Ik rust uit van de staatszorgen. Lach nu niet. Wat weten jullie daarvan? Men zegt wel: een leven als een prins. Dat hebben jullie. Wat ik daar, in mijn land uitsta, besef je niet half. Voor mij is het nodig, dat ik eens uit de band spring. Men is vormelijk, daar ginds. En ik zou ze zo graag wat losser hebben. Maar men

heeft zich bij ons tradities geschapen, waar ik niet tegenop kan.’

‘Alles goed en wel, maar doe dan liever een rustkuur en leef niet zo vermoeiend. Ik zou er allemaal vrede mee hebben als je maar niet zo neerslachtig was en zo verstrooid. Tracht je beter te amuseren en trek je de dingen niet te veel aan.’

Edward dronk in één teug zijn cognac. Hij voelde zich doordrongen van een behaaglijke warmte, die hem spraakzaam maakte.

‘Ik heb je zo dikwijls gezegd: blij andermans vrouwtjes uit de buurt. Je hebt er alleen maar last van. Werk je niet vast in onwelriekende toestanden. Blijf er buiten. Wij moeten altijd weer met schoongewassen handen op het balkon staan. Dat is nu eenmaal onze bestemming. Alle knoeierij in het geniep vermijden! Het doet je zélf geen goed en allerminst... het overige.’

Christiaan bromde iets in zijn keel als een hond, die kwaad wordt.

‘Het is juist andersom. Er is een ander, die onder onze duiven schiet.’

‘Dat dacht ik wel. Alexander, is het niet? Alexander overtroeft iedereen met zijn onuitputtelijke rijkdom. Hij slaat geld uit zijn minister als Mozes destijds water uit een rots. Het wordt gevaarlijk, als dat heerschap nog lang zo rondloopt. Hij moet trouwen.’

‘Haha! Acht je dat de oplossing?’

‘Natuurlijk: hij is een schip zonder roer. Zo iemand moet een hoogstaande vrouw aan zijn zijde hebben. Dan heb je meer klem op hem, al was het maar via de vrouw.’

‘Wat heeft mijnheer de diplomaat dat schoon voor hem bedisseld!’

‘Ja, zeker, heb ik dat. Wij nemen hem op in de zwa-

gersclub. Dan hebben wij hem beter in onze macht en wie weet of het ook niet voor later nuttig kan zijn.'

George klopte de kleine blonde Edward krachtig op de schouder.

'Ik geloof, dat je een genie bent en een goede engel,' zei hij. 'Ik wil je wel helpen, als ik kan. Zeg maar, wat moet er gebeuren?'

'Voorlopig alleen dit: Zie thuis te bewerken, dat ze Dagmar missen willen. Ik zorg voor de rest.'

'Alweer een van onze zussen offeren op het altaar der liefde? Je vraagt wel veel. Je hebt zelf toch ook het een en ander.'

'Louise, meen je? Voor die heb ik een andere bestemming.'

'Hoe geheimzinnig.'

'Laat het aan mij over. Je weet wat mijn vader gezegd heeft: het Noorden. Wij moeten nauw aan een blijven. Het zal nodig blijken. Alexander kunnen wij goed gebruiken. En er zijn er nog meer, die wij gebruiken kunnen. Als nu mijn zuster maar eerst eens haar kans krijgt in Pruisen. Frederik is een schoolmeester en een dorpspastoor, alles wat je wilt; toch is het waar, dat mijn zuster vat op hem heeft. Maar genoeg! Ik spreek niet graag over ernstige zaken, zolang er nog geen reden voor is. Doe alleen wat ik je gezegd heb. Tot ziens.'

Hij wierp de sigaar weg en gaf zijn beide jonge zwagers de hand.

Spoedig was hij buiten in het zonlicht en glimlachte tegen zijn jeugdig beeld in een spiegelruit.

De laatste afspraak was in het Café de Paris. Willem zat op hete kolen. Hij zou zeker meer genoten hebben van het koesterende lenteweer als hij niet zo verlangd had om weg te komen. Wat duurde het lang. Hij zocht

zich te verstrooien op het zonnige terras door naar de passanten te kijken, en naar de equipages, die voorbij reden in de richting der Champs Elysées. Ze werden soms tot staan gebracht door de vele grote vrachtwagens uit de zijstraten, die langs hen kruisten, op weg naar de rivier. Van binnen klonk gedempt muziek van een strijkorkest.

Zie, daar reed hem een lichte vigilante voorbij, met stijf naast elkander koetsier en palfrenier op de bok, en daarachter in een wolk van kanten twee elegante vrouwen met kleine parasols hoog boven haar gekeelbande hoedjes. Zij zagen vrijmoedig rond als deerden haar de vele bewonderende blikken niet, die men haar toewierp.

Zo zou ik met Charlotte willen rijden, peinsde Willem. Jammer, dat zij het niet verkiest. Zij is wel zeer bevreesd voor haar goede naam. Misschien heeft zij gelijk. Het is ook wel heerlijk zo, dit zoete geheim. Niemand behoeft het te weten. Zó alleen behoud ik haar voor mijzelf. Vrouwen met wie men pronkt, zijn reeds half verloren. Ze zijn als sieraden, die men te veel draagt en waarvan de waarde al te zeer bekend is. De dieven loeren er op. Neen, besloot hij, niemand mag haar zien: zij moet geheel voor mij zijn. Het is mijn enige rustige schuilhoek, deze vrouw met haar kalmerende handen. Zij is de eerste, die mij liefheeft om mijzelf. Niets neemt ze van mij aan. Nauwelijks een enkel geschenk. Integendeel, mij wil ze met geschenken overladen. En hij draaide zijn linker pink in de hoogte, waaraan een brilant schitterde, een grote, diep liggende brilant.

Daar zag hij opeens midden in de file van rijtuigen en wagens een lichte handschoen oprijzen uit een equipage die langzaam passeerde. Een bekende?

Voor hem stond het volgend ogenblik de korte, uiterst zorgvuldig geklede gestalte van Edward, een witte bloem

in het knoopsgat, de ivoren knop van een wandelstok tegen de wang.

‘Wel?’

‘Gaat u zitten.’

‘Als ik u niet stoor?’

‘Integendeel - u helpt me de tijd verdrijven. Ik wacht hier een zakenman. Het is niet mijn sterkste zijde over zaken te spreken. Wees zo goed en kom naast mij.’

‘U is de laatste dagen onvindbaar.’

‘Hoe is het mogelijk. Ik vertoon mij toch overal. Het is maar de vraag waar men mij zoekt.’

‘Bij de rennen waart ge in elk geval niet.’

‘Nee, het zou weinig zin hebben. Mijn financiën bevinden zich namelijk niet geheel op orde.’

‘En is daar niets aan te doen?’

‘Weinig. Men heeft bij mij thuis eigenaardige denkbeelden omtrent mijn behoeften. Bovendien zijn alle banken reeds geruime tijd voor mij gesloten. Men kent daar onze manieren.’

‘Ja, ja, uwe familie spruit uit een geslacht van wijze financiers. U moet het als een eer beschouwen daartoe te behoren.’

‘Die eer is mij te kostbaar. Inderdaad ontbreekt het mij soms aan de hoogst nodige middelen. Men kan zijn vleugels niet uitslaan. U weet niet hoe irriterend dat is.’

‘Vat het op als een onheusheid mijnerzijds. Beweer vrij, dat ik onkies handel - het deert mij niet, toch wil ik het u zeggen: u zult mij altijd bereid vinden, indien uwe ongelegenheden u nopen naar hulp uit te zien.’

‘Ik ben, vrees ik, wel erg openhartig tegen u geweest.’

‘Dat heeft mij groot genoeg gedaan. En ik hoop u te bewijzen, dat ik het ernstig meen, als ik u als mijn vriend beschouw.’

Willem vatte de kleine mollige hand even in de zijne.

‘Wat mij aangaat, ik hoop van harte, dat ik mij uw woord steeds louter uit vriendschap zal te binnen brengen en geen bewijzen van u hoef te vragen. Ontvangt u goede tijdingen van huis?’

‘Ik dank u, heel goede. U weet niet, welk een rust het geeft een gezin te bezitten.’

‘Ik geloof het gaarne. De een is daarin gelukkiger dan de ander.’

‘Men kan het geluk ook opzoeken.’

‘Inderdaad. Maar het is wel eens vluchtig.’

‘Een gelukkig huwelijk, Willem, verschoon mij, dat ik u zonder plichtplegingen bij de naam noem...’

‘U vereert mij daarmee.’

‘Ik zei: een gelukkig huwelijk is de sterkste basis van het gehele leven. Ik geloof, dat ge zelf ook de eigenschappen in u hebt voor zulk een leven.’

‘Ik twijfel er niet aan.’

Edward boog zich voorover tot vlak bij het gelaat van zijn vriend.

‘Wat is het, dat een jongeman verdrieten gaat, als hij drie-, vier-en-twintig jaar is geworden?’

‘Ik denk dat u doelt op het alleenzijn.’

‘Precies. Men weet zelf niet, vanwaar het komt. Maar het komt: dat gevoel van betrekkelijke verlatenheid temidden van het vrolijkste gewoel. De allergunstigste levensomstandigheden zijn niet bij machte het te verdrijven. Wellicht ben ik er vatbaarder voor dan vele anderen, omdat ik van huis uit het matrimonium kende in zijn innigste vorm.’

‘Ach, en al zoudt ge 't niet gekend hebben. Wat ge daar zegt, is wáár en waar voor iedereen.’

Willem's ogen schitterden koortsachtig, een glimlach van geluk speelde om zijn mond.

‘Het verheugt me oprecht, dat ge een soortgelijk gevoelen hebt als ik. De jongere mensen geloven het niet: het leven biedt hun nog zo veel, dat zij niet kennen. Zij vergapen zich aan die overvloed zonder te weten hoe pover het is, als men 't eenmaal duchtig ervaren heeft. En - wat meer zegt - dat men er eerst van genieten kan, als de volle levensvervulling daar is! Want hoe gelukkig ik mij gevoel - blasé ben ik niet. Blasé wordt alleen de man, die het geluk nooit gekend heeft. Wat hem vertrouwd is geworden, gaat hem voortaan nutteloos voorbij, omdat zijn leven er volkomen leeg bij blijft. En wij moeten ons leven vullen: met arbeid of met zovele andere zaken. Al de rest is waardeloos.’

‘Ik hoop u nog dikwijls te ontmoeten.’

Edward keek op zijn dun, met juwelen bezet, uurwerk.

‘Ik zie, dat ik gaan moet. Trouwens, daar is uw zakenvriend reeds. Vaarwel. Tot spoedig, hoop ik.’

Zij schudden handen en Willem zag hem na, hoe hij met korte snelle passen naar zijn rijtuig liep en er in stapte met een lenige sprong.

De paarden trokken aan, weldra was hij uit het gezicht.

‘Denk er toch vooral aan uw flanel niet uit te laten. April doet wat hij wil. Hier althans is het nog guur genoeg en het zal waarschijnlijk bij u wel niet veel beter zijn. Indien u nog last mocht hebben van uwe rheumatische aandoeningen, verzuim dan niet gebruik te maken van de watten en lappen, die ik in uwe handkoffer heb gepakt.

‘Kunt ge mij nog niet berichten, wanneer er zich nagenoeg enig uitzicht op terugkeer voordoet? Het zal u misschien kinderachtig voorkomen, maar de scheiding valt mij ditmaal bijzonder zwaar.

‘Overigens kan ik u weinig nieuws melden. De Familie maakt het zeer wel. Moge men toch eindelijk eens gevoelen, dat het op uw leeftijd aangenamer zou zijn minder vermoeiende diensten te moeten verrichten dan aan de zijde leven van een jonge meester, die u maar al te vaak noopt van huis te zijn en in velerlei afmattende avonturen meesleept, welke weinig met uw persoonlijke neigingen stroken.

‘Is uw heer overigens welvarend? Ik ben begerig zo spoedig mogelijk iets naders te vernemen.

‘Zijt hartelijk omhelsd van uw u liefhebbende Echtgenote.’

Langzaam vouwde de heer Den Doelen het epistel toe, terwijl een sarcastische glimlach op zijn flets gelaat verscheen. Daarna haalde hij een klein zakboek voor de dag en zag er in na welke besognes hem heden zouden bezig houden.

‘Om vier uur een onderhoud met Sir Craneigh. Het is nu twaalf uur. Ik ga déjeuneren met Lilly.’

Deze gedachte vervulde hem met een dwaze hoogmoed. Een jong werelds meisje was zijn maîtresse. Wie had dat nog van de toekomst durven hopen na zoveel jaren van bestendig bureau-bestaan onder het drukkende toezicht ener niet meer heel joyeuse gade. Het maakte je oud - maar Parijs deed je de jaren vergeten. Daar was je jong. Daar liep een jong kind aan je arm te bengelen, die je nu en dan een knip voor je neus gaf. Die je voortdreef als je moe werd, zodat je weer opveerde. Den Doelen werd er warm van.

‘Kom,’ hij stond op, schelde een knecht en liet zich zorgvuldig optuigen. Toen ging hij neuriënde de deur uit.

‘Den Haag heeft wel geduld - Parijs moet ik veroveren, elk uur van de dag.’

Het was die middag wat later geworden dan hij dacht. De heer Den Doelen voelde zich ook wat moe: hij had zich te veel *gegeven*. En een zware bourgogne gedronken. Dat was eigenlijk een weinig onvoorzichtig. Hij lachte, hij moest aldoor lachen, lastig was dat. Daar kwam al de knecht. Moeilijk rees hij op en volgde de man naar boven. Wat lag dat kabinet hoog in het huis. Drommels, daar voelde hij toch een steek in zijn linker bil. ‘Vervloekte podragra.’

‘Excellentie. Ik ben blij, dat u gekomen bent, al is het wat over tijd.’

‘Houdt mij ten goede, Excellentie, ik heb me iets langer moeten ophouden dan ik gehoopt had.’

‘Wel, laten wij alle plichtplegingen achterwege. U heeft het waarschijnlijk nogal volhandig.’

‘Zeer volhandig, Sir, mijn meester is, *entre nous soit dit*, tamelijk ...’

‘Tamelijk veeleisend, wilt u zeggen.’

‘Juist. Ik zeg het waarlijk niet om mij te beklagen, maar ik bezet een inspannende post. Enfin, u weet er zelf alles van, nietwaar?’

‘Ik kan niet anders zeggen, mijnheer Den Doelen, het huwelijk van mijn meester is een heel goed ding geweest - dat heeft een zeer gunstige invloed uitgeoefend op zijn levenswijze en in verband daarmee is mijn taak er belangrijk eenvoudiger op geworden. Het is waarlijk een aangename verandering.’

‘Het laat zich gemakkelijk denken. Maar, ik geloof, dat zo iets ons niet beschoren is in de naaste toekomst. Er is ten minste weinig dat er op wijst.’

‘Zoiets kan ineens ontstaan, mijnheer Den Doelen, het is slechts zaak iemand op het juiste ogenblik het juiste inzicht bij te brengen. Mij dunkt, dat ligt geheel op uw weg.’

‘Mijn meester is met mij niet zeer vertrouwelijk. Ik moet het tot mijn spijt erkennen. Onze karakters lopen te veel uiteen. Men heeft juist gehoopt, dat ik daardoor een heilzame uitwerking zou hebben op zijn gedragingen, maar als ik eerlijk ben, moet ik toegeven, dat deze verwachting niet in vervulling is gegaan. Mijn aard is nu eenmaal te ingetogen. Ik kan mij moeilijk verplaatsen in zijn verlangens. Hij is jong en ik ben oud. Voilà.’

‘Zó moet u niet spreken, mijnheer Den Doelen,’ zei Sir Craneigh, en een medelijdende glimlach kwam op zijn verwaten trekken. ‘U is nog niets te oud om Parijs te leren kennen en als u het eenmaal kent, dan gaat u er van houden met al zijn eigenaardigheden. Ik weet wat het zeggen wil als men van huis uit gewend is aan een ingetogen levenswijze. Maar nu ik mij eenmaal volledig heb aangepast aan de eisen, die men hier aan het leven stelt, nu moet ik zeggen, het bevalt mij opperbest.’ En met een hand voor de kleine rode mond lachte hij een onhoorbare lach.

‘Ik span mij ook in om in dit opzicht zo weinig mogelijk te kort te schieten,’ grinnikte de heer Den Doelen. ‘Het valt mij zwaar, maar soms lukt het wonderlijk goed.’

Zij keken elkaar even aan en schoten daarna allebei tegelijk in de lach.

‘Ter zake nu,’ zei Sir Craneigh, die het eerst bedaard was. ‘Laat mij onomwonden met u handelen. Is uw meester gezond en van een aangenaam humeur?’

‘Ik moet wel veronderstellen, dat hij gezond is. Zijn levenswijze is kostbaar genoeg en hij komt geen nacht voor vijven op bed. Zijn eetlust en dorst zijn uitnemend. Toch klaagt hij nooit over hoofdpijn of andere ongenoegelijkheden, terwijl zijn uiterlijk welvarend is. Wat kan ik er meer van zeggen.’

‘En de amour?’

‘Ach, laat ons daar liever over zwijgen.’

‘Neen, ik wil niet onbescheiden zijn, maar er is mij toch veel aan gelegen me een juist beeld van zijn persoonlijkheid te vormen.’

‘Het punt, dat u aanroert, is voor mij het meest verontrustend. Zijn aard is zeer ontvankelijk voor vrouwelijk schoon. Hij heeft dan ook een grote aanhang, schijnt het. En aangezien hij zich zelden in het openbaar vertoont met een vriendin, moet ik helaas veronderstellen, dat hij weinig kieskeurig is. Een vaste collage houdt hij slechts met één dame, die over het gepaste en ongepaste zeer ruime begrippen koestert. Het is mij herhaaldelijk gebeurd, dat hij er in mijn gezelschap heen reed na een zeer roezige clubavond of zelfs wel midden in de nacht. Mij liet hij dan altijd afdruipe als een kat, die de tuin in wordt gestuurd. Ik heb haar dus nooit gezien en ken zelfs haar naam niet. Bovendien geschiedde het altijd op zulke eigenaardige uren, dat ik niet eens met zekerheid zou kunnen zeggen waar zij woont. Deze collage is ongeveer twee à drie maanden aan de gang en dagtekent eerst van ons laatste verblijf.’

‘Ik zou u raden deze collage te verbreken en wel zo spoedig mogelijk. Dergelijke verhoudingen zijn altoos zeer hinderlijk, als men iets van betekenis wil uitrichten. Al het overige komt er weinig op aan. Begint u dus met alle betalingen te weigeren, zo die mochten voorkomen. Tracht bovendien het verblijf hier te bekorten. En werk de overschietende tijd desnoods met wat nieuw materiaal. Raadpleeg eens een der bekende huizen in Parijs. Een paar mooie vrouwtjes brengen zo'n hoofd heel gauw in de war en dan liggen de plannen voor ons te grabbel.’

‘Maar, mijn waarde Sir Craneigh, u hebt me nog niet eens willen zeggen wat de bedoeling is van al deze voor-

stellen. Tot dusver heb ik me om die geschiedenis niet bekommerd en ik dacht me er ook thans niet mee in te laten. Zeg me dus eerst eens waar dit alles heenleiden moet.'

'Het is ons bekend, mijnheer, dat het de wens van uw gebieder is, zijn zoon zo spoedig mogelijk gehuwd te zien. Het is in verband daarmee zonder twijfel van de grootste betekenis dat de libertijnse aatd van uw pupil langzaam maar zeker gebogen wordt in een richting, die voor de toekomst de aangewezen is. Wij willen u daarbij gaarne behulpzaam zijn en wij menen daartoe ook iets concreets te kunnen bijdragen. Vooraf hebben wij ons de instemming verzekerd van uw Residentie. Overigens zijn er ook al persoonlijke stappen gedaan. Wij zijn na een en ander tot de overtuiging gekomen, dat een gunstiger ogenblik wellicht nimmer terugkomt. En dus...'

'Als ik het goed begrijp, wilt u...'

'Geduld! *Wij* willen niets. Wat wij wensen is aan de verlangens van uw Residentie tegemoet te komen. Het overige blijft voor uw rekening.'

'Juist.' De heer Den Doelen knikte enige malen peinzend met het hoofd. 'Ik begrijp u. Zoals ik u heb gezegd, zou mijn persoonlijke interventie alleen maar storend werken op de voortgang van het proces. Ik moet me er buiten houden. Het enige wat ik doen kan, is het nemen van financiële maatregelen.'

'Voelt u niets voor een onderhoud met de dame in kwestie? Ik beschouw háár medewerking als onontbeerlijk.'

'Hm, ja, ik weet het niet.'

'Als u er tegen opziet, hebt u dan niet de beschikking over een jong officier, een stralend type, die wat afleiding kan brengen in de gevoelens der dame in kwestie? Elke bemoeiing uwerzijds, hetzij direct, hetzij indirect, zal door ons niet onopgemerkt blijven.'

Een minzame glimlach verscheen op het gladde gelaat van de Brit.

‘Ik wil het beproeven, Sir Craneigh. Het is mogelijk, dat ik er zelf op af ga en anders zal ik naar hulp omzien. Mij dunkt, het moet weinig moeite kosten; als de wil er is, is er ook de weg.’

‘Uitmundend. Zijn er uwerzijds nog vragen?’

‘Geen enkele. Mag ik het onderhoud als afgelopen beschouwen?’

‘Ik durf niet meer van uw tijd vragen, Excellentie. Is u bereid mij binnen weinige dagen rapport te doen?’

‘Volgaarne, Excellentie.’

De heren namen afscheid. Met een jaloerse blik nam de heer Den Doelen het uiterst luxueuse vertrek nog eens op, waar dit gesprek was gevoerd.

‘Men heeft bij hen tenminste wat over voor een gevormachte,’ dacht hij, ‘ik ben te bescheiden, misschien zal ik nu hogere eisen kunnen stellen. Als het gelukt. Neen maar, het is geweldig. Ik speel een rôle!’ Hij zette zijn buikje vooruit en trok de schouders stram. Zo schoof hij heen.

De portecochère werd ontgrendeld en op een kier geopend.

‘Is Madame thuis?’

De deur week verder. De oude bediende in livrei liet de heer Den Doelen in een kleine zijkamer. De bezoeker stond nieuwsgierig van zijn stoel op, onmiddellijk nadat hij de knecht naar boven had horen sloffen. Het vertrekje was duister want de jalouzieën waren gesloten. Toch kon hij de portretten aan de wand onderscheiden. Het waren familieportretten, blijkbaar, in zwarte ovale lijsten. Het zou wel goed zijn ze vast eens te bestuderen. Wellicht zag hij iets verdachts. Hij

was er na een tijd op uit gekeken en nog was de knecht niet terug en ook had hij niets ‘verdachts’ gezien. Het huis bleef stil, als sliep het. De kleine grijze man begon zich te vervelen. Jammer, dat hij niet gezegd had wie hij was. Of neen, niet nodig. Dezelfde knecht had hem immers reeds meermalen aangediend, daarboven, bij de dame in kwestie. Maar steeds was dan zijn meester gekomen. Háár had hij niet gezien. Hij was nieuwsgierig of het nu wéér zo zou gaan. De tijd verstreek.

De heer Den Doelen wipte op van zijn stoel, alsof hij op spelden zat. Geduld moest hij hebben. Alles wordt bereikt met geduld. Hij ging eens kijken in de gang. Hij stond in gespannen aandacht te luisteren: het scheen wel of zich niets bewoog in dit huis. Nergens hoorde hij geluiden. Hij sloop onhoorbaar terug naar het kamertje bij de deur. Dan keek hij op de klok. Hij zat hier al bijna een half uur. Het werd benauwend. Had hij maar iemand meegenomen om tegen te praten. Zat ergens maar een concierge of een portier. Hij speelde met de kwast van zijn crapaud, liet hem bengelen als een brandklok, eerst langzaam, dan snel en sneller. Van buiten drong een enkele stap tot hem door. Een stille straat, een uitgestorven buurt, ver van de boulevards. 't Was wanhopig. Wat zou men hem bieden? Hem afschepen met een orde of.. iets anders. Wellicht zou dit voorjaar het huis in Den Haag nu eindelijk eens kunnen worden opgeschilderd en het koetshuis verbouwd. Het is allemaal zo duur tegenwoordig. Lilly zou hij kunnen aanhouden, een enkel snoepreisje zou er wel op overschieten. Zijn gepeinzen werden verstoord door het geslof van de knecht. Hè, wat, o ja, hoe zou hij het inkleden? Dat had hij eerder moeten bedenken. Nu was er geen tijd meer voor.

‘Madame wacht u.’

‘Zo? Het heeft lang geduurd. De Graaf is dus niet hier?’

Hij volgde de knecht de trap op en maakte in de salon zijn opwachting.

Een ietwat plompe jonge vrouw met een jolig gezicht zat bij de tafel met een boek in de hand. Toen hij binnentrad stond ze op en voerde een *révérance* uit.

‘Madame, vergeef mij, dat ik u derangeeer. Ik meende mijn meester hier te treffen. U kent mij misschien wel van naam. Ik ben meermalen beneden geweest.’

‘Gaat u zitten.’

De bezoeker zette zich zorgvuldig op een hoek van de stoel en wachtte. Een pijnlijke stilte volgde.

‘Nu,’ vroeg zij ongeduldig, - ‘wat heeft u mij te zeggen?’

‘Ja het is moeilijk u in een enkel woord alles duidelijk te maken. Toch is het gewenst, dat ik u voorbereid op een gebeurtenis, die voor u niet zonder betekenis zal zijn: ongetwijfeld weet u *wie* mijn meester is.’

‘Natuurlijk weet ik dat. Nu, wat verder?’

‘De mogelijkheid bestaat dat hij zijn relatie tot u verbreken zal.’

‘Ah! Dat is een heel schokkende mededeling, mijnheer. Ik ben er helemaal van in de war. Ziet u 't niet aan me?’

Een brede glimlach kwam op haar gezicht.

Beteuterd keek hij haar aan.

‘Laat ik er maar geen doekjes om winden. Tussen uw meester en mij bestaat in het geheel geen relatie, goede mijnheer.’ Zij lachte luidkeels.

‘Dat verwondert mij.’

‘Niets, herhaal ik u, en ik mag toch wel verwachten, dat u me op mijn woord gelooft, is het niet?’

‘Inderdaad. Ik moet u wel geloven. - Dus?’

‘Dus, er is niets meer te praten, dunkt mij.’

Zij schokte met haar zware schouders. De heer Den Doelen nam haar eens goed op met zijn geoefende expertise. Drommels, was dat nu de dame in kwestie?

Hij twijfelde er aan: Willem had een goede smaak. Maar hoe haar te vragen: is u mevrouw zelf? Onmogelijk. Hij keek naar de porte brisée. Het was alsof ergens gegichel klonk. Hij vond het onaangenaam en wilde liever weg.

‘Dan ga ik maar, dame,’ zei hij op goed geluk en bracht haar een oppervlakkige groet.

Zij leek ietwat gekwetst, beantwoordde zijn lichte buiging en keerde zich snel van hem af.

Terwijl hij moeizaam in het trappenhuis afdaalde, dwarrelden hem rekeningen van schildersbazen en timmerlui voor de verwilderde ogen.

IV Uit de voeten

Charlotte had urenlang in zijn armen gelegen, onbewust van de schokken en het geratel der wielen over de weg. Willem had haar teder gewiegd als een kind en met geestdrift zijn slaap aan de hare geofferd. Langzamerhand voelde hij zich nu verstijven en verzwaren door een doffe vermoeidheid. ‘Als ik het maar kan volhouden,’ dacht hij, ‘als ik haar maar niet laat vallen...’ Telkens voelde hij zich een ogenblik verzinken in een lege gevoelloosheid, waaruit hij met een ruk weer wakker schrok. De strikken van haar hoed slierden al buiten de kap van het rijtuig. Een van haar kleine schoenen dreigde van haar trillende voetspits af te glijden.

Voor zich op de bok zag hij de brede rug van de grijze boer. Op zijn gezonde kop stond de blauwe muts, waarvan de punt dansend naar beneden hing. Met een zuigend geluid van de tong zette hij zijn paardje gestadig aan.

Willem zat met vakerige ogen te kijken naar het ontwakende landschap. Dunne zonnestrallen vielen, duidelijk zichtbaar gespreid, door de nevel en verlichtten de vochtige weg. De velden waren nog grijs en druipend. Ver over het land ontwaardde hij de kleine klokketoren van een gehucht. Van een enkele hoeve blafte de hond. Ook trippelden reeds hoenders over de bermen. Hanen kukelden hartstochtelijk tegen de glinsterende zon, met dichtgeknepen oogjes. Het pad liep wat op, het paard sjokte, het rijtuig kraakte, maar de wielen gleden nu onhoorbaar door het mulle zand. Bij een hek stond een boer en knikte; de koetsier zwaaide met zijn zweep, maar Willem was te slaapdronken om te groeten. Zijn bol-

hoedje had hij met een snelle beweging afgenomen. Op zijn voorhoofd vertoonden zich bloedrode striemen. Hij rilde even en schikte zijn koude lichaam zoveel mogelijk in de zon. ‘Het duurt nu niet lang meer,’ was zijn laatste gedachte, toen sliep hij in.

Maar nauwelijks was zijn adem rustig geworden of met een schok stond het rijtuig stil en met een zachte bons gleed Charlotte van zijn knieën. Zij opende terstond de ogen en toen ze Willem daar zag zitten, bleek en parelend en versuft kijkend in de zon uit vreemde spleetjes vol rimpeltjes, lachte ze vrolijk. Hij merkte het niet eens. Plichtmatig tastte hij naar haar op zijn lege schoot.

De koetsier had zich omgekeerd en blikte rustig op hen neer. Willem deed een wanhopige poging om tot bezinning te komen. Zijn mond bewoog een paar maal zonder geluid. Het scheen, dat hij de spraak verloren had. Toen schurkte hij zich behagelijk weer in de zon. Nog eens lachte Charlotte luid.

‘Ik geloof, dat een man *altijd* slapen kan,’ zei ze.

‘Ik heb helemaal niet geslapen’ (verontwaardigd kreeg hij zijn spraak terug). ‘Ik ben aldoor wakker geweest. Jij hebt geslapen, neen maar, wat kun jij slapen.’

‘Toch heb ik alles gehoord.’

‘Alles gehoord? Je hebt niets gehoord, ook niet toen we de tol zijn gepasseerd. Ik heb een lang gesprek gehad met zo'n blauw petje. Jij hebt door alles heen geslapen. Jok niet.’

‘Waar zijn we nu?’

‘Dat weet ik niet, maar sta toch eens op. Wacht, ik zal je helpen.’

‘We zijn onder Caudebec,’ zei de boer van de bok.

Allebei keken ze om, als werden ze betrapt.

‘Ik dacht, je zult wel een goede herberg nodig hebben. Hier is er een, een goede.’

Zij stonden stil voor een klein, vriendelijk huis, fraai wit gekalkt en met donkerrode balken doortimmerd. Willem trachtte zich in postuur te zetten. Hij kon haast niet recht worden en allebei zijn benen sliepen. Maar Charlotte was terstond bewegelijk en vlug.

De voerman nam de koffers op zijn schouder en bracht ze in het voorhuis van het kleine logement. Onderwijl wisselde hij plagende woorden met een struise meid, die klaarblijkelijk zó uit bed was gewipt.

‘Vroege gasten zijn óók gasten,’ hoorde Willem hem zeggen. Daarna reed het rijtuig knarsend weg.

Samen zetten zij zich op een bank voor het huis in de ochtendzon en wachtten ...

Door een geroezemoes van stemmen werden zij gelijktijdig uit hun dommel gewekt. Willem sprong op van de bank. Voor hem stond een genoegelijk rokend man, met een muts op en een kind aan de hand.

‘Moeder Maria, wat kunnen die burgers er mee terecht. Het heeft al acht uur geslagen, dame en heer. Komt er in.’

In een vertrek, half kroeg, half woonkamer, stond een parelend glas cider voor hen klaar. Zij verfristen zich met wellust de droge, plakkerige monden.

De waard nam hen terdege op met zijn heldere ogen, waarin vele vragen stonden te lezen. Maar Willem begreep zijn nieuwsgierigheid en snel voorkwam hij door schertsende woorden het lastig vragen.

‘Als je pas getrouwd bent, baas, zoek je een rustig oord, begrepen, en een goede kamer.’

‘Nu, daar was een mouw aan te passen,’ meende de baas. De kamer viel ook mee, al was ze niet groot.

Charlotte en Willem waren er best mee tevreden.

Toen ze samen hun eerste schreden zetten op de buitenpaden achter het huis, nog loom van de moeilijke

nacht, overgevoelig door de emoties, kwamen er telkens tranen in hun ogen onder het spreken. De stilte van het landschap roerde hen, ook het ongestoord samenzijn. In de verte lagen de wouden, pril groen in de zon. De wereld was schoon en dicht om hen heen getrokken als een verwarmend kleed. Zij zagen elkaar dikwijls aan, zwijgend en glimlachend.

Op voorzichtige, liefkozende voeten traden zij terug naar huis, voor de eerste landelijke maaltijd.

In de namiddag had Charlotte een uur tijds bedongen voor haar toilet en Willem dringend uit wandelen gezonden. Peinzend woelde zij nu in haar koffer rond, niet wetend met welk costume hem het meest te zullen verrassen. Haar garderobe was niet zeer uitgebreid en de kamer klein en eenvoudig gemeubeld. Een enkele kaars voor het ledikant moest er straks de luister aan geven. Dus diende zij in haar keuze sober te zijn. Een voor een spreidde zij haar japonnen uit op het bed en bevoelde ze liefkozend. Ook de inhoud van haar bijouteriekist onderzocht ze nauwkeurig. Zij kon maar niet besluiten zich te kleden. Nog steeds zat ze in haar simpel onderkleed, licht rillend en met kippevel op de blote armen.

Willem had haar onder het middagmaal bemoedigend toegefluisterd. Zij was toch niet bang voor deze nacht? Bang was zij niet, maar toch gejaagd en vervuld van een zoete vrees. Een heerlijke benauwenis kwelde haar als moest zij duistere gangen door en dreigende spelonken. Deze nacht zou donker zijn en voor het eerst haar nemen in zijn greep. Het was alsof zij reeds een arm om zich voelde knellen, die haar neertrok. Zij zuchtte en zwaaide eens met de handen als om zich te bevrijden.

Toen wierp ze in een plotselinge opwelling al haar kleren uit en rukte de haren los, zodat ze naar alle

kanten over haar rug en schouders zwierden. En ze stond op, hoog op de voetspitsen als bereidde zij zich ten dans.

Langs de krakende trap hoorde ze voeten stijgen, haastige voeten. Ze snelde naar de deur. Haar hart bonsde. Hij klopte en zei zacht:

‘Hier ben ik.’

‘Wacht nog even, ik ben nog niet klaar.’

Zij hoorde hem dralen aan de deur. Snel wierp zij zich een licht kledingstuk om de schouders, die zij maagdelijk tezaam drukte.

Toen Willem binnentrad, was de kamer vol schemer en het was hem alsof een engel, wit en blozend, hem tegemoet trad, met de hemelse dauw nog trillend op de kaken.

Zeer hoog stond de zon reeds aan de hemel. Het lage huis rommelde vaag. Een bezem sleepte vochtig langs een stenen vloer achter de gesloten kamerdeur. Van beneden stegen boerse stemmen op. Buiten het raam, waarvoor het dunne gordijntje woei, klonken klompevoeten dof op de weg met het geloei van langsgevoerde koeien en hun gestamp in het mulle zand.

Willem zag haar hoofdje naast zich op het witte kussen. Haar ogen waren nog gesloten, teder ging haar adem in rustige slaap op en neer.

Nog vóór zij de glazen hadden leeggedronken en het brood gegeten, begroetten zij elkaar met een morgenkus. De nieuwe dag, nu samen, had hun overvallen als een grote golf geluk, die zich bruisend over hen heen stortte.

Willem kon er niet van zwijgen. Hij moest lachen en praten en luid uitroepen:

‘Lotte, wij zijn getrouwd. Wij hebben bruiloft gevierd! Doe toch niet net of er niets is gebeurd.’

‘Maar lieve, ik doe zo niet.’

‘Ja, je schuilt voor me weg. Kom hier, op mijn schoot, kom hier, dicht bij me, vrouwtje van mij.’

‘Stil toch, je schreeuwt. Ze kunnen je in de herberg horen.’

‘Het hindert niet. Zij mogen me horen. Ik ben getrouwd en daarmee uit.’

‘Ga mee naar buiten.’

‘Ja, naar buiten. In de zon. Gauw. Wij komen hier pas terug als het donker is. Maar de dag valt me te lang, vrouwtje.’

‘Schaam je. Wij hebben de ochtend al haast verloren. Toe nu, ga mee, laat me los.’

‘Ik laat je nooit meer los.’

Langs een smal hellend bospad liepen dicht aaneen, elkaar met de armen omstrengelend, de jonge gelieven. Charlotte was blootshoofds en Willem had zich, boven zijn kaal geschoren gezicht, een strooien hoed opgezet, die hem maakte tot een charmante jonge boer. Zijn jacquet was groen van het mos. Uit zijn achterzak pulde een vormeloos pak proviand. De hals van een fles stak er indiscreet uit te voorschijn.

‘Lotte, hier moesten wij samen een huisje bouwen met een hof en een veld. En voor altijd blijven.’

‘Dat kan niet, dat weet je wel. Maar het hoeft ook niet. Als het maar héél lang duurt.’

‘Geld hebben wij genoeg. Wij kunnen het best nog wat uithouden. Het kostgeld is bescheiden en de kamer is niet kwaad.’

‘O, het herbergje is lief, de boer is goed en Klaartje zorgt voor ons als een moeder. Maar ik zou toch ook graag een *eigen* huis hebben. Laten wij er een zoeken, een klein wit huis, met bomen er voor en een tuintje

erbij. Misschien kunnen wij wel onze eigen groenten verbouwen. Heb jij wel eens op het land gewerkt?’

‘Ik niet. Maar wij zouden een knecht kunnen nemen en een meid voor het werk in huis.’

‘Ik heb nooit koken geleerd.’

Hij streelde haar over de wang.

‘Charlotte, ik heb een vraag: je moet me eens wat vertellen van je zelf. Je wilt er nooit over spreken. Waarom niet? Was je bang voor je familie? Wie ben je toch? Gek - nu we getrouwd zijn, nu pas vraag ik je dit.’

‘Je hebt gelijk - het is wel vreemd. Vroeger durfde ik niets zeggen, omdat ik bang was je te verliezen. Elke keer, dat je komen zou, zat ik in angst, dat je toch niet zoudt komen. Ik dacht een is geen. Eén dag zegt nog niets en later: één maand zegt nog niets. Maar je bent wonderlijk trouw geweest.’

‘Waarom heb je getwijfeld?’

‘Dat weet ik niet. Misschien kwam het, omdat mijn vrienden, de Brassiers, je als een grote, aanzienlijke gast beschouwden, de glorie van hun salon. Je was die avond vriendelijk voor me. Je danste met mij en bracht me na afloop thuis. Toen vroeg je of je me bezoeken mocht, weet je wel? En de volgende dag al kwam je. Zo is het gebleven. Bijna iedere dag. Maar ik was bang voor elk woord. Nu pas ben ik niet meer bang.’

‘Kom, liefste, laten we gaan zitten en iets eten. Want ik heb honger en dorst. Jij ook?’

Zij legden zich onder een boom en keken voor zich uit door de takken heen, spiedend langs de dalende bosrand over de glooiende velden, keurig in regels verdeeld. Aan de horizon in de verte leidde een landman zijn paarden. Soms hoorden ze flauw het geknars van de eg over een steen en het doffe geplomp der hoeven.

De middagstilte om hen heen was diep en ijl. Wazige geluiden zweefden er in, zacht gezoem en dromerig geritsel.

‘Vertel mij nu. Ik mag nù alles weten.’

‘Maar lieve jongen, dat is 't juist, waar ik bang voor was. Jij denkt dat ik een romantisch schepsel ben. En daarin vergis je je.’

‘Ik vergis mij niet. Toe, eet voort.’

Een lichte wind begon op te steken. De kleine bladeren rilden aan de lage twijgen. Daar vielen de eerste droppels.

‘Kom, lief, sta op. De grond zal aanstonds doornat zijn.’

Zwijgend daalden zij, terwijl de bui aanzwol tot een zwaar geruis. Charlotte keek om.

‘Wij hebben alles laten liggen. Dat gaat niet aan.’

Kwiek liep ze terug en raapte de fles op van onder de boom.

‘Hier, steek bij je.’

‘Je hebt gelijk, we mogen geen restjes laten. Maar laten wij gauw ergens trachten te schuilen!’

Zij daalden door de natte struiken af naar een brede landweg.

‘Vlug, het kerkhof op,’ zei Willem en wees naar een oud bemost kerkje met een plomp torentje, verscholen achter een groene muur.

Er was niemand in de kerk. Hun stemmen weerklonken hol door het oude gewelf. Zij vielen in een bank achteraan neer. De droge kilte deed goed na de vochtige buitenlucht.

Willem sloeg zijn arm om haar heen en keek haar peinzend aan. Eensklaps glimlachte hij:

‘Wat zijn je oren klein. En deze kleine oren...’

Charlotte glimlachte terug.

‘Nu?’

‘Ik kan het je niet zeggen. Ik had een vreemde gedachte. Het is mij opeens duidelijk, dat je nog héél klein bent. En ik dacht: zou ik haar wel goed beschermen? Voel je je veilig bij mij?’

‘Ik voel me veilig.’

‘Maar je bent toch alleen. Ik ben maar een schim. Je hebt geen echte man, maar een schim. Vergeet dat niet, Charlotte.’

‘Een schim?’

‘Ja, begrijp je dat niet? Ach God ik heb daar niet eerder aan gedacht. Maar het is de waarheid.’

‘Waarom?’

‘Omdat ik je niet trouwen kan.’

‘Het hindert niet.’

‘Het hindert wel, Charlotte, je bent alléén, bedenk dat toch goed. Ik moet weer weg. Nu nog niet, maar eens moet ik toch weer weg en wie blijft er dan over? Heb je een vader?’

‘Mijn vader is gestorven.’

‘Een moeder?’

‘Die is hertrouwd.’

‘Heb je nog broeders en zusters?’

Charlotte liet het hoofdje zinken op haar armen en antwoordde niet.

‘Heb je er geen?’ vroeg hij nog eens.

Zij schudde haar hoofdje en keek niet op.

‘Niemand. Niemand om voor je te zorgen. En ik, wat ben ik; kan ik je bij mijn vader brengen en zeggen: dit is mijn bruid?’

Weer schudde zij het hoofd en snikte.

‘Huil niet, huil niet, lief meisje. - Ach, God, ik heb je nooit iets gevraagd. Nu pas besef ik het. Wees niet boos, Charlotte, het was uit liefde. Heb je vrienden, goede vrienden?’

Zij richtte zich op.

‘Ja, zeker heb ik goede vrienden. Maar ik heb ze de laatste tijd niet gezien. Ik heb ze uit mijn buurt gehouden.’

‘Voor mij?’

‘Voor jou.’

‘Lotte, het is afschuwelijk. Ik heb je ongelukkig gemaakt.’

‘Waarom?’

‘Begrijp het toch. Je hebt je vrienden van je vervreemd, je bent gevallen, Lotte. Ik heb aan niets gedacht. Het was uit liefde, maar ik had het niet mogen doen. Wat moet er van je worden, als iedereen je los laat? Ik kan niet bij je zijn. Ik ben een schim.’

‘Stil toch, praat niet zo vreemd,’ snikte Charlotte, droef huilend in haar zakdoek. ‘Waarom ben je een schim? Jij bent toch bij me.’

Dichter sloeg hij zijn armen om haar heen. Moeilijk kwamen de woorden over zijn lippen.

‘Waarom, waarom mag ik niet met je trouwen, liefste? Waarom niet?’

‘Wij zouden hier toch héél lang blijven, dat heb je toch beloofd?’

‘Ben je dan niet bang? Voor later?’

‘Nee, ik ben niet bang.’ Zij droogde haar tranen en keek hem moedig aan.

Opeens was hij weer kalm.

‘Misschien vergis ik mij ook. Misschien is het ook allemaal niet waar. Ik dacht er aan, dat je een meisje bent van een familie, en dat er geen man zal zijn, die je zijn naam biedt.’

‘Ik weet het. Ik wens niet te trouwen. Wij zijn allebei vrij. Wij zijn gelukkig, dat is voldoende. Kom, ga liever mee naar buiten. Die holle gewelven zijn zo kil. Misschien is de regen al over.’

Buiten konden zij hun ogen niet geloven. De zon stond hoog aan de wolkeloze hemel en nu eerst zagen zij, dat de landweg omzoomd was door bloeiende appelbomen, als onverwachte feestelijke ruikers, zacht bewegend tegen de blauwe lucht.

‘O, kijk toch, wat een bloemen,’ juichte Lotte. ‘Hoe heerlijk die geur. Snuif op, wij moeten genieten.’

‘Aanbiddelijk land, mijn lief, hier blijven wij. Nu leven wij, nù, wat kan het ons schelen, wat de mensen doen daar in Parijs. Hier leven wij en ginds hebben ze weer andere manieren. Zet morgen zo'n witte muts op, kleine, met kanten vleugeltjes. Het zou je lief staan. Ik ben toch ook al een man van het land. Nu zal ik me nog een blauwe blouse kopen en een rode stropdas. Als ze me hier komen zoeken, moeten ze goed uit hun ogen zien. Kijk, die vogeltjes daar in die boom. Wat zijn die beesten gelukkig.’

‘En wij dan, zijn wij dan niet gelukkig?’

‘Wij ook! Wij ook! Weet je nog wel die laatste week in Parijs. Hoe neerslachtig ik was en bangelijk en voortgejaagd alsof de duvel me op de hielen zat? Hoe kwam ik toch zo? Al die vreselijke mensen in hun uniformen en met hun sterren en kruisen, ongelukkige stumperds zijn het, Charlotte, bedelaars, stakkers! Waarom gaan ze hier ook niet heen om eindelijk eens vrij en gelukkig te zijn?’

‘Laat ze liever wtg blijven, mijn schat. Wat moeten wij met ze beginnen?’

‘O ja, alsjeblieft, laat ze wegblijven. De vogels zouden niet meer zingen, als ze kwamen. Daar kunnen die engelen niet tegen. Maar vanavond vieren wij nog eens bruiloft, mijn dapper lief. Tien van die flessen cider wil ik leeg drinken met jou op onze kamer. Al worden wij nog zo vrolijk, het hindert niet. Er is geen gevaar. Wij laten ons maar vallen in het ledikant.’

‘Wat heb je weer een praats! Zo even kon ik je wel onder een hoedje vangen.’

Zij lachte hem uitdagend toe.

‘Ik ben een sultan en jij mijn kleine harem. Wees niet te gemakkelijk voor mij, Charlotte, toon, dat je ook een hele harem zijn kunt.’

‘U is onwelvoegelijk, mijnheer, ik zal mij vanavond nog met migraine moeten terugtrekken.’

‘Waar wou je je terugtrekken, gevangen vogel? De kooi is maar klein.’

‘Ik sluit de deur.’

‘Met mij er in?’

‘Verbeeld je maar niets. Vogeltjes, die zo vroeg zingen ... dat weet je toch?’

‘Ik laat mij wel graag door dit poesje krijgen.’

Zij rukte zich los van zijn arm en vloog voor hem uit onder de wiegelende bloesems. Met een paar reuzenstappen had hij haar ingehaald en nam haar gevangen met de zachte liefkozende vingers van een verliefde dief.

‘Laat hem stoppen,’ zei de vlezige baron d'Argenteuil tegen zijn secretaris, die naast hem zat in de gesloten koets.

De jonge man tikte tegen de voorruit, de paarden werden ingehouden.

‘Hier staan we goed.’

Omzichtig zette de baron het kleine groene jagershoedje af, haalde daarna langzaam een paarlemoeren toneelkijker uit de zak van zijn rok. De gediensstige secretaris liet het raampje halfweg zakken, de baron hief het instrument met een tragisch gebaar voor zijn ogen, boog zich terzijde en kéeek.

Dat duurde zeer lang. Van tijd tot tijd verzette een paard ongeduldig een poot, stootte even hard met de

hoef op de weg en sloeg met zijn staart naar de kleine, nijldige vliegen.

‘Toe sta stil,’ bromde de oude heer, de korte schok wrevelig ondergaand.

Eensklaps trok hij met een ruk zijn hoofd van het raampje weg en liet de kijker zakken. Hij zag rood van ergernis.

‘Doorrijden,’ beval hij bars. En terwijl zij over de weg voorthobbelden, zat hij boos voor zich heen te brommen.

‘Dit zijn geen mensen om te ontvangen... Die mensen zitten hier langs de weg te eten.’ Hij trok een vies gezicht, toen hij dat woord uitsprak. - ‘Zeg hem, dat wij teruggaan naar het kasteel. Zulke mensen kunnen wij niet zien - dat is duidelijk. Het zijn lui zonder manieren. Wie éét er nu langs de weg?’

‘De jonge vrouw is toch wel bekoorlijk, wordt beweerd,’ waagde de secretaris te zeggen.

‘Ze is niet onverdienselijk, dat geef ik toe. Lang niet, lang niet.’

Met een verdwaasde blik staarde hij voor zich uit als naar een verleidelijk beeld, de sierlijke rondte van haar been, zo even vergroot gezien door de kijker.

‘Zal ik niet eens beproeven, baron, haar zonder die man op het kasteel te krijgen?’

‘Ach neen. Laat maar. Of, enfin, als je er kans toe ziet... Je kunt het proberen.

Maar ze in alle vorm nodigen, neen, dat gaat niet. Het is alweer mis.’

De jongeman zat verzonken in diepe, ondoorgrondelijke gedachten. Carrière maken, hier in de provincie, het valt niet mee.

Knarsend sloeg de koets de oprijlaan in.

Naast elkaar zaten zij in het boerse rijtuig. Willem had een licht vilten hoedje op en Charlotte een doekje

om het hoofd geslagen. Een kleine ruiker veldbloemen hield ze in de hand. De avondzon scheen rossig en laag over de velden. Nog zongen de vogels om hen heen in de struiken langs de weg. Het herbergje lag verzonken in het rode licht.

‘Kom toch!’ riep de waard, die naar hen stond uit te kijken, ‘het maal staat al op tafel. Ge zijt mooi laat.’

Willem en Charlotte gunden zich de tijd niet naar hun kamer te gaan. Ze vlogen op de reuzen omelette af, die dampend voor hen gereed stond op hun gewone plaatsje voor de deur.

‘Oef,’ zei Willem. ‘Ik heb mijn mond verbrand.’

‘Gulzigaard. Drink gauw een slok.’

De gele fles was spoedig leeg. Zij werden er vrolijk van. De waard stond er bij en moedigde hen aan.

‘Toe maar, doe u te goed. Ge hebt nog jonge magen.’

Willem at met smaak zijn brood, dat hij in kleine stukken brak.

Na het eten bleven zij toeven voor het huis, de landlui groetend, die langs gingen. De waard zat op een bank aan de muur en keek de zon na, die achter de heuvels uit het gezicht verdween.

Onder vreedzame kout, zagen zij nu langzaam de avonddonkerte invallen. De sterren werden duidelijk zichtbaar en dieper glanzend. Een bijna witte hemel vol straling schitterde boven hen uit. De lage maan was rond en blank. Ze werden er alle drie stil van en ze luisterden gezeten in de sterrekoepel van de nacht naar de sjirpende krekels bij de heggen en het langzaam wegvagen van alle geruchten zonder omtrek of bestemming.

Opeens verbrak vader Guillaumet de stilte.

‘Zie,’ zei hij, ‘wees maar voorzichtig, als jullie weer eens comédie speelt, doe 't dan niet in het holst van de nacht. Het hele huis ligt wakker om te luisteren. En

ik geloof, dat Klaartje met een kaars door het sleutelgat loert. Ik waarschuw je maar,' en hij knipoogde eens tegen hen en stond eindelijk op.

'Wel te rusten,' riep hij hun nog toe en verdween in huis.

'Wat zou hij bedoelen?' vroeg Lotte.

'Ik begrijp het al. Wij zijn hier niet langer vrij. Wij leven te luidruchtig, dat zijn ze hier niet gewend. De muren hebben oren.'

'Nu ik dat weet, houd ik het hier niet uit,' zei Charlotte. 'Het is wel spijtig. Wij waren hier zo op ons gemak.'

'Kom, er zijn nog meer huizen, lief. Schrei er maar niet om. Het is zonde van de heerlijke avond.'

'Toch wil ik liever naar bed.'

Muisstil slopen ze naar boven, ze dorsten elkaar nauwelijks goede nacht kussen. En ze zweefden van weerskanten het ledikant binnen zonder licht te maken, als twee onheilspellende spookgestalten in het bleke schijnsel van de maan.

Eensklaps barstte Willem uit in een daverend gelach.

'Willem toch!' riep Charlotte verschrikt.

'Schei uit. Ik lach me ziek. Het lijkt wel een dodendans. Wederopstanding der doden. Wonderballet in één bedrijf.'

En hij danste onder de houten hemel door het ledikant en hij struikelde over de peluws en nam zijn bruid uit de legerstee op en voerde haar nog eens ten dans boven de griezelig prikkende spreij, waarin hun tenen bleven haken. Het werd een warrig geheel. Samen vielen zij met een smak om, zodat het plankier onder hen hevig kraakte en met een metalen orgeltoon een veer sprong. Ze lachten, door het smoren, steeds heftiger.

'Als wij maar niet door de vloer zakken boven op de beddeplank van vader Guillaume!'

‘Of in de sponde van Klaartje.’

‘Een buitenkansje voor dat wicht, een militair!’

‘Schandelijk!’

‘Hoor, wat is dat, ik geloof dat er iemand in de notenboom klimt, vlak voor ons raam, om jou in je hemdje te zien. Een aardig gezicht trouwens.’

‘Nietwaar, plager.’ Charlotte school toch even weg.

‘Lotte, stil, kom hier en aanschouw.’

Naast elkaar keken zij door het open venster naar beneden en zagen in het heldere maanlicht de waard voor het huis staan met een pijp in de mond. Hij was haast onherkenbaar, gehuld in witte onderkleren, een slaapmuts om het hoofd geknoopt.

‘Wat een wonderlijk costume om je aan de engelen des hemels te vertonen,’ fluisterde Willem. ‘Jij kunt hier eigenlijk niet blijven, Lotte, dat wordt een scandale de Polichinelle. In Parijs geven ze er bulletins over uit.’

‘Hou toch stil. Ik val haast over de rand.’

‘Ik zal je een zetje geven. Ballet met vliegwerk.’

‘St. Hij hoort ons. Stuur hem een invitatie voor het souper.’

‘Als hij zelf de champagne meebrengt.’

‘Roep dan.’

‘Nee, Lotte, nee. Kom liever van het raam. Wij gaan nu onze echtkoets bestijgen. Hoor, buiten zingt een nachtegaal. Een verliefde vogel.’

Willem begon de lakens te ordenen in het verwilderde ledikant. Daarna greep hij Charlotte om het middel en tilde haar als een veer van de grond.

‘Stijg in, mevrouw, wij gaan zo dadelijk vertrekken. Anders komen wij te laat in het Paradijs.’

V Schimmenjacht

Poupée had tegen de roodbonte gezegd, dat die wel wat meer melk kon geven en juist was ze met haar houten krukje verder het land opgelopen, toen zij Jean over het hekje zag leunen. Nu wist ze, dat ze niet alleen naar huis zou gaan.

Poupée streek haar krulletjes naar achteren, dat 't haar niet voor het gezicht zou vallen en deed een knoop van haar jak dicht.

‘Weet je 't al?’ begon Jean, ‘die vreemde mensen zijn bij Guillaumet weg. Zij wonen aan de heuvel.’

‘Wat? Wanneer is dat gebeurd?’

‘Vandaag. Ze zijn met een koets vertrokken. Marcel heeft ze gereden.’

Zwijgend liepen ze een tijd voort over de lichte weg.

‘Zouden ze geen melk nodig hebben?’

‘Ga ze het eens vragen.’

‘Ik durf niet goed. Ze zijn uit Parijs.’

‘Daarom eten ze je nog niet op.’

‘Ik zal het de patroon eens zeggen. Misschien wil hij zelf gaan.’

‘De patroon? Die heeft geen durf. Hij zal het jou wel laten doen. Wil ik meelopen?’

‘Jij? Neen, jou kunnen ze niet verstaan, die mensen uit Parijs.’

De jongen bulkte het uit van plezier.

‘Poupée reist zeker iedere winter naar Parijs, is 't niet? Daar woont ze in zo'n hoog huis. Dan draagt ze een hoed met een veer en een japon met een sleep.’

‘Dat weet je goed.’

‘Toe, Poupée, geef me eens een handje.’

‘Een handje? Hier.’

‘En een armpje.’

‘Neen, geen armpje. Dat weet je wel. Draag liever mijn emmer. Ben jij een heer?’

‘Een heer? Neen, een heer ben ik niet. Maar geef toch die emmer. Ik mag je wel lijden. Ik heb wat voor je over, Poupée.’

Bakker Bourgogne heeft de oven weer dicht gegooid voor een avond. Even een saucisse eten en een stukje oud bak. Dan komt Stenne, de stoethaspel, binnen.

‘Denk maar niet, dat ik zo stom ben. Ik heb zaken voor je gedaan, bakker.’

‘Ach heden, dat gaat me geld kosten. Snuggere vriend, wat heb je nu weer verknoeid?’

‘Wacht maar, bakker, verwonder je niet. Weet je, de vreemdelingen uit de herberg hebben een eigen huis geopend, dat aan de heuvel.’

‘Het grote?’

‘Het kleine. Ze zoeken een meid en een knecht. Ik weet het van Guillaumet.’

‘Heb je weer in de kroeg gezeten, dagdief?’

‘Zoet wat. Wij gaan daaraan verkopen, bakker. Wij kunnen meer vragen dan aan die uitgeslapen herbergier. Eén franc voor een pond brood is niets te duur voor zulke mensen. Ze bakken toch niet zelf.’

‘En wat voor zaken heb je nu gedaan?’

‘Nog niet. Maar ik kom het je maar zeggen, bakker, morgen zal ik er heen gaan met een grote mand en ik zal wel tegen hun meid smoezen ook.’

‘Drommels, een meid? Ze moeten geen boerendeern hebben - die is te ruw voor zulke stadslui. Weet je wat, ik zal er mijn Denise eens heensturen.’

‘Die is niet mooi genoeg.’

‘Wel, heilig sacrament, vlerk van een jongen, niet mooi genoeg? Jij mocht willen, dat je haar krijgen kon, een bakkersdochter.’

‘Ik zou haar ook wel willen hebben, baas, maar zulke mensen zijn net verwende kinderen. Alles moet mooi zijn, wat ze nemen. Dus ook hun meid.’

‘Toch stuur ik mijn Denise. Dacht je, dat ik haar ooit zou laten dienen? Nooit, - maar bij de rijkdom dienen is wat anders. Dat is een eer, voel je goed. Het is een leerschool. Ze wordt er een dame van.’

‘Dan wordt ze nog te goed voor mij.’

‘O, stel dat maar uit je hoofd. Mijn dochter zal zich geen knecht geven. Dan moet je heel anders uit de hoek komen. Papperlepap.’

‘Nu heb ik spijt, dat ik 't je gezegd heb, bakker. Ik had het ook net zo goed voor me kunnen houden.’

‘Ik was er zelf toch wel achter gekomen. Bakker Bourgogne is niet gek. Kom schiet op, jong. Ga de winkel uit. Ik moet eten.’

Marcel, de koetsier en vrachtrijder zat achter het groene tafeltje met zijn muts op en zijn muilen aan. Hij was even overgewipt in de hoop op een enkel spelletje.

Daar kwam Filibert, de landman.

‘Hoe gaat 't?’

‘Hoe gaat 't?’

‘Druk werk gehad, man. Naar de heuvel geweest met de koets en zeven pakken bovenop.’

‘Wel, een verhuizing.’

‘Dat is een groot woord. De vreemdelingen hebben het kleine huis betrokken van Hyacynthe.’

‘Ik ken ze niet.’

‘Ik ken ze ook niet, alleen van aanzien. Ze moeten uit Parijs zijn. 'n Chique dame is de mevrouw en de mijn-

heer een geboren commandeur; kort van stof maar niet kwaad, niet kwaad. Hij heeft me een sigaar gegeven onder het rijden - niets voor de grote lui. Hij heeft tegen me gezegd: koetsier, doe het maar op je gemak. Je hebt een vaste hand van rijden. Ik heb gezegd: mijnheer generaal, tot uw dienst. U kent het paardenvak, denk ik. Hij zegt: ik heb bij de huzaren gediend, koetsier. Ik zeg: mijnheer generaal, 't is u aan te zien. Me dunkt, ik miszei er niets aan. Hij hield zich verder stil en ik ook. Ik denk, je kan het nu alleen nog maar bederven.'

‘En hoe was de fooi?’

‘O, niet kwaad, niet kwaad - maar, hoor nog eens. Wij komen aan het huis van Hyacynthe, dat ze voor hen hebben schoon gemaakt. Ik was nog niet binnen met de koffers en balen of hij stond al op een stoel, met laarzen en al, om de portretten van de muren te halen. Hij zegt, al die gezichten kan ik niet verdragen. 't Is voor te stellen, moet ik zeggen, want al die ogen op je gericht, dat is toch maar miserabel en je kent die mensen immers niet! Ook heeft hij de kleden van de tafels genomen en de hoezen van de stoelen geknoopt. Het was ineens een ander aanzien, moet ik zeggen. Filibert, ik zweer je, het mag gek klinken, wat ik je zeg, maar zulke lui hebben iets, waar je je bij moet neerleggen. Ze weten altoos op slag wat ze willen - dat is heel typisch. Dat had mijn oude generaal nu ook en ik denk, dat ik daarom zo goed met deze jonge overweg kan. Hij zegt tegen me, koetsier, nu moet mevrouw - zij is een lieve, jonge vrouw, heel verzorgd, heel mooi en vriendelijk, want ze knikte naar me - nu moet mevrouw een bode hebben en een prengel voor de tuin en voor het ruwe werk. Als je eens iemand weet - ik heb het al meer gevraagd - laat ze dan maar komen. Ik zeg, generaal, zeg ik, het is

tegen geen doveman gezegd. U zult er wel iets van horen. En meteen gaf hij me een klinkende munt en maakte een zwaai. Bon, dacht ik, maak dat je weg komt, Marcel. Ze kunnen je missen.'

'Ze zoeken een meid, zeg je? Dat zal een goede dienst wezen, wed ik. Zal ik er mijn Martha eens heenzenden, wat dunkt je Marcel?'

'Dacht ik 't niet, dacht ik 't niet? Het is juist daarom, dat ik je dat allemaal vertel, Filibert. Ik weet, dat jouw Martha eerlijk is en naarstig. Laat ze eens een extra geldje verdienen. Ik zou het je gunnen man - van harte.'

'Marcel, neem een glas van mij aan.'

'Nu jongen, vooruit dan. Het zal er van komen, let op mijn woorden.'

In het kleine grijze huis aan de heuvel, vlak bij het miniatuurkerkje van Sainte Cathérine, geurden de voorjaarsbloemen, die met volle handen door Willem waren binnengedragen.

'Zie eens, Lotte, heb je nu genoeg? Je kunt nog meer krijgen, de tuin wordt er niet armer van.'

Hij schreeuwde blij als een jongen, met een stem overslaande van geestdrift.

'Héerlijk, heerlijk, ik zou het hele huis van boven tot beneden wel met bloemen willen vullen. Haal er nog meer.'

'Ik ga al.'

Charlotte ging voort haar bloemen in vazen te schikken. Die geurende bloemen vormden het enig sieraad van het grote, haast schamele vertrek met de wit gekalkte muren en de getegelde vloer. Een oude, eiken tafel stond in het midden. Welk een kloosterlijke eenvoud!

Eensklaps keek Charlotte op van haar werk, getroffen door een schaduw. Daar stond een meisje aan de voordeur, een boerendeern, die melk kwam verkopen. Zij zag er aantrekkelijk uit met haar lief, onschuldig gezicht. Zo een zou het werk moeten doen en het maal bereiden, dit zou een kneedbaar meisje zijn.

Poupée had haar emmer op de stenen voor de ingang gezet en tuurde nieuwsgierig door het raam naar binnen. Verwonderd rondden zich haar ogen. Zij vond de jonge mevrouw betoverend mooi en wenste wel dat zij buiten zou komen en tot haar spreken. Aankloppen dorst ze niet.

Haastig liep Charlotte naar de deur, onweerstaanbaar aangetrokken door de blik van het kind.

En toen Willem een kwartier later van achter uit de tuin een nieuweladingbloesemsbinnentorstevond hij er Charlotte niet meer, maar hij hoorde haar druk praten in de keuken, boven het gerinkel van schotels en glaswerk uit.

Daar was zij al bij hem in de kamer terug met een warme blos op 't gezicht.

‘Het is gelukt. Er staat een meidje in de keuken. Een schat van een boerenmeisje.’

‘Wat kan jij handig meisjes schaken, daar ben je nog vlugger in dan ik.’

‘Stil, als je zo praat, wordt ze bang en gaat weer dadelijk heen.’

‘Goed, ik zal me verschuilen. Ze mocht eens schrikken.’

‘Gedraag je ordentelijk, anders mag ze zeker niet blijven.’

‘En heb je ook al een paardenknecht voor de heer des huizes?’

‘Die moet je zelf maar zoeken. Met mansvolk bemoei ik me niet.’

‘Lotte, wij worden aanzienlijke lieden. Een eigen huis, een staf personeel, het is geweldig. Hoe lang zullen wij op deze voet kunnen leven? Een kort maar krachtig bankroet zal het eind zijn. Enfin, wat doet het er toe? Wij hebben het nù! Dat is de hoofdzaak.’

Charlotte wipte weer weg naar haar maagd en Willem zette zich aan tafel en trommelde met zijn knokkels een krijgsmars op het oude verweerde blad.

Vol verwachting zaten ze samen aan de kale dis. Nu moest het meisje binnen komen met het middagmaal. Wat zou zij schaffen?

‘Roep haar dan,’ zei Willem, wiens maag begon te jeuken.

‘Neen, dat zijn zulke mensen niet gewend. Dat moeten wij vooral niet doen, anders maken wij haar schuw.’

‘Nu goed dan. Ik heb wel geduld. Wat duurt het lang. Zal ik eens gaan kijken?’

‘Willem, blijf zitten, stel je niet aan.’

‘Heb jij honger?’

‘Tamelijk.’

‘Geef me vast een stukje brood.’

Daar piepte de deur. En langzaam, rood van inspanning, droeg Poupée de soep binnen.

Willem schrok. Zó had hij zich het meisje niet voorgesteld, wat was ze jong met haar stevige blote armen en de korte katoenen rok, waaronder haar aardige benen onbevangen te voorschijn staken. Ze had heldere lichte ogen en een mond die open stond van lach en verlegenheid en ingespannen aandacht.

Nadat ze zonder morsen de soep had neergezet, knikte ze hem toe met een kuil in iedere wang.

Willem greep de fles en schonk zich een glas vol. Hij nam een paar haastige slokken.

Toen Poupée de kamer uit was, keek Charlotte hem lachend aan.

‘Nu?’

‘Dat ontbrak nog maar aan onze idylle, een echte meid van het land.’

‘Vind je het geen snoepig kind?’

‘’t Is een pracht van een meid, Charlotte. Pas maar op voor haar.’ Hij nam opnieuw een glas wijn en dronk het gulzig leeg. ‘Nu zal ik vanavond eens naar het dorp gaan en een jongen zoeken voor de tuin.’

‘Dat is goed.’

Rustig gebruikten zij hun landelijk maal. Willem was maar weinig spraakzaam.

Weldra werden ze echter gestoord door Poupée, die een meisje binnen bracht, een stijve oudachtige lijs, die zich schroomvallig kwam aanbieden om hier te dienen. Charlotte zond de bedeesde zus met een paar vriendelijke woorden weg, maar nauwelijks was ze de deur uit, of er kwam er weer een, ditmaal Martha, met een omhaal van woorden tot de dodelijk verschrikte Poupée.

‘Wat drommel, wat betekent dat?’ zei Willem korzelig. ‘Laat toch al die meiden niet binnen. Wij hebben genoeg aan één.’

‘Ja, dat konden ze ook niet weten,’ vergoelijkte Lotte. ‘Wij hebben er zelf om gevraagd.’

‘De eerste de beste, die nu weer aanklopt, schop ik er uit,’ bromde hij en stond haastig van tafel op.

Terwijl Poupée het laken afnam, stond Willem haar te bespieden. Zij was niet groot, maar ze leek forser dan de fijne sierlijke Lotte. Een gezonde hete kleur lag verspreid over de fijne huid van haar wangen. De korte vierkante tandjes staken fel af bij de frisse lippen. Haar keursje spande strak om de parmantig opstaande bor-

sten. Haar bewegingen waren eer bevallig dan lomp. Ze waren die van een kind.

Charlotte werd opmerkzaam. Het amuseerde haar zijn gelaat steeds barser te zien.

Toen ze alleen waren, begon ze te lachen.

‘Willem, wat kijk je boos. Ik kon me haast niet goed houden. Bevalt het meisje je niet? Wij zijn nu eenmaal buiten en we kunnen hier geen steedse juffertjes krijgen. Maar ze heeft toch een lief gezichtje, dat kind?’

‘Ik ben niet boos. Waar moet dat wicht slapen? Kunnen wij haar bergen in dit kleine huis?’

‘Boven op de zolder is een kamertje voor haar. Dat is al in orde. Straks gaat ze naar het dorp, haar ouders weten er nog niets van. Toe, je moest blij zijn, dat we zo gauw een meidje hebben. En wat voor één! Kookt ze niet lekker, en dient ze niet net? Ik vind het een wonderkind.’

‘Ik zeg toch, dat ik niet boos ben. Ik ben even tevreden als jij, heus, Lotte. Tot straks. Ik ga eens zien of ik een knecht kan vinden. Dit kind kan niet alles alleen doen. Au revoir.’

Buiten op de stille weg, in de avondzon eindelijk, kalmeerde hij. Wáárom had Lotte zulk een verleiding in huis gehaald? Ze besepte niet, de arme, dat hij daar niet tegen kon. Ze had hem nooit met andere vrouwen gezien. Dit kind was niet veilig in zijn nabijheid. Hij begreep, dat hij haar evenmin met rust zou laten als de wijnfles. Welk een afschuwelijke vernedering. Een bloedwarm buitenkind onder zijn bereik maakte hem razend. Hij wist vooruit, dat strijd vergeefs zou zijn.

‘Vergeten moet ik het, vergeten. Niet er aan denken, dat ze boven mij ligt in een kleine kamer in een krakend bed.’

Als een bezetene liep hij de herberg binnen van Guillaumet, waar een stel ruwe kerels bijeen zat.

Hij sloeg een paar grote glazen cognac naar binnen en zette zich bij de mannen in een hoek van de kroeg.

Zij waren opgewonden en speelden met beduimelde kaarten.

Even vaagde Willem met zijn chique hand een vleugje walging voor zijn ogen weg. Toen begon hij te praten en al heel gauw namen ze hem op in hun groep.

‘Drinken,’ dacht hij nog, ‘drinken en spelen en straks, als het nacht is, uitrusten bij Lotte.’

Hij merkte niet eens, dat een lange, magere jongen voortdurend in zijn nabijheid bleef en geen oog van hem afhield.

Het sloeg tien uur en de waard begon gemoedelijk te redderen - men ging sluiten want het was láát.

Toen waagde Jean het de mijnheer aan te spreken.

‘Is het waar, dat Poupée bij u dient?’

‘Wat, wie zeg je, Poupée?’

‘De melkmeid.’

‘Ik weet het niet, knaap,’ zei Willem, ‘ik ken haar naam niet.’

‘Het is zo'n rode.’ Met zijn armen duidde hij liefkozend haar vormen aan.

‘Ja, zo'n rode, dat komt uit.’

‘Hebt u voor *mij* geen werk, mijnheer?’

‘Natuurlijk, ik zoek toch een knecht, daar ben ik juist voor gekomen. Kom je morgenochtend maar presenteren in de tuin.’ Gemoedelijk klopte hij de jongen op de schouder en mompelde een groet.

Wankelend kwam hij thuis en boven wierp hij haastig de kleren van zich af en stortte zich in bed. Hij had geen licht aangestoken, hij wilde Lotte niet zien.

Waar was het vrolijke landschap van weleer? Waar bleven de zonnige dagen? Het regende, regende droef

over het heuvelachtige land. De stralen gudsten treurig in de grote plassen voor het huis. De weg liep onder. - Verdrietig wijlden zij aan het raam, Charlotte en Willem, niet wetend wat te doen om de verveling te verdrijven. Hun gesprekken wilden niet vloten: daarom zwegen ze maar om geen harde woorden te zeggen. De zon ontbrak en de warmte. Het huis was kil - de muren keken kaal op hen neer. De bloemen verwelkten. Ze hadden de moed niet er nieuwe te plukken.

Van tijd tot tijd stond Willem op, met een ruk zijn stoel verschuivend en begon een jachtige wandeling door het vertrek, en verder de trap op naar boven. Soms liep hij ook het achterhuis in en luisterde naar het schuren van Poupée in de keuken. Ook hoorde hij haar schertsen met Jean, die in de regentijd binnendienst had en haar hielp bij het huiswerk. Dit ergerde Willem.

Eens meende hij een amoureux gekir te horen achter de donkere deur, die altijd gesloten bleef. Het werd hem een kwelling. Hij wilde zien, hij wilde weten wat daar gebeurde.

Verdrietig kwam hij weer bij Lotte terug, maar hij kon haar gelijkmatige glimlach haast niet meer verdragen.

Toen haar rustuur gekomen was en ze met haar sjaal om de frêle schouders naar boven was gegaan, riep hij Jean bij zich.

‘Het regent nu wat minder. Ik wil eens met je naar buiten. Dat gaat zo niet langer. De planten verwilderen en wij moeten bloemen snijden. Vlug, kleed je aan.’

Een ogenblik later stonden ze in de kletsnatte tuin. Van de bomen droop nog rijkelijk vocht naar beneden. Willem wees haastig het werk, dat hij gedaan wilde hebben en ging huiverend weer naar binnen. Even zat

hij op de stoel, die hij zo even verlaten had en dacht na.

Waarom aarzelde hij? Hij wist toch, dat het gebeuren moest. Eénmaal desnoods. Vroeger zou hij zich zelfs niet bedacht hebben. Hij moest zich nu ook niet bedenken, maar doén. Lotte bleef een uur weg, Jean was achter in de tuin. Hij sloop de gang in en luisterde aan de trap. Het was stil. Toen ging hij naar de keuken en opende de geheimzinnige deur.

Poupée zag met haar jolig gezicht op van haar werk. Toen vielen de kuiltjes in haar wangen. Willem keek haar aan, zijn ogen half dicht en zijn mond half open.

‘Waar zijn de koffers, Poupée?’

‘In de schuur.’

‘Ga mee, ik moet er iets uit zoeken. Je moet me helpen.’

Ze veegde haar handen zorgvuldig droog aan haar voorschoot en ging hem voor naar het donkere, diepe tuinhuis.

Een bedompte lucht kwam hun tegemoet, een vochtige klamme stank.

Willem slikte heftig. Hij wilde niet schor zijn, niet hijgen. Hij deed de deur behoedzaam achter zich toe en wachtte.

Hij moest het nú doen en niet denken. En hij moest het terstond vergeten en het zich nooit meer herinneren. Eénmaal was genoeg. Dan zou hij weer rustig zijn. Daarna kon alles blijven, zoals het was.

In het duister van de schuur wachtte Poupée. Daar ze geen order ontving, begon ze vast in de onherkenbare hoop om zich heen te tasten. Ze bukte zich diep naar voren in de donkerte, waar ze vage omtrekken ontwaarde van kisten en zakken. Onder het oprijzen trachtte ze nog een knoop van haar jak dicht te doen. Uitdagend zag Willem nu tegen het wennige zwart haar gladde jonge

vormen. Reeds meende hij haar warmte te voelen, het bedwelmde hem al op een afstand. Een grote stap deed hij naar haar toe. Eén stap nog en hij zou haar kunnen beroeren. Hij zou de warmte kunnen betasten, die hem trok.

Voort nu. Maar hij leek verlamd. Met moeite strekte hij zijn armen uit. De zekerheid dat het dra geschieden zou, brak zijn spanning en zijn adem werd rustig. Hoe zou hij haar grijpen!

Maar opeens voelde hij haastig haar koele lichaam langs zich schuiven, de deur vloog open, de schuur werd licht. Poupée liep buiten in de zonnige regen.

‘Ik ben bang voor ratten in 't donker,’ gilte ze, voortsnellend zonder zich om te keren.

Willem herstelde zich, leunend in de schuur, brakend haast van leegte en kou.

De Meinacht was vol geluiden. Buiten viel de malse regen. Boven tikkelde het op de dakpannen. Ook was er gezoem als van verre dieren.

Willem lag wakker, ontevreden woelend, ademloos luisterend en starend zonder te zien.

In zijn nabijheid lag een stok. Zodra hij geluid zou horen, nam hij die mee naar boven.

Boven lag Poupée en - wie weet - ook Jean.

Het verbitterde Willem, dat dit waar zou kunnen zijn. Hij wentelde zich nog eens en nog eens om, gleed toen warm en klam het bed uit, sloop uit de kamer, de stok in zijn hand en kraakte de trap op. Voor haar deur bleef hij staan. Wàt zou hij zien, als die open ging? Hij luisterde scherp. Plotseling werd hij wild van getergd verlangen. Ik wil haar, gonsde het in hem.

‘Nee,’ zei hij hardop. Meteen was de betovering gebroken. Hij stommelde naar beneden en gleed weer in bed. Onrustig bewoog zich Charlotte.

Willem keerde altijd maar dezelfde gedachte om en om in zijn brein. Ik heb Lotte lief. Zij mag het niet weten. Kon ik die ander maar blind en doof en gevoelloos maken, dat ze niets merken zou. Want ik moet het doen en toch moet het ongedaan blijven.

Hij hield het niet langer uit in zijn bed. Zijn sponde leek doortrokken van dit prikkelend begeren. Los moest hij er van. Los! Hij liet zich uit de warme beslotenheid wegglijden op de grond, hard en verkoelend.

Hij ging voor het raam staan en keek naar de nacht, die week. Een schemerig licht begon over de heuvels op te rijzen. De nachtwind joeg uit zijn leden het koortsig gegloei. Zijn lichaam kalmeerde in de frisse ademtocht der ruimte.

Hij legde zich rillend te slapen, want nu eerst merkte hij verheugd hoe koud hij was.

Lieve, vriendelijke dagen volgden van vroege zomer. Charlotte en Willem zwierven als vrije dieren door de natuur. Zij zagen rood en geschamd en ze offerden met genoegen de voorname blankte van hun huid. Ze konden er nooit van spreken, dat ze ooit nog zouden teruggaan naar Parijs. Dit leek onmogelijk. Ze dachten, dat de kamerlucht hen zou bedwelmen, dat een dag in de stad hun longen zou vergiftigen. Als boombladeren haalden ze adem met hun ganse wezen. Des avonds zaten ze in hun tuin, omsloten door rozenhagen, onder een groene kastanjeboom. De geur van de velden mengde zich met de zoete rozenhonig. Met vaag gestommel en een kleine bel dreef een kudde over de weg.

‘Vrede,’ zei Willem.

‘Zie je wel, dat wij het kunnen, m'ami, ik heb het wel altijd gezegd. Wij zijn er voor geschapen.’

‘Wij zullen hier dikwijls terugkomen, lieve. Houd dit huis, totdat ik terugkom.’

‘Ga je dan weg?’

‘Nog niet. Maar over een paar dagen zal ik toch moeten. Ik heb plichten. Charlotte, ik mag ze niet opgeven.’

‘Je hebt gelijk.’

Het tuinpad kraakte. Jean ging voorbij en groette beschroomd.

‘Wel te rusten.’

Charlotte oogde hem na.

‘Willem, ik moet je iets zeggen, iets vreselijks.’

‘Wat dan? Je bent toch wel?’

‘Ik ben heel wel. Maar, er is iets anders. Ik heb een ontdekking gedaan, die niet aangenaam is. Die jongen, die elke avond weg gaat, gaat niet naar huis, maar hij verbergt zich hier in de buurt. En dan komt hij terug als het donker is en wij allemaal slapen.’

‘En dan ...’

‘Kun je het niet raden?’

‘Poupée? komt hij bij Poupée?’

‘Ja, ik heb het gisternacht gehoord. Ik had het al eerder gemerkt, maar het was maar een vaag vermoeden. Nu weet ik het zeker.’

Willem klemde de tanden op elkaar.

‘Wat wil je dat ik doe?’

‘Ik weet het niet.’

‘Hij scheen er wel zeer op gebrand hier werk te krijgen. Hij bood zich zelf aan. Ik ben stom geweest.’

‘Je moet het hem verbieden.’

‘Verbieden? Dacht je dat dat hielp? Zo iets kun je niet verbieden. Ik moet hem er uit ranselen, vannacht als hij komt.’

‘Maar Willem! Je gaat toch niet vechten! Hij zal terugslaan.’

‘Dat durft hij niet. Laat mij maar. Ik breng het in

orde. Blijf jij in je bed en doe of je slaapt. Laat niemand iets van je merken. Het is mannenwerk. Ik knap het op.'

Die nacht lag Willem klaar wakker. Dit wordt de kans, hamerde het in hem. Nu zal ik het doen. Nu kan het ook ongeweten geschieden. Hij of ik - dat is hetzelfde. Charlotte zal het niet weten, Poupée zal het niet durven beseffen. Hoe laat? Elf uur? Zou hij nòg niet komen? Hij luisterde gespannen. Lotte sliep. Hij ging vast bij de deur staan, gereed naar voren te komen, de stok in zijn hand.

Het duurde lang. Hij begon te wanhopen. Misschien wàs hij er al. Neen. Daar kwam al gedruis - daar kraakte de trap.

Hij opende geluidloos de deur en stormde op de knaap af, die al tastend naar boven sloop.

'Kom er af,' fluisterde hij hees, 'en ga heen!'

Jean had een flauwe kreet geslaakt, maar hij klappertandde ontzaglijk. Duidelijk zag Willem hem sidderen in het duistere portaal. Gehoorzaam liet hij zich zakken en verdween snel in de holle nacht onder hem.

Willem stond daar nog roerloos en wachtte, de stok hing in zijn machteloze hand.

Toen klom hij zelf behoedzaam de trap op. Haar deur stond op een kier.

Nu.

De volgende morgen leek uit ieder de spraak geweken. Charlotte dorst niet vragen. Jean deed zijn tuinwerk en vermeed het huis als de pest. Poupée liep rond met ronde, wazige ogen. Zij keek niet op of om. Willem zat grimmig te zwijgen. In hem knaagde een groot diep verwijt. Wat gaf hem de glorie van de zon op de velden! Wat zei hem de jonge, stralende zomer. De natuur was een

leugen. Hij verlangde naar de stad. Hij wilde weg uit dit huis, hij begeerde geen idylle meer en geen strelende rust. Zijn bloed bonkte in zijn lege hoofd. Zijn laatste gedachten hadden hem vannacht verlaten, zijn laatste illusies afscheid genomen. Wit en toornig stond zijn gelaat. Nerveus speelden zijn vingers met de revers van zijn fluwelen jasje. Heftig verlangde hij terug naar zijn club en zijn vrienden - naar de déjeuners in de kleine, rijke etablissementen, naar de speeltafel en de stoffige wijnfles.

Het leven op het land was goed voor de dieren. Zij weten niet wat zij doen.

VI De plaatsvervanger

Het was propvol en zwoel in de kleine antichambre, grenzend aan de vertrekken van de heer Den Doelen. Men zag er enige officieren, een paar vrouwen van de elegante zijde des levens, een politiechef met een vervaarlijke snor en enige onopvallende heren, gewend zich in vermommingen te hullen en met een daartoe geëigend voorkomen.

Telkens klonk een korte schel en verdween een der opgeroepen door een tussendeur.

Met een krans zweetdruppels op het voorhoofd zat de zaakgelastigde in zijn werkkamer daar binnen. Tegenover hem, naast de schrijftafel had de militaire attaché plaats genomen.

‘Kapitein, ik vrees, dat ik u uiteindelijk verantwoordelijk zal moeten stellen. *U* had er immers voor moeten zorgen, dat de receptie ten hove in alle vorm werd bijgewoond. Dat behoort tot *uw* terrein.’

‘U weet heel goed, dat men zo iemand niet aan een touw kan vasthouden. Ik heb mij tijdig aangemeld, maar geen mens kon mij iets meedelen. Ik meen, dat het op *uw* weg ligt te zorgen, dat de vertegenwoordiging regelmatig geschiedt. Maar u is niet altijd dadelijk te bereiken geweest in de afgelopen week.’

‘Zodra u mij ingelicht had, gelastte ik een onderzoek. Hiernaast wachten enige personen, die misschien iets naders kunnen zeggen, en bovendien een politieautoriteit. Wat kan ik meer doen? Ik ben evenmin in staat om onze heer aan de leiband te houden. Hij is er de man niet naar zich te laten rondleiden. Hij gaat zijn eigen weg. Bij *hem* schuilt de fout. Hij

had mij dienen te verwittigen van zijn vertrek. Maar het kan ook best zijn, dat hij niet eens vertrokken is. Ik heb nog enige malen een boodschap gestuurd naar het u bekende huis. Ook daar had hij zich in geen volle week vertoond. Daarom kan hij toch nog wel in Parijs zijn... ofschoon, ik moet zeggen, zijn oogmerken niet te begrijpen.'

'Ik begrijp ze evenmin. Maar dit is voor mij geen reden enigerlei verantwoordelijkheid op mij te nemen. Als u daarin volhardt, zal ik mededeling doen aan de staf, dat ik van de eer afzie als militair attaché verbonden te blijven.'

'Hm. Het is goed. Ik zal rekening houden met uw verzoek. Overigens raad ik u dit onderhoud voorlopig geheim te houden. Misschien komt alles nog terecht. Wat is tenslotte een week? Laat mij eerst de politiechef ontbieden, die de dames een verhoor zal afnemen. Kapitein, ik dank u.'

De bel rinkelde.

'Mijnheer de prefect,' begon de heer Den Doelen, toen de chef in lichtblauw uniform tegenover hem zat, 'ik heb u, meen ik, al met een half woord ingelicht. Is u bereid er toe mede te werken geheel Parijs te doorzoeken?'

'Mijnheer de gevolmachtigde, als ik het wel heb, u stelt véél vertrouwen in mijn brigade. Ik ben u daarvoor zeer erkentelijk. Zoals ik u al schreef, wil ik het onderzoek gaarne aanvangen met een paar jongedames, die hier naast op ons wachten. Het lijkt me gewenst, dat u zich geheel terzijde houdt, b.v. achter een gordijn, - dat is wel te enscèneren, dunkt me. Men moet met die vrouwtjes weten om te gaan. Voor mij zijn ze benauwd, maar u geven ze knipoogjes en dat is verkeerd.'

'Ik ben tot alles bereid. En ik wil me ook wel ver-

schuilen, als u dat beter vindt. Maar praat dan een beetje hard, mijnheer, want ik ben niet erg scherp van gehoor.'

De heer Den Doelen kroop met een zwakke glimlach tegen het venster in een plooi van de zware fluwelen schuifgordijnen, terwijl de prefect kneveldraaiend achter het bureau plaats nam.

Het onderhoud met de ontboden dames was maar zeer vluchtig. Kort afgebeten vragen van de politieman werden fluisterend beantwoord: 'Neen, mijnheer!' 'Neen mijnheer!' 'Neen mijnheer!' Zij wisten niet, kenden niet, herinnerden zich niet. Zelfs niet toen de stem achter het bureau dreigend klonk en er vooruitzichten op hechtenis werden geopend.

Na vijf minuten kon de heer Den Doelen blazend en puffend en knipperend tegen het licht uit zijn schuilhoek te voorschijn treden.

'U hebt het gehoord. Ze weten er niets van. Het spijt me. Deze drie zijn toch een paar geraffineerden. Zij zijn gewoonlijk goed op de hoogte en danig welbespraakt en als ze een 'vriendin' een hak kunnen zetten, laten ze 't niet. Wij schijnen dus in een andere kring te moeten zoeken. Ik zal nu, met uw welnemen, eens een paar instructies geven aan de detectives.'

De bel rinkelde.

De onopvallende heren traden binnen met alle vrijmoedigheid, welke hun beroep meebracht.

'Ik zal u, in het bijzijn van de heer zaakgelastigde instrueren, heren,' sprak de chef der politie. 'Ik heb u reeds op de hoogte gesteld van het object, dat wij zoeken. Ook heb ik aan elk van u een volledig signalement overhandigd. Mijnheer Paul, u hebt, naar ik veronderstel, ongeveer het postuur van de gezochte. Hier is zijn portret. Ziet u kans de verdwenene in zijn kringen te vervangen? Hiermee is wellicht iets te bereiken. De

heer Den Doelen zal u een adressenlijst ter hand stellen van alle gelegenheden waar de gezochte zich bij tijd en wijle ophoudt.'

De heer Paul knikte plechtig. De heer Den Doelen monsterde hem met een goedkeurende knik.

'Wel,' zei hij, 'dat zou niet kwaad zijn. Komt u vanmiddag maar bij me.'

'In orde. De andere heren zijn ter beschikking, indien wij geen resultaten bereiken.'

De 'andere heren' bogen.

'Ten slotte, mijnheer Den Doelen, hebt u nog slechts te tekenen voor een crediet van honderdduizend francs.'

'Honderdduizend francs? Maar mijnheer! Dat grenst aan chantage!'

'Mijnheer, dat grenst aan insinuatie en krenking van politieambtenaar in functie!'

'Mijnheer, waarvoor is die krankzinnig hoge som nodig?'

'Mijnheer, kunt u zich niet indenken, dat er kosten verbonden zijn aan een camouflage, die wellicht maanden zal moeten worden volgehouden. Een camouflage, niet van een gewoon mens, maar van een vorstelijk persoon, wiens levenswijze met geheel uitzonderlijke maten moet worden gemeten.'

'U hebt gelijk, maar honderdduizend francs - waar moet ik ze vandaan halen? Ik durf er niet om vragen in Den Haag. De kas der ambassade heeft ernstige verliezen geleden. Ik ben wanhopig, mijnheer.'

'Kom, kom, het is toch alleen maar een crediet. Het geld hoeft niet op tafel te liggen. U moet eenvoudig waarborgen, dat de gemaakte kosten worden vergoed tot een maximum van.... etc.'

'Het is goed. Ik zal u de assignatie vanmiddag of uiterlijk morgen doen toekomen.'

De prefect stond op - en als drie schaduwbeelden ook de onopvallende heren.

‘Tot ziens, mijnheer, houd maar moed. Het is u toch wel iets waard weer au grand complet te zijn?’

De heer Den Doelen hoorde nog het sonoor gelach der trawanten, die met hun geestige chef achter de deur verdwenen.

De heer Den Doelen merkte niet eens, dat de porte brisée alweer op een kier stond en piepend vaneen week, zozeer was hij verdiept in droeve gepeinzen. Het volume oeur, welke eensklaps zijn reukorganen trof, deed hem opzien.

Groot en heerszuchtig stond Lilly voor hem. Wezenloos keken zijn oude ogen naar haar op. Koket verzette ze een voet en rekte haar hoge gestalte uit, zodat haar fijne enkels zichtbaar werden onder de rok met de vele donkere volants.

‘Ben je klaar? Ga je mee?’

‘Ik durf niet van huis te gaan.’

‘Waarom durf je niet? Doe niet zo dwaas. Het is tijd om te déjeuneren.’

‘Zouden wij niet hier kunnen blijven? Als ik eens wat broodjes liet halen.’

‘Broodjes halen? Je lijkt wel simpel. Wat betekent dat toch? Je bent de laatste dagen dertig jaar ouder geworden, Henri. Als ik alles vooruit geweten had, zou ik me nooit in dit avontuur hebben gestort.’

‘Dus ik stel je teleur?’

‘Natuurlijk. Je hebt me beloofd, dat je voor mijn toekomst zou zorgen. Eerst ging alles goed, maar tegenwoordig heb je geld noch tijd voor me. En je hebt zo hoog opgegeven van je positie en van je macht. Ik merk er niets van. Je bent een stumper.’

‘Lilly zeg dat niet. Je weet dat ik zorgen heb.’

‘Het lijkt veel op een roman. Je zit te wachten op een jongeheer, die niet komt - en die zich waarschijnlijk elders beter amuseert dan met jou.’

‘Vergeet niet, dat ik verantwoordelijk ben. Het is het enige, waarvoor ik te zorgen heb. Maar hij is me ontsnapt. Het dreigde al lang. En nu kost het me honderdduizend francs om hem terug te krijgen.’

‘Zo idioot zul je toch niet zijn, hoop ik. Voor mij is honderd centimes nog te veel en voor hem...’

‘Maar Lilly, begrijp dan toch, wat er op het spel staat. Wie weet, wat zo'n knaap in zijn hoofd krijgt.’

‘Je had moeten doen, wat ik je geraden heb. Geef hem mij. *Ik* houd hem wel vast. Als hij nog ooit eens terugkomt, doe het dan meteen. Dan ben je van alles af. En wij kunnen toch vrienden blijven Henri. Je bent toch niet jaloers? Ik ben toch ook niet jaloers, omdat jij getrouwd bent?’

‘Jij, jaloers?’

‘Ja, natuurlijk, dat zou toch best kunnen?’

‘Om jaloers te zijn moet je toch eerst verliefd wezen. En ben jij wel eens verliefd geweest? Zoals ik?’

‘Jij, verliefd? Noem je dat verliefd? Je verstand staat er heus niet bij stil. Je weet nog drommels goed wat je doet en wat je laat. Neen, vriend, dat is geen verliefdheid. Jij wil me graag hebben als je tijd het toelaat. Maar als je zaken meent te kunnen doen, ben je me liever kwijt. En kosten moet het helemaal niets. Weet je wat een verliefde kerel doet? Die laat alles in de steek - die denkt niet meer, die praat niet meer over zorgen. Die knoopt alle contanten, die hij bij elkaar kan krijgen, in de punt van zijn zakdoek en gaat er met zijn liefde van dóór - naar de warmte, naar de zon, naar waar het lekker is, naar een heerlijk oord in het Zui-

den. - Dàt doet een verliefde borst. Maar jij bent zo niet. Jij zit hier op je bureau en als er toevallig niemand is, wil je me graag eens bij je hebben op de canapé. Dat is jouw poëzie: de canapé met een kussentje in je rug. En 's avonds een soupertje, heel geheimzinnig achter een gordijntje en nóg een gordijntje, zodat niemand ziet wat je in het donker uithaalt.'

'Maar Lilly, ik heb je nog nooit zo gezien. Wat scheelt er toch aan. Heb je honger? Heb je maagpijn?'

'Beloof me één ding. En dan word ik weer goed.'

'Maar lieve kind, ik moet al een crediet zien te krijgen van honderdduizend francs. Hoe wil je dat ik jou ook nog wat belooft?'

'Daar begint hij waarachtig al weer te rekenen, de oude schraper. Vraag ik om geld? Kleed je mij? 't Is grof, Henri, zoals je me behandelt. En ik was juist van plan weer goed op je te worden en naast je te kruipen. Maar als je zó doet...'

'Nu, wat dan? Zeg het dan maar.'

'Je hoeft me niets te geven en niets te beloven. Laat mij alleen die jongen zien, als hij weer opdaagt. Ik wil kennis met hem maken. Beloof me dat.'

'Welk bezwaar zou ik daartegen kunnen hebben, Lilly, als de gelegenheid zich voordoet?'

'Nee, geen uitvluchten. Doen. Als hij komt, stuur je hem bij me. Je waarschuwt me. Je brengt ons samen. Verder niet.'

'En wat wil je dan van hem?'

'Wat weet ik nog niet. Misschien niets. Dat hangt van hem af. Ik ken toch alleen nog maar zijn portret.'

'Dat belooft ik je. Ben je nu weer lief? Kom je dan?' Nauwelijks zaten ze naast elkaar op de canapé of er werd geklopt.

‘Ga weg! Ga weg!’ riep de oude heer Den Doelen verschrikt.

Hij sprong overeind en trok zijn vest glad.

Lilly was weggeruist, een odeurwalm achterlatend. De knecht overhandigde een kaartje. De heer Den Doelen verschoot van kleur, liep snel naar een kleine spiegel, streek over zijn dunne haar en duwde nerveus aan zijn dasspeld, die te ver naar boven stak. Toen de deur open ging, stond daar...

De heer Den Doelen greep de leuning van een stoel in zijn buurt. ‘Is hij het of is hij het niet?’

Een lachje. Een zacht gesproken:

‘Mijnheer...’

Neen, hij was het niet. Maar waarlijk, de gelijkenis was treffend.

‘Uitstekend,’ zei hij, ‘gaat u even zitten. Ik moet zeggen: u hebt uw best gedaan. Maar de stem is anders.’

‘Ach, dat komt er minder op aan. Ik houd mijn mond wel. In ons vak moet men goed kunnen zwijgen, mijnheer.’

Hij snuffelde.

‘Dames in de buurt? Een lekkere lucht.’

De porte brisée piepte verraderlijk. Giebelend verscheen Lilly ten tonele, een portret in de hand. Ze stak de onopvallende een handje toe.

‘Ik maak u mijn compliment. Allercharmantst.’

‘Pardon - Mademoiselle Lilly - Monsieur Paul.’ Den Doelen keek met een toornig gezicht toe hoe ze elkaar bij de hand vatten.

‘U is zeker een vriendin van den huize?’

‘Precies.’

‘Weet u wat? Mij dunkt, het zou een goed debuut zijn als ik met u een wandelrit maakte door de stad. Allicht trekt het de aandacht van deze en gene.’

‘Uitstekend.’

‘Wat zegt *u* er van, mijnheer Den Doelen?’

‘Vraag het maar niet aan hem. Hij is altijd dwars tegen de man in. Neen, laat ons maar gauw gaan en er niet over redeneren. Au revoir, Henri.’

De ‘prins’ bracht het militair saluut, met een stijve hand tegen zijn lokken.

De heer Den Doelen toefde nog steeds besluiteloos aan het raam.

Neuriënd zacht de melodieën mee, die uit de eetzaal klonken, zat Edward in een gemakkelijke stoel voor de klein tafel. Hij nipte aan de kelk op hoge voet, die vóór hem stond.

Een grote, vreemde officier stapte kalm door de intieme salon langs hem heen en schonk hem, in het voorbijgaan, een vluchtige blik. Eensklaps stond hij stil en naderde zijn tafeltje. Op voorgeschreven afstand bracht hij een eerbiedig saluut en maakte vervolgens een buiging tot op de grond.

Edward was onaangenaam getroffen. Wat deed men hier opvallend. Nauwkeurig monsterde hij de ingewikkelde uitrusting van de Rus. Met zijn pink gaf hij hem een teken. De ander stond onbewegelijk in de houding.

‘Komt u mij namens de grootvorst verwittigen?’ vroeg hij rustig.

‘Om u te dienen.’

‘Ik wacht hem.’

De officier trad enige passen ter zijde en marcheerde af, alsof hij aan het hoofd ging van een regiment. Edward glimlachte en nipte nog eens aan de kelk. Een bediende, die van ver nieuwsgierig had toegezien, rinkelde vergoelijkend met glazen en karaffen. Gelukkig was er verder niemand in de nabijheid. Uit de eetzaal klonk steeds een strelende muziek.

Haastig, zich tussen stoelen heenwringend stormde Alexander op Edward af, wiens handen hij greep en wiens schouders hij daarna krachtig omvatte. Zijn gezicht stond vrolijk en opgewonden knipte hij met de vingers.

‘Het is onbegrijpelijk zoveel geluk ik vandaag heb. Ik ben onneembaar!’

‘Wel, je zult geen lust hebben in praten.’

‘Ik kan niet blijven zitten, al wilde ik nog zo graag. Er zijn uren, die men vieren moet. Ik heb zulk een moment! Ga mee, beproef je fortuin.’

‘Maar het diner?’

‘Het diner? Dat doen we wel onder de hand. Kom, haast je.’

‘Ik had juist gehoopt eens met je te praten, Alexander. Wij hebben verleden week zulk een aangenaam gesprek gehad.’

‘Dat kunnen we vanavond vervolgen. Gráág, maar ga nu mee.’

‘Eerst iets eten! Ik zou onmogelijk mee kunnen. Ik viel flauw, geloof me.’

‘Nu, toe dan. Ik geef je een kwartier. Hiernaast.’ Ze gingen in de eetzaal en toen ze er eenmaal zaten tegenover elkaar, omruist door de zoete tonen, achter de lokkende schotels en de klokkende wijnen, zonk ook in Alexander het welbehagen der intimiteit.

‘Ik heb je de kozak gezonden, omdat ik bang was te laat te zijn. Maar ik moest wel eerder ophouden: de anderen konden mij niet volgen in mijn bieden. Het was verbijsterend.

‘Laat ze dan even tot rust komen, de arme mensen die je geruïneerd hebt.’

‘Zij hebben het aan mij verdiend, de honden. Ja, waarachtig, als honden hebben ze achter de wolf aan-

gezet in zijn goede dagen. En nu, juist nu het mis met me was - je weet hoe mistroostig ik verleden week bij je kwam - nu ben ik fortuinlijk en zit weer ineens bovenop het paard. Dat heeft zich allemaal afgespeeld in twee uur. In twee uur heb ik een vermogen gewonnen, Edward. Denk eens aan.'

'Nu moet je even wachten, Alexander, en eerst eens genieten van je rijkdom. Blijf nu eens drie weken uit de speelzaal. Je zult zien, dan zul je veel rustiger en gelukkiger worden.'

'Drie weken, dan ging ik dood.'

'Probeer het eens. Het valt je mee. Zie mij nu eens aan, ik zet er nooit een voet en voel me zielsvergenoegd. Er zijn edeler passies, Alexander. Ga liever naar de rennen. Dat is sportief. Je kunt dan ook wedden, maar je hebt er tenminste de buitenlucht en veel afleiding. Je ziet er monde.'

'Ik geef niet om monde. Ik hou van spanning, weet je, van de hete oren, van een zware fles erbij. Dán voel ik me heerlijk, Albert Edward.'

'Hier, ik schenk je glas nog eens vol. Deze wijn is fris en schuimend. Heb je al gedacht over mijn voorstel?'

'Ik heb er over gedacht. Maar ik vind het nog te vroeg. Waarom zou ik niet wachten?'

'Je moet het zelf weten. Het is een mooi voorstel. George en Christiaan zijn er na veel inspanning voor gewonnen. Zij hebben er andere plannen voor opgegeven. En ze zijn veranderlijk, dat weet je. Zij hebben trouwens nog moeite gehad om het te bewerkstelligen. Maar, genoeg hiervan. De tijd zal het wel leren. Eet toch, Alexander, je speelt met je brood.'

'Ik ben klaar en wil weg. Het is boven in volle gang. Ga mee. Je zult eens iets zien.'

‘Ik heb geen geld.’

‘Dat hindert niet. Je hebt toch je chèqueboek. Kom!’

Haastig stond hij op en trok Edward tegen zijn wil van zijn zetel. Samen gingen ze een vestibule door naar boven. Verrukt keek Alexander naar het gelaat van zijn vriend. Het geroezemoes deed hem goed na zijn rustig tafeluur.

Zij namen plaats en hadden weldra partners. Het spel begon met kalme inzetten.

Edward voelde hoofdpijn opkruipen naar zijn hersens. Er was nog geen belangrijke mutatie geweest; de fortuin leek aan vaste wetten gebonden. Zij wonnen haast regelmatig om de beurt. De nieuweling vroeg spoedig verlof heen te gaan. Zijn hoofdpijn nam toe.

Langzaam daalde hij de trap af, naar de koele benedenzaal, waar de muziek nog speelde. Hier voelde hij zich herstellen.

Na een korte rust in de eenzaamheid, ging hij terug naar de speelsalon.

Reeds zat Alexander daar met schitterende ogen en een vurige kleur op de wangen. Hem zelf werd opnieuw een plaats ingeruimd. Langzaam en bedachtzaam begon hij te spelen, nu eerst was zijn geest er bij. Men vroeg naar zijn toestand. Zwijgend knikte hij met een glimlach en zonder op te zien van zijn spel.

De uren verlieden, de stemmen werden schor en onduidelijk; weinig was er meer over van het verheugde begin. Alexander zat met een verwarde pruikenbos, zo vaak hadden zijn vingers in wanhoop in zijn haar gegraaid. Edward was bleek als de dood, maar kalm en zeker schoven de kaarten tussen zijn handen. Zijn tong bevochtigde voortdurend zijn droge lippen. De beide partners waren sinds lang door andere vervangen. Naast

hem zat nu een jong mens, een ietwat louche type, onberispelijk gekleed, en van een zeer onbekende Duitse adel; aan zijn andere zijde een dom en ijdel man, die bereidwillig verloor, zolang de toon maar gemoedelijk bleef. Niet zeer gevoelig voor nuances was hij ook nu heel best in zijn schik, ofschoon hij de louche nog al eens een veer had moeten laten. Thans evenwel zat Edward aan de winnende hand; wreed en onbewogen schoof hij Alexander's duizenden naar zich toe. Het ging voort en het duurde uren.

Eensklaps stond de jonge Germaan op en bood met veel strijkages een binnentredende zijn stoel aan. Edward kreeg een schok.

‘Wel,’ zei hij, ‘zijt gij het?’

De man, die zo even was aangekomen, schudde langzaam het hoofd en legde een vinger op de mond. Alexander had zijn hand gegrepen en liet die dadelijk weer los. Toen nam hij een lange teug champagne en offereerde ook de gast een glas.

Het spel ging door alsof geen onderbreking had plaats gehad. Niemand gunde zich de tijd inlichtingen te verstrekken of in te winnen. Koortsachtig werden de kaarten geschud. De plaatsvervanger toonde geen schroom. Zijn handen schenen bestuurd door de fortuin zelve; elke greep was raak.

Alexander zat onhoorbaar vloeken te lozen. Hij wilde ophouden, maar het leek wel alsof hij gedwongen werd voort te gaan. Ook Edward was onzeker geworden en reed rusteloos heen en weer op de zitting van zijn stoel.

Voor hem stond de champagne onaangeroerd. Nog een geheel uur verstreek, waarin de spanning klom. Eindelijk trok Edward zich terug met een scherpe migraine. Beneden in de zaal ging hij zitten, armoedig koud: zijn tanden klapperden. Zijn leden voelden loodzwaar. Dui-

zelig draaide zijn hoofd, alsof het van zijn romp wilde vliegen. Het ijswater waarmee hij zich de slapen bette, bracht hem tot bezinning. Hij schepte moed en haalde zijn brieven tas tevoorschijn. Met een klein gouden potlood maakte hij enige berekeningen, Een diepe zucht van verlichting, zwemend naar een snik, brak uit hem los. Zijn verlies bleek hoogst onbetekenend. Het was bijna niet te geloven. Had hij zich dáárvoor zoveel zorgen gemaakt? De reactie van geluk was zó groot, dat hij door een handklap de bediende bij zich moest roepen. Maar toen hij bestellen zou, begeerde hij niets en zond de man weg.

Vrolijk zag hij in het rond naar de bezoekers, die zich met elkaar amuseerden. Een knappe jonge snuiter had er vermaak in een lief meisje aan het lachen te maken en haar vervolgens om haar luidruchtigheid te bestraffen. Het was een onschuldig tafereeltje vol bekoring. Edward bleef er minutenlang in verdiept. Plechtig legde hij daarna zichzelf de gelofte af de speelzaal voortaan te schuwen. Het bracht hem slechts hoofdpijn en duizeligheid. Dat was te véél. Maar gelukkig was alles nu voorbij. Hij bekeek zich nauwkeurig in de spiegelwand. Zijn gelaat was geheel opgehelderd en zijn wangen hadden weer hun zachte blos. Good gracious, wat is de mens dwaas, die zichzelf ter slachtbank voert.

Met een vlugge beweging stond hij op en ving Alexander in zijn armen, die als een gebroken man, wit en ontdaan naar hem toe wankelde.

‘Mijn God, Alexander, wat is er gebeurd? Heb je alles verloren?’

‘Alles.’

‘Het is erg. Ik vind het afschuwelijk, dat ik er aan heb meegedaan. Maar *ik* heb je niets afgewonnen, wees daar zeker van.’

‘Ik weet het. De ander was het. Maar ik zal hem wel krijgen!’

‘Wie is dat toch? Ik hield hem voor Willem.’

‘Het is zijn plaatsvervanger. Hijzelf is verdwenen.’

‘Verdwenen? Waarheen?’

‘Dat weet niemand.’

‘Hoe geheimzinnig. Dat ik het niet dadelijk begrepen heb. Heeft hij je alles afgewonnen?’

‘Alles. En méér dan alles. Ik zal het nooit kunnen betalen.’

‘Kom, wees verstandig. Geld komt er niet op aan. Als het nodig is, zal ik je helpen.’

‘Ik wil niet geholpen worden. Ik maak me van kant.’

‘Alexander, je bent gek. Eén brief naar huis en het is in orde.’

‘Neen, ik was al gewaarschuwd. Zij dóen het niet langer. Daarom juist speelde ik zo fel. Ik wilde onafhankelijk zijn. Ik ben ook één uur onafhankelijk geweest, met jou, daar ginds aan het diner. Maar nu is het uit!’

‘Laat zien welke sommen je beloofd hebt.’

‘Hier. Daar staan ze.’ Hij toonde een papier met cijfers overdekt.

‘Het is afgrijselijk, Alexander. Dàt is te erg. Dat had je niet mogen doen.’

‘Hoe kon ik het vooruit weten? Kun jij in de toekomst zien? Men moet toch iets wagen?’

‘Maar dit is misdadig, Alexander. Wacht eens! Er is één middel om er vanaf te komen. Deze man was niet Willem, maar zijn plaatsvervanger, zeg je. Welnu: aan een plaatsvervanger kan men geen speelschulden hebben.’

‘Speelschulden zijn ereschulden.’

‘Ja, maar geldt dit spel wel mee? Deze man was niet een lid van debaccarat-club. Hij was wie weet wie?’

‘Ik zal je zeggen wie het was: een lid van de geheime politie.’

‘Neen!’

‘Ik weet het zeker. De suppoosten hebben 't mij verteld. Zij moesten hem daarom wel toelaten. Maar het hindert niet: hij heeft nagelaten mij de verschuldigde eerbied te betuigen: ik ga duelleren.’

‘Alexander! Je weet niet wat je zegt. Jij, tzarewitch, duelleren met een politieman? Dat zul je niet. Je zoudt jezelf en ons blameren. Je zult noch duelleren, noch je in 't ongeluk storten. Kom mee, hiernaast. Wij gaan souperen en onder tafel regel ik alles.’

‘Ik wil niet, dat je je er mee bemoeit. Je zult mij eerloos maken.’

‘Vertrouw je me?’ Koel en streng keken zijn blauwe ogen een wijl de weerbarstige knaap vlak in het gelaat. Deze sloeg de zijne neer.

‘Ik vertrouw je, Albert Edward. Wees niet boos.’

In een kamer van de Engelse ambassade zat eenzaam en nederig een man van de krant. Hij kwam om bevestiging der ‘hangende geruchten’. Zulk een wordt gemeenlijk niet te woord gestaan. Hij zat hier reeds weken lang elke dag zijn tijd uit van tien tot twaalf en van twee tot vier en nimmer werd hem het verlangde gegund: een kort onderhoud met de gezant.

Ook vandaag schenen zijn kansen niet groot te zijn. De gezant had ‘gewichtig’ bezoek, dit was het enige wat hij te weten kwam door de portier, met wie hij zich listiglijk gemeenzaam had gemaakt. Uit wie dat gewichtige bezoek bestond kon hij wel raden. Ten overvloede had hij, aangelokt door het druk geloop langs het hem zo vertrouwde wachthokje, door een smalle kier een kleine man gezien met een witte hoed in de hand.

Hij lag nu op de loer om hem nogmaals en nu beter te kunnen opnemen. Wellicht viel er een bericht uit te verzinnen. Maar hóe hij ook keek, belangrijker personen dan klerken met een huiskleur kon hij in de corridors niet ontdekken.

O, die muren. Zaten er maar gaten in. Kon hij maar dwars door ze heen zien. Zulk een vermogen zou goud waard zijn.

Inderdaad: hij had een goede neus. Want niet heel ver, nog geen twintig meter van hem af zat de kleine man nog altijd met de witte hoed in de hand boven op het blad van een bureau en trappelde vergenoegd met zijn blinkende laarshak tegen de poten. En vóór hem, met een eerbiedige knik in zijn rug, stond de gezant in vol ornaat en lachte bedachtzaam en niet te luid, maar duidelijk zichtbaar tot de jonge meester.

‘U weet het dus goed. Het moet een verrassing zijn voor ons allemaal. En wij wachten rustig af, tot men het ons keurig meedeelt vanwege de Russische ambassade. Het is nu elf uur. Om half elf is de brief geopend, die ik vannacht heb gedictieerd. Elk ogenblik kan dus de tijding komen. Want ik heb uitdrukkelijk bedongen, dat het aan alle vertegenwoordigingen terstond zou worden meegedeeld. Het moet volkomen officieel zijn en ze mogen geen kans hebben om terug te krabbelen. Men kan winnen, ook al is men ongelukkig in het spel. Drommels, dat is waar, ik heb er minstens tien pond aan gespendeerd. Mij dunkt...’

Hoe bot is het lot, dat alle muren gesloten hield. De man van het Nieuwsblad, die weg had moeten rennen met het enorme, kolossale nieuws - hij zat daar nog steeds in zijn eentje te koekeloeren en het ontging hem zelfs, dat een paar vlugge voeten de gewichtige bezoeker hadden langs gevoerd. Hij wachtte en geuwde en

keek op de klok en verlangde naar het déjeuner in zijn gezellig, niet te duur restaurant.

Hij stond al gereed om maar weer af te trekken, onbevredigd zoals steeds, toen de verrassing kwam. Een kamerbewaarder, met een penning aan een lint om de hals, kondigde hem plechtig aan, dat Z.E. de gezant hem, de nederige, wenste te spreken.

Eindelijk!

Vriendelijk leidde men hem in het nu eerst geopende kabinet. Welwillend klonk hem de stem van de hoge ambtenaar in de oren:

‘Ik zal u zelf een bericht opgeven, dat vermoedelijk van belang is voor uw blad: “Van officiële zijde deelt men ons mede de verloving van Hare Koninklijke Hoogheid Dagmar, tweede dochter van Z.M. de Koning van Denemarken met Zijne Keizerlijke Hoogheid, Alexander, oudste zoon van Z.M. de Czaar aller Russen.”’.

De kranteman sloeg zijn opschrijfboek plechtig dicht en maakte ten afscheid een diepe, erkentelijke nijging.

VII Opera comique

Van de hoge daken der Russische ambassade woeien vrolijk de vlaggen in de blauwe zomerlucht. Beneden verdrong zich een grote menigte voor de brede ingang, die door gendarmen werd vrij gehouden. Overal klonken snelle Russische gesprekken. Er werd blij gelachen en druk geesticuleerd. Ook waren er eerwaardige mannen, die elkander geestdriftig omarmden. Tranen van geluk biggelden langs de gezichten. Reeds schalde het volkslied uit enkele monden. Het zingen herhaalde zich hier en daar en smolt samen tot één daverend gezang.

Maar de feestelijkheid en de ontroering kwamen de drempel van het gebouw niet over. Daarbinnen liepen de ambtenaren rond in een korzelig humeur. De ‘blijde tijding’ zo even door de ganse wereld verbreid, verschaft hun handen vol werk. Het vertrek van de kroonprins moest ijlings worden voorbereid. Een overstelpende hoeveelheid brieven kwam in met elke post. Neen, men was hier allerminst gesteld op gebeurlijkheden, welke actie en opwinding veroorzaken.

Het somberst evenwel was de stemming in de particuliere vertrekken van Alexander. Met een blik van een waanzinnige, die ieder ogenblik gevaarlijk kan worden, dicteerde de jonge meester brieven aan zijn secretarissen. In een kring zaten ze om hem heen, de geuniformde grijskoppen, van een godsdienstig respect doordrongen, met een kinderlijke aanhankelijkheid verknocht aan de grillige knaap.

Alexander nam afscheid van het leven, zo scheen het. Brieven deed hij schrijven aan zijn vrienden, zijn vriendinnen, zijn makkers van de speeltafel, zijn schuldeisers, zijn privé-leveranciers.

Heb ik genoeg geleefd? vroeg hij zich jammerend af, terwijl zijn holle ogen wild voor zich uit blikten. Als hij bemerkte dat de pennen niet langer krasten over het papier, verjoeg hij terstond zijn gedachten, die zwarte drommen donkere gedachten aan een glansloze toekomst, door nieuwe, boze pruilende zinnen als kwade stralen te doen neerkomen op de gebogen hoofden vóór hem.

Wrok borrelde op in zijn ziel, wrok tegen de kalme dwang, die hij zich had laten welgevalen - schaamte voelde hij over zijn weerloze overgave, zijn onbestemde verliefdheid op de zachte, zelfverzekerde stem, die hem gemaand had te doen wat hij gedaan had. Wáárom had hij het gedaan?

Voort dicteerde hij, voort, brief na brief totdat zijn brein, volkomen uitgeput, geen woord meer bedenken kon. Ongeduldig sprong hij op. Hij kon de blik der kinderlijke ogen niet langer verdragen. Hij maakte een wanhopig gebaar van afkeer. Toen eindelijk lieten zij hem alleen, met het kwellende beeld van Edward. Edward had hem geprest - hij had hem langs slingerende paden gebracht tot deze ene uitkomst. Zijn strelende stem, zijn bezwerende hand hadden hem tot een hondje gemaakt, dat opzit en blaft op hope van een suikertje.

Eén woord had hij gezegd, éénmaal zijn naam getekend en als een lawine was het gerucht verder gegaan de gehele wereld door. En nu zaten ze overal te gnuiven, de diplomaten en de zakenlui, de 'monde' en de mannen van de krant. En het gonsde in zijn hoofd, wat hij sindsdien had moeten horen en lezen, elk uur van de dag: 'Zeer ter snede', 'Een gelukkige greep', 'n Hoogst verstandige daad'.

Deze roem benauwde hem, riep woest verzet in hem wakker. Het was niet *zijn* roem, maar die van Engeland. O, mocht hij nu reeds de scepter voeren - hij zou ze op

hun kleine archipel opzoeken en tot gruzelementen slaan.

Parijs, wanneer zou hij het weerzien? De tranen liepen hem over de wangen. (Hij zag snel in 't rond. Niemand kon hem hier bespieden). Met hete tranen van zelfbeklag beweeende hij zijn nederlaag.

De vrouwen! Moest hij ze vaarwel zeggen, ging hij een kloosterlijk leven tegemoet? Zou hij zich dus niet langer kunnen uitleven en de glorie van zijn pas ontwaakte mannelijke kracht te loor zien gaan? Was hij niet de eerste en de enige, die met een lange sleep maîtresses pralend de theaters bezocht, zoals een jonge landheer met zijn koppel vurige schimmels pronkt langs de wegen?

De meesten had hij nauwelijks aangeroerd, ook al droegen zij met gratie zijn juwelen.

En zijn vrienden? Moest hij ook hen verliezen? *Hij* had ze financieel op de been gehouden, wanneer ze zich voelden wankelen. Nu schoot hij te kort - zonder geld, en voor altoos gebonden.

Wacht! Hij was het vergeten, bij het stromen der champagne was zijn geest vannacht verduisterd. Nu helderde hij op. Gelukkig. Het kalmeerde hem. Een scherpe vreugde stak op als een windhoos. Goddank, hij had tenminste een vijand om zich op te wreken: Willem, die hem de baarlijke duivel als zijn plaatsvervanger gezonden had. Hij zette zich en haastig schreef hij twee korte brieven, schelde, en maakte zich opgewonden gereed om de dame te ontvangen, die hem wachtte.

Zij was ongebeden gekomen. Hij ontving haar, zoals gewoonlijk, op zijn slaapkamer, terwijl hij in bed lag, half ontkleed.

Toornig schreed zij binnen. Ironisch lachend monsterde hij haar van uit het bed.

‘Onbeschaamd mij hier te “ontbieden”.’

‘Dat ben je toch gewend, Madeleine.’

‘Ja zeker, ben ik dat gewend. Maar een brief, zoals je me schrijven liet, ben ik *niet* gewend.’

‘Lees je dan geen kranten?’

‘Haha! De krant. Ja, wat daar in staat is *wáár*.’

‘Denk er om, ditmaal heeft de krant eens niet gelogen.’

‘Wat maakt het voor verschil? *Wáár* of niet: ik ben niet van plan me er aan te storen.’

‘Zoals je wilt. *Ik* reis vandaag af.’

‘Hoe laat?’

‘Als het kan - vanmiddag nog. Je begrijpt toch wel, dat ik het krankzinnig druk heb.’

‘Het verwondert me, dat je nog tijd hebt hier te liggen, terwijl ik sta.’

‘Ga zitten, Madeleine en wees kalm.’

‘Voel je geen berouw?’

‘Berouw? Waarover?’

‘Dat je me bedriegt.’

‘Is dat bedriegen? Doe ik, wat ik doe, niet openlijk? *Kan* het misschien nog openlijker, Madeleine? Ik doe het niet achter je rug. *Jij* hebt mij, denk ik, wel eens op een andere manier in de luren gelegd.’

Als een furie vloog ze op hem af. Haar witte handen rekten ver uit de witte mouwen van haar zijden kleed en met haar kleine vuist sloeg ze hem op de borst, met zulk een kracht, dat hij opspringen moest van zijn leger en zich teweer stellen tegen de razende vrouw. Zwijgend worstelden zij.

Doch zijn gespierde armen hadden haar spoedig omkneld en weerloos neergeworpen. Toen begon hij haar te kussen, met dichte ogen, zonder ontzag voor de scherpe tanden waarmee ze, opstrevend, beet naar zijn handen,

naar zijn neus en lippen. Hartstochtelijk ging hij voort haar te kussen en langzaam bedaarde haar woede. Zijn liefkozingen onderging zij huiverend nog en bleek. Haar ogen lagen gesloten haar leden ontspanden zich. Haar hart bonsde fel tegen zijn heftig hart.

‘Maak het ongedaan!’ Als een bede om verlossing riep Alexander deze woorden, toen hij bij Edward binnentrad.

De kleine gastheer wipte op van zijn schommelstoel en wierp zijn boek achteloos uit de hand.

‘Jij hier, zwager. Ik dacht, dat je al vertrokken waart.’

‘Ik vertrek niet.’

‘Hoezo?’ Glimlachend bekeek hij het geschramde gezicht van de jongen. - ‘Je hebt scènes beleefd?’

‘Wees ernstig, Edward, ik reken op je. Maak het ongedaan. Ik wil het niet langer.’

‘Is het niet wat voorbarig om het nu al op te geven? Het valt misschien mee.’

‘Je hebt me misleid. Je moet herstellen wat je hebt uitgericht.’

‘Pas op je woorden, Alexander, ik zou ze als een belediging kunnen opvatten. Dit zou je niet willen, denk ik. En wat je me vraagt, is onmogelijk. Jij hebt gehandeld, niet ik. Jij kunt herroepen, niet ik. Maar je zult het niet doen, omdat je weet, dat je niet *werkelijk* onwillig bent. Nu kom je bij me onder de invloed van een ander. Maak je eerst vrij, schudt het af. En denk er dan nog eens rustig over na.’

‘Ik bèn vrij. Maar ik wil niet.’

‘Je wilt wel, maar je had je vooraf moeten los maken, niet achteraf. Nu heb je moeilijkheden, die je afschrikken. Toch zijn ze niet groot. Als je ze opzij zet, zijn ze

voor goed overwonnen. Maar daarvoor ben je nu nog te zwak en te onzeker.'

'Ik bèn niet zwak. ik wéét wel, wat ik wil. Maar jij hebt me laten handelen, zoals ik nooit heb willen handelen.'

'Alexander, het spijt me. Ik heb nu geen tijd meer voor je.'

'Je weigert dus me aan te horen?'

'Ik heb je aangehoord, maar je bent ongenegen mij te begrijpen. Laat mij mijn lectuur. Het zal je spoedig helder zijn. Ga nu.'

'En jij zult nog eens spijt hebben van je werk. Je hoort van mij nader.'

Alexander draaide zich fier om en verdween. Toen hij weg was, nam Edward zijn boek weer op en schudde het hoofd, met een spottende glimlach. Toen bekeek hij lang en aandachtig zijn rose nagels.

Voor de vleugeldeuren van de grote salon stond een scherp gewapende wacht opgesteld. Niemand werd toegelaten, nog op geen tien schreden afstand. Want binnen had Alexander zich met een aantal hoofdofficieren teruggetrokken, die merendeels tot de kring zijner intieme vrienden behoorden. Hun drukke stemmen hoorde men trouwens over de gehele verdieping boven alles uit.

'Ik dacht, dat ge al afgereisd waart,' sprak een jongeman, wiens jolig uiterlijk geenszins overeenstemde met de generaalsrang, waarmee hij was bekleed.

'Ik bèn ook weg,' antwoordde Alexander, 'mijn vertrek is aangekondigd en het bericht niet tegengesproken. Maar ik wil eerst nog even gauw twee verbluffende dingen doen. Ik heb uw raad daarbij nodig, heren. Maar ik zeg je vooruit, wie neiging mocht gevoelen mij uit te lachen, doet beter zich maar dadelijk te verwijderen -

want ik railleer allerminst. Dáárvóór is er te veel geschied, dat mijn eer te na is. Ik geef u nog een laatste gelegenheid heen te gaan, wie dat wenst.'

De officieren staakten hun schertsende gesprekken als gold het een geheime zitting van de opperste krijgsraad. Zij zaten allemaal onbewegelijk op de kleine vergulde speelgoedstoelen en hielden zich krampachtig in een gestreng postuur.

'Zoudt ge denken, heren,' begon Alexander aarzelend, nadat hij de kring met zijn doorborende blikken had rondgezien, 'zoudt ge denken, dat men bij ons in de naaste toekomst iets gevoelt voor een oorlog tegen Engeland?'

Door het gehele gezelschap ging een gemurmel van ontzetting. Een reeds bejaarde generaal sprong op van zijn zetel en strekte de armen uit, hijgend naar adem.

'Ik zie het al - zegt u maar niets. Ik heb het begrepen. Geen van u voelt daar iets voor. Welnu, soit... Maar dan heb ik nog iets anders op mijn hart. Wie uwer wil mijn handschoen overbrengen aan een man, die mij heeft willen vernederen?'

Uitroepen van verbazing en afschuw weerklonken. Enige jongere officieren stonden met een schok rechtop en strekten de hand naar de spreker uit.

'Wie? Wie is het?' vroegen ze vol spanning.

Alexander wees op een portret aan de muur.

'Ge kent hem allen,' zei hij kort.

Een dodelijke stilte viel in. De vurigen, die waren opgestaan, zakten op hun stoelen terug.

Toen ontstak Alexander in zulk een woede, dat hij de aanwezigen een voor een bij de naam opriep en de deur wees. De salon liep leeg en de wacht werd haastig afgelast.

Maar Alexander, nog slap van de doorgestane opwindung, deed zich vergezellen van een brillante, doch baardeloze attaché en vertrok des nachts in alle stilte naar het verre vaderland.

Lilly, lelieblank in een heel fijn batisten kleed, opvallend licht, en een hoed met kleurige bloemen in de ogen gedrukt, zat tegenover de heer Den Doelen in een armstoel.

De oude heer had zich voor dit onderhoud op zijn jeugdigst uitgedost, zijn keurige voeten met witte souspieds hingen bevallig en los over de canapérand.

‘Ik dacht,’ begon hij, ‘dat je me wel weer eens zou willen zien - maar allicht enige schroom te overwinnen zou hebben. Welnu, dáárom vroeg ik je hier te komen.’

‘Schroom? Och neen. Maar kom, laat ik eerlijk zijn, ik wilde je werkelijk graag weer eens spreken, Henri, de tijd gaat snel.’

‘Heb je het druk gehad?’

‘Ik heb heel veel van het leven genoten. De man, die ge me gegeven hebt, is een wonder van galanterie. En hij is onbegrensd royaal voor me geweest.’

‘Dat zie ik. Maar ik ben benieuwd of hij nu iets bereikt heeft met zijn goochelarijen.’

‘Zeker heeft hij wat bereikt. Om te beginnen moet hij aan de speeltafel menigeen de hals hebben afgesneden.’

‘Aha! Dat is een goed ding. Dan kan ik mijn lieve geld wel in mijn zak houden.’

‘Zo moet je 't vooral niet opvatten, Henri. Hijzelf zal je dat trouwens wel duidelijk maken. Ik meen ook, dat hij alles weer verloren heeft, later. Zo gaat het immers altijd?’

‘Ja, het is goed. Ik ben blij, dat je me hebt ingelicht, het scheelt me een bom duiten.’

‘Zo'n geldwolf als jij heb ik nog nooit gezien.’

‘En als ik je nu eens een voorstel deed?’

‘Laat ik oppassen.’ Ze stond op en rekte zich hoog boven hem uit, terwijl haar brutale ogen uitdagend tegen hem lachten.

‘Geheime diplomatie op de canapé.’

‘O heden, wat zou me te wachten staan?’

‘Ben je niet nieuwsgierig!’

‘Ik kan het wel raden wat je wilt.’

‘Wat dan? Maar neen, je kunt het tòch niet raden. Ik zal het je zeggen. De waarborgsom, die de politie eist, is nog lang niet ten volle uitgekeerd. Een klein gedeelte heb ik monsieur Paul ter hand gesteld als een zakgeldje. Ik begreep allang dat hij zich krachtens zijn vermomming inkomsten zou weten te verschaffen. Daar is hij handig genoeg voor, maar ik ben toch blij, dat jij mijn vermoeden bent komen bevestigen. De volgende betaling zal ik dus niet aan hem doen, maar aan jou.’

‘Dat is een verrassing! Jongetje, wat ben *jij* vrijgevig! Dat moet in de krant!’

‘Dat zou ik je niet raden. Laat het liever onder ons blijven.’

‘Ik dacht, dat je verleden week court d'argent was, maar dat valt mee.’

‘Er is een weldadig heer geweest, die in deze zaak bijzonder veel belang stelt. Hij heeft mij een kleinigheid voorgeschoten. Maak je dus niet ongerust.’

‘Zeg Henri, je wilt me toch niet met beloften zoet houden, zoals vroeger?’

‘Neen, lieve, ditmaal niet. Ik heb nu werkelijk een tamelijk ruim budget en ik kies ten lange leste eieren voor mijn geld.’

‘Je bent dus ook niet meer bang voor de gevolgen?’

‘Nee, hoe langer het duurt, des te gemakkelijker leer ik berusten. Als hij terug komt - ben ik gedekt en als hij niet terug komt, ben ik toch verloren. Wat geeft het mij of ik al pieker? Ik ben er nu finaal over heen!’

‘Eindelijk hoor ik eens een verstandig woord uit je mond, Henri. Zul je me verwennen? Ik ben zo ongelukkig. Die man is een vrouwenloper. Hij is me niet trouw. Hij is een schurk - jij bent veel beter. Ik ben blij, dat ik van hem af ben. Als 't nodig is, zal ik je helpen.’

Ze wond zich op, haar woorden werden door snikken onderbroken. De heer Den Doelen rees ontroerd op van de canapé. Zijn zakdoek, gedrenkt in eau de cologne hield hij haar teder onder de neus.

‘Stil maar, Lilly, ik begrijp je. Je hebt jezelf geweld aangedaan. Het is mijn schuld. Ik had nooit moeten toestaan, dat je je met die kereld afgaf.’

‘Het is een bruoet! Ik krab hem zijn ogen uit, als ik hem tegenkom. Ik word ook maar zo van de een naar de ander geslingerd, het is verschrikkelijk voor een vrouw. Maar jullie mannen spelen ook altijd met geld. Nu heeft de een het en dan de ander. Van wie heb jij het nu weer?’

De heer Den Doelen maakte een driftig gebaar, maar bedwong zich bijtijds. Plechtig sprak hij:

‘Stil, lieve, daarover praat ik niet. Dat is politiek!’

Christiaan gespte met een zucht van verlichting zijn degen los en dook diep in de armstoel weg. De kanten antimacassar hinderde zijn lang achterhoofd en dus smeed hij het ding ver van zich af. Toen schelde hij zijn oppasser, liet zich de hoge laarzen afnemen en de dunne

lakstiefels aantrekken. Nu eerst voelde hij zich behagelijk. Het zonlicht danste met springende stofjes de salon binnen. De vazen met matte rozen voor de vensters kaatsten de stralen als brandglazen terug. Voor het déjeuner een miniatuur slaapje - dat lokte hem aan. Buiten bewoog een boomblad op de zoele wind.

Christiaan wreef zich in de ogen, alsof hij ze eerst sluiten kon nadat ze waren schoongeveegd. Zijn oogleden zagen rood, zwaar vielen ze toe.

In het kleine park spoot de fontein. Het water klaterde in de schelpen en siepelde vandaar in de bekkens terug. Vlak onder de geopende ramen schoffelde een hark met een regelmatig, kalmerend gekners over het grint.

Het geheel van geluiden vormde een zomers wiegelied voor de blonde reus, die nu meedeed in het rhythmische koor door luide snuivingen en een tevreden knorrend gesnork.

Zijn hoofd was uit de kussenholte op zij gevallen, zijn benen hadden zich in hun volle lengte gestrekt onder de kleine tafel, zijn handen lagen krampachtig gevouwen. Hij leek vurig te bidden in een spraak, waaraan de mond nauwelijks deel had.

Zo vond hem Edward, nadat hij door de oppasser met een buiging was binnengelaten. Het begroetingswoord bestierf op zijn lippen. Hij lachte voorzichtig met de hand voor de mond. Snel keek hij de kamer door of hij geen streek kon uithalen om de slaper te plagen, maar er schoot hem niets geestigs te binnen. Een bloempot op zijn hoofd plaatsen leek hem te grof.

In de slaap openbaart iemand zijn diepste wezen, zegt men wel. Edward besloot nu dit grote gelaat naarstig af te zoeken. Zeker was het niet dom, het voorhoofd was hoog, de jukbeenderen schrander gebogen. De mond stond half open en trilde. Ook waren er trillingen om

de dichtgeplooide oogleden, nog rose van het wrijven. De kin was rond en week. Maar het nobele aan het gelaat gaf het de neus. De neus was recht, gelijkmatig bewogen de vleugels op en neer als een kloppend hart. Christiaan was in zijn slaap niet belachelijk. De adel van zijn trekken stelde Edward gerust. Deze man zou zijn vriendschap nimmer onwaardig zijn. Hoezeer boezemde dit grote, brede gezicht vertrouwen in, evenals de reusachtige gestalte. De schouders waren zwaar en toch niet zonder gratie. De nek stond er recht op. Ook zó, in deze liggende houding, behield het hoofd zijn fiere stand.

Edward was bevredigd door dit nauwkeurig onderzoek en schiep zich een nieuwe afleiding. Hij ging voor een der vensters staan en staarde voor zich uit in het park. Zijn ogen begonnen de heldere stralen te volgen, die in het ronde bassin terugliepen en spetterend neerkwamen, grote kringen vormend in het doorzichtige water. Eentonig klaterde de fontein en schuifelde de hark over de paden. Welk een rust. Het uur van het déjeuner was reeds lang aangebroken en nog steeds sliep Christiaan in zijn stoel. Hem te wekken zou al te wreed zijn, heengaan was onkameraadschappelijk. Van tijd tot tijd wierp hij een vertederde blik op de slapende man.

Eensklaps bedaarde het onbekommerd gesnork. Een kleine snik volgde.

Edward liet zich veraf op een stoel neervallen om de ontwakende niet te verschrikken.

Christiaan keek met gefronste wenkbrauwen rond en ontdekte hem in een kamerhoek.

‘Bonjour,’ murmelde hij nog slaapzwaar en loom een hand bewegend ter begroeting.

‘Laat ik je niet storen, Christiaan. Het is inderdaad een heerlijk stil uur. Ik kom zelf onder de bekoring.’

‘Ik ben alweer bij, het spijt me...’

‘Neen, neen, ik ben zo even binnengekomen. Ik heb trouwens de tijd.’

‘Ik deed mijn broeder uitgeleide, zoals je begrijpen zult. Wij hadden je eerder verwacht.’

‘Ik had graag willen komen om hem nog even de hand te drukken - maar ik heb zeer veel te doen gehad.’

‘Dat begrijp ik. Wij ook. Gelukkig is het voorbij. Kom, laten wij gaan déjeuneren.’

Christiaan stond op uit zijn stoel en hield de deur voor Edward open.

Toen ze gezeten waren, tegenover elkaar, in de kleine eetsalon, zette Edward onwillekeurig zijn beschouwing voort. De blauwe ogen lagen tamelijk diep in hun kassen.

‘Wat kijk je me aan,’ zei Christiaan, ‘zie ik er slecht uit?’

‘Integendeel. En hoe was het, verlangde George naar zijn volk?’

‘Ja, hij verlangde. Er wacht hem veel werk. Maar hij is uitgerust en heeft kolossale plannen.’

‘Ben je tevreden over de “grote gebeurtenis”?’

‘Dat zou ik denken, Edward je bent een tovenaar. Wie had dat ooit gedacht! Hij is vertrokken, hoor ik, Alexander.’

‘Een onwijze geschiedenis heeft hij toch nog even weten klaar te spelen. Met de grootste moeite heb ik ook dat in 't reine gebracht. Denk eens in, de ochtend van zijn vertrek entameerde hij nog twee duels. Maar zij zijn door mijn bemiddeling bijgelegd. Je ziet, het werd tijd, dat er een eind aan kwam.’

‘Het is prachtig werk geweest. George was ook vol bewondering. Blijf je nog lang?’

‘Als ik eerlijk ben, ik verlang heftig naar huis. Vanmorgen heb ik haast geweest, toen ik Alexandra's brief ontving. Maar ik heb nog één ding te doen - dan ben ik gereed en neem de eerste de beste boot;’

‘Altijd projecten! Hoe is het mogelijk?’

‘Het lot laat zich niet dwingen, mijn beste, het laat zich verleiden. Men moet er zachtzinnig mee omgaan. Ik heb er eerbied voor, daarom is het mij wel eens ter wille. Op het ogenblik vraagt het van mij een eindeloos geduld.’

‘Ik ben wel eens blij, Edward, dat ik maar een domme jongen ben. Ik heb daardoor minder verplichtingen en kan doen, waar ik zin in heb.’

‘Jij ontkomt evenmin aan je bestemming, vriend. Wacht maar. Ik geef je nog even tijd, maar dan begin ik ook aan jón. Pas op met mij: ik ben een gevaarlijk mens.’

‘Je geeft me dus uitstel? God zij dank. Kom, laten wij dan vanavond samen naar de club gaan. Er zullen veel mensen zijn, het kan vrolijk worden, want de ‘groten der aarde’ zijn allemaal afgereisd.’

‘Ik moet me voor vanavond het genoeg ontfeggen, ik heb bezigheden, maar morgen, morgen ben ik van de partij.’

Het scherm in de opéra was nauwelijks gehaald, toen Edward met licht gestommel in zijn loge plaats nam. Eerst drapeerde hij galant een sjaal om de schouders van een kleine vrouw aan zijn zijde en beproefde voor haar geduldig de kleine, paarlemoeren toneelkijker. Daarna volgde hij met levendige belangstelling het spel op het toneel.

De vreemde sensatie van een overgang uit de wereld van sprekende mensen in die der zingende ‘personages’ gaf hem altoos een aangename bevrijding.

De rimpels uit zijn nieuwsgierig opgetrokken voorhoofd verdwenen, zijn mond opende zich een weinig tot een kleine, geamuseerde glimlach. Zijn gedachten, die sedert de middag rusteloos hadden gewoeld, kwamen tot rust. Een heerlijke vrouwestem schonk hem een zacht verliefd gevoel en een behoefte aan kalme tederheid. Hij boog zich over tot de dame naast hem en genoot haar parfum, terwijl hij in haar kleine rose oor fluisterde:

‘Tevreden?’

Haar ogen glansden even in de zijne. Zij knikte en verzette zich in de fauteuil, waarbij haar zijden kleed rakelings langs zijn arm schoof.

Zijn handen tastten liefkozend over zijn witte gesteven borst en beroerden een wijl de enkele ster, die aan zijn rok was gehecht. Heerlijk veilig was de duisternis van de zaal en het schemerige licht in de loge, tegenover de helle lampen op het toneel. Men kon zijn ogen sluiten en openen naar willekeur. Men wist zich volkomen onbespied en toch hoorde men de ademhaling van velen in zijn nabijheid. Hij was met een vrouw samen en toch alleen. Hij kon van haar wegdromen en naar haar toe drijven naar gelang hij dat begeerde. Vanzelf losten zich in dit vloeiende spel alle verwickelingen op. Een lieve geleidster! Omzichtig nam hij haar de kijker uit de handen, toen hij zag, dat ze gebruik wilde maken van haar waaier, en als een liefkozing fluisterde hij haar een teder woordje in.

Maar toen gaf hij zich geheel over aan de muziek. Het was alsof hij haar nu voor het eerst hoorde. Toch moest zij al lang hebben geklonken. Aandachtig volgde hij haar in haar grillige wendingen. Hij liet zich meevoeren langs haar eigen wegen. Het was alsof zijn wil en zijn geest niet meer bestonden. Gemakkelijk overwon zij de stem, die nog altijd in hem mijmerde. Als een

onherkenbaar lichtglimpje werd zijn bewustzijn meegevoerd in de machtige stroom van deze muziek. Een grote vergetelheid ging hij tegemoet, minuten lang duurde haar tover. Hij schrok van het einde en hij rouwde er om, dat hij terug moest in de onwelluidende wereld. Toen hij zich gereed maakte deel te nemen aan het applaus, verbaasde het hem even, dat hij nog een lichaam bezat, dat warm was en wóóg en dat in zijn gesust hoofd plotseling de gedachten weer opvlogen, tegelijk met de lichten in de zaal.

Daar zaten zij dus naast elkaar, Edward en de kleine vrouw en zagen elkaar aan. Het handgeklap was geeindigd. De zaal kwam in levendige beweging.

‘Hebt u het koud?’ vroeg hij haar bezorgd.

‘Nee. Wie zou trouwens koud kunnen blijven bij zulk een zang. Het is verrukkelijk.’

‘t Is waar. Zij zijn zeer goed op dreef. Ik werd er inderdaad door meegesleept. Kan ik iets voor u doen?’

Hij hoorde niet wat zij antwoordde, zo heftig werd zijn aandacht getrokken door een jongeman, die beneden op en neer drentelde langs de rijen fauteuils. Waar had hij dat gezicht meer gezien? Wel, hoe was het mogelijk, dat hij zich nog bedenken moest. De kleine baard, die knevel... Hij boog zich over de rand der loge en richtte de kijker op de slanke figuur. Geen twijfel mogelijk. Wat nu te doen? Kon hij zijn dame aan een vreemde hoede toevertrouwen?

‘Hebt u de balletten reeds gezien?’

‘Ja zeker, ik ben verzet op dans. Maar nu ben ik wanhopig - want het is helaas noodzakelijk, dat ik u even verlaat. Mag ik?’

‘Natuurlijk.’ Zij sloeg haar waaier uit, niet dan om die weer snel te laten dicht vallen.

Hij was al in de couloir en klampte terstond een jong

heer aan, die zich aan de deur zijner loge had geposteed.

‘Waarschuw onmiddellijk twee man en kom dan hier in en onderhoud u met mijn dame. Vlug!’

De mannen stonden in een oogwenk voor hem.

‘Wacht.’

In de loge stelde hij met een luchtig woord de jongelieden aan elkaar voor, sloeg een vluchtige blik naar beneden en nogmaals vroeg hij haar verlof zich even te mogen verwijderen.

Met de mannen stormde hij de trappen af en de zaal in. Zich schuilhoudend bij de ingang wees hij hun de heer met de kleine baard, die nog even doelloos langs drentelde.

‘Breng hem in de ambassade. Houd hem daar vast. Ik volg.’

Toen snelde hij naar zijn loge en nam rustig zijn plaats naast zijn dame in. De jongeman trok zich bescheiden terug.

‘Er is zeer veel ‘monde’ vanavond. In de pauze hoop ik u rond te leiden. Een aangenaam causeur, die jonge vriend van mij.’

‘Ik heb u nauwelijks gemist.’

‘Ja, dat heb ik mijzelf berokkend. Maar het verheugt mij toch.’

Het liep storm op de Engelse ambassade. In de voorvertrekken, waar de lampen des avonds nimmer brandden, had men, terstond na de arrestatie van de ‘plaatsvervanger’, alle lichten aangestoken.

Zo vond ook de heer Den Doelen hier een open deur. Ademloos vervoegde hij zich bij de gezant.

‘Ik sta er op onmiddellijk geconfronteerd te worden. Ik heb verschrikkelijke uren doorleefd. Het begon al in de opéra, tijdens het eerste bedrijf. Ik twijfelde.

Plotseling ontdekte ik twee mannen, die hem meelokten. Daarna was hij verdwenen. Het heeft mij grote moeite gekost hun spoor terug te vinden. Nu begin ik het te begrijpen. Laat mij dadelijk bij hem.'

'Het spijt me - ik kan aan uw verzoek niet voldoen. Geen enkele stap zal door mij gedaan worden, alvorens daartoe van hogerhand bevel is gegeven. Ik wacht mijn meester. Als die gekomen is, zult u méér vernemen.'

'Maar u begrijpt hoe ik snak naar een oplossing.'

'Ik begrijp het volkomen, maar ik mag niet afwijken van de instructies.'

Uren nog duurde het. De heer Den Doelen liep honderden malen radeloos de lange wachtkamer op en neer, binnensmonds foeterend om zijn hart lucht te geven. Als ik het maar wist - als ik maar zekerheid had, jammerde hij. Ik zal toch niet voor niets Lilly aan haar lot hebben overgelaten.

De minuten kropen, de treuzelende kwartieren gingen geluidloos voort langs de tergende wijzerplaat... Met een veerkrachtige stap begaf Edward zich regelrecht naar de kamer van de gezant.

Toen hij binnentrad, wreef hij zich de ogen. De glimlach van triomf verdween van zijn trekken.

VIII Een feestganger

Als een milde regen, niet van waterdruppels maar van zon en gezelligheid, zo innig voelde Willem de Parijse atmosfeer op zich neerdalen. Hij reed in een rijtuig, inderhaast aan het station der spoorwegen aangeschoten, en hij zat daar in zoals een provinciaal zonder bagage, met een bruingebrand gelaat en de ogen wijdopengesperd als zagen zij voor het allereerst de kleurige menigte op straat, de hoge huizen, de brede boulevards.

Parijs. Ik ben in Parijs, herhaalde hij woordeloos voor zich heen. Ik bevind mij op dit ogenblik wederom te Parijs.

De warme lente was ook hier gekomen, merkte hij met verwondering. De bomen waren groen, de perken stonden vol bloemen. Men verkocht er aan de kleine stalletjes. Nu lag het vriendelijk leven behagelijk voor hem open. Hij had een nieuwe baard doen aangroeien - zijn matte kleur was weg. Zijn kleren waren niet meer de elegante, waarmede zijn nauwgezette tailleur hem weleer had bekleed. Hij droeg een dwaas groen rokje en een oudmodische pantalon. Een bruin bolhoedje dekte zijn donkere lokken. Hij voelde zich onbekommerd als een homo novus en van louter plezier zat hij te springen in de sjofele kussen van het rijtuig, dat leek op een groot model hondenmand. Wie zou ooit een gedistingeerd heerschap zoeken in dit sjokkende karretje, getrokken door een paard met kale plekken en met verwarde manen aan zijn magere nek? Het leutige koetsiertje op de bok, het gezicht roodgezwollen van het natte weer en van de zoete slokjes, paste er voortreffelijk bij.

‘Hei, koetsier,’ riep hij uit zijn bakje naar boven, ‘rij me 's naar zo'n eethuisje aan de Elysée. Neem maar het verste.’

De verwaarloosde Bacchus op de bok knikte met zijn vette kop en hield kranig rechts door de volte. Willem wierp de benen over elkaar en betuurde zijn ruw schoenwerk. Daaraan kleefde Normandische aarde.

Opgepast nu, hij naderde de elegante wijken. Het was het uur van de ‘monde’. Glanzende équipages schoven langs hem heen, maar de inzittenden schonken in 't geheel geen aandacht aan zijn wiebelend vehikel.

Op de Place de la Concorde kwam er ruimte en reden de koetsen ratelend uit elkaar. Willem voelde zich hier veilig als op een buitenweg. Maar toen eindelijk de koetsier vragend omkeek vóór een dier verrukkelijke restaurants, in lieve tuinen gelegen, had de ‘provinciaal’ toch geen moed binnen te gaan.

‘Neen,’ zei hij, ‘die lijken me te duur. Rij nog maar een eindje door. Ik moet wat eenvoudigers hebben.’

Hij geraakte aan de buitenkant en in een casse crôte van de zoveelste rang besloot hij af te stappen. Daar, op het smalle bordesje achter de bakken met boompjes nestelde hij zich met een klein glas sherry. Die sherry, om te beginnen, werd een teleurstelling, ze smaakte waterig en dun. Willem besloot eerst maar eens te gaan dineren. Hij gaf zijn orders aan de niet heel zindelijke Jan. Nieuwe experimenten met apéritifs durfde hij niet aan, ofschoon het lange wachten hem verdroot, zodat hij moeite genoeg had om alles ‘aardig’ te blijven vinden. Onder het maal, dat hem slechts matig beviel, omdat de lepels en vorken er griezelig en versleten uitzagen en de schotels gescheurd waren en gekramd, zakte zijn stemming.

Parijs? Was dit nu het Parijs, dat hij kende en lief

had en waarvan hij genezing verwachtte? Welk een benepen maaltijd - welk een onklare drank!

Charlotte was ver van hier. Met beschreide ogen in de tuin van hun huis zag hij haar voor 't laatst. Treurige herinneringen vormden zich snel achter elkaar en spiegelden zich af in zijn brein. Hij was gekomen, juist om ze te vergeten. Maar het hevig doorleefde vergeet men niet licht.

Willem schonk zich in en dronk met moeite een glas van de zure, onbelegen wijn. Het liep hem koud over zijn ruggesteng. Hij riep bijna angstig om cognac, om goede oude cognac.

Hierna werd het een lange, luidruchtige avond.

De volgende morgen opende hij zijn verbaasde ogen in de kamer van een vreemd hotel. Op het kussen lag zwaar zijn hoofd. Het was hem te moede of ieder haar van binnen brandde. Hij dorst zich niet oprichten uit vrees voor een ondraaglijke pijn. Opeens besepte hij, dat hij in Parijs was en deze herkenning bracht hem eindelijk over zijn weerzin heen. Hij stapte met een loden pruik uit bed en keek in een spiegel. En was niets bijzonders aan hem te zien. Hij ging zitten op een stoel voor het ledikant en trachtte zich iets te binnen te brengen. Vaag herinnerde hij zich lange drinkgelagen met onbekende vulgaire lieden, die hem gretig aanhoorden en rumoerig lachten. Toen was er een ingewikkeld gesprek gevoerd met de nachtportier van het hotel. Men weigerde hem binnen te laten omdat hij geen bagage bij zich had en geen naam wilde opgeven. Met veel geld werd ten slotte alles gestopt en hij was eindelijk op een kamer beland. Na het geroezemoes was hij in de stilte onpasselijk geworden. Als een blok had hij aan één stuk door geslapen.

Hij dronk haastig water en belde om de knecht.

Een uur nog duurde het voor zijn verdoving volkomen geweken was. Toen begaf hij zich langzaam en deftig op straat. Maar nu hij zich plotseling in een grote winkelruit zag, ten voeten uit, bleef hij getroffen staan en zo schaamde hij zich voor zijn kleren, dat hij ijlings naar zijn kamer terugkeerde en een tailleur ontbood.

Zorgvuldig had Willem zich gereed gemaakt voor een uitgelezen maaltijd in een der kleine, luxueuse restaurants, die gisteren nog hardnekkig hun hekken voor hem zouden hebben dichtgeworpen. Vandaag werd hij zoals vroeger, met een buiging ontvangen en men vloog er op zijn wenken. Nu eerst genoot hij van zijn eigen, vorstelijk Parijs. Voorzichtig hield hij zich schuil in een klein prieel, waaruit hij bij het schijnsel van kleurige lampions alles kon gadeslaan zonder gezien te worden.

Om hem geurde de tuin. Gesprekken tussen mannen en vrouwen werden fluisterend gevoerd. Het leek of een feest werd gevierd ergens hoog in de lucht, waar de laatste vegen rood van de avond zwierven. Maar ook van dichtbij gonsde een stil feest van zoete roken en zacht geglij van geluiden. Uit het grote lichte huis klonk vleiende muziek.

Willem voelde zich niet eenzaam alleen. Een blijde rust was in hem gezonken. Hij genoot van de exquisite gerechten en van de zware oude wijn.

Boven hem schommelden de lampen onzeker op de avondbries. Vrouwen glipten voorbij als schimmen. Hij moest zich bedwingen haar geen lieve woorden toe te roepen.

Na vele glazen ervoer hij een wiegeling in zich, als zat hij in een boot, die over zingende golven gleed. Gedempter nog werd het gefluister om hem heen. De

bladeren die aan het preeel woeien, vielen slap neer in de liggende wind. Van ver, heel van ver, zag Willem de dingen in een toverachtig licht.

In dit behagelijk oord was het, dat hij voor het eerst ernstig nadacht. Was zijn hart er dus werkelijk in geslaagd alles te vergeten? Hij kon slechts een onbedwingbare lust in zich ontdekken om in de ‘wereld’ terug te keren. Was hij ijdel? Wilde hij pronken met zijn avontuur of alleen maar gerustgesteld worden door een bekende omgeving? Dit alles vroeg hij zich vruchteloos af.

Intussen liep het diner ten einde. Reeds was zijn koets geannonceerd. Aan het dessert keek hij steeds naar boven, waar zich aan de open vensters van het huis, een paar elegante jonge vrouwen vertoonden. Neen, hij zou geen afspraken maken, onder geen beding. Hij was juist hier om de vrouwen te leren ontberen: deze oefening had hij zich opgelegd. Nog één blik naar boven en dan niet meer. Hij rekende af met de knecht en begaf zich in zijn lichte equipage naar de opéra.

Vóór de aanvang der voorstelling reeds zat hij in zijn donkere benedenloge verscholen. Wat kwam men toch altijd laat, op de bekende plaatsen waren de fauteuils nog ledig. Opeens bedacht hij met schrik, dat het seizoen ten einde liep. Wie weet, misschien waren wel al zijn bekenden vertrokken en bleven die zetels de gehele avond onbezet.

Onder het spelen wierp hij nauwelijks een blik op het toneel, zo hielden de bevriende loges zijn oog geboeid. Tot zijn vreugde bemerkte hij hier en daar het geheimzinnig binnenstommelen van laatkomers.

Nu begon de muziek hem te pakken. Zijn gedachten werden weggeblazen door dwingende melodieën. Hij vergat waar hij zich bevond.

Toen het gaslicht weer brandde in de zaal gevoelde hij behoefte zich een ogenblik te vertreden. Hij koos daartoe de zijkanten der zaal. Het aangenaam hellende van het amfitheater herinnerde hem aan de pas verlaten heuvels. Nadat hij reeds enige minuten had rondgeslenterd, gevoelde hij een plotseling opkomende blos zijn gezicht verhitten. Liep hij nu niet al te zeer te kijk voor iedereen? Juist maakte hij zich gereed weer in het veilig halfdonker terug te gaan, toen hem twee heren staande hielden, die hem uiterst beleefd verzochten hen een ogenblik te volgen. Ofschoon hij zich afvroeg waarom hij het deed, gehoorzaamde hij blindelings. In de hall van het theater scheen men hem te verwachten, want een livreaknecht stond al klaar met zijn hoge hoed en avondmantel.

Pas toen hij in een fraai, ruim rijtuig zat, vroeg hij om een explicatie. Een der heren stond hem minzaam te woord. Het was een nijpende kwestie - doch het zou hoogstens een kwartier duren. Willem zuchtte even, maar gewend aan verrassingen, verzette hij zich niet. Het verbaasde hem alleen, dat men onachtzaam voortging met praten in zijn tegenwoordigheid. Men scheen hem dus over het hoofd te zien.

‘Het was mijn voornemen,’ zei hij daarom korzelig,

‘deze opera tot het einde toe bij te wonen. Het verwondert me, dat u me daartoe de gelegenheid beneemt. Ik zou graag weten, wie u last gaf mij aan te spreken.’

‘Wij kunnen u helaas weinig zeggen, omdat wij zelf in opdracht handelen.’

‘Maar van wie dan toch?’

Hierop bleef men hem het antwoord schuldig.

Willem voelde zich ongerust. Zou hij in verkeerde handen zijn gevallen? Het gehele incident leek hem plotseling volkomen ongepast.

‘Ik wil liever uitstappen,’ begon hij, ‘het bevalt me niet langer in uw gezelschap te rijden.’

‘Toe, mijnheer, heb nog even geduld. Wij zijn er zo.’

‘Neen, klop de koetsier. Ik wil er uit.’

‘Houd hem vast,’ zei de man over hem.

‘Raak mij niet aan!’

Kalm legde de forse man naast hem een hand in zijn nek.

‘Rustig blijven zitten,’ zei hij dreigend, ‘anders knijp ik uw strot dicht. 't Spijt me, maar het moet.’

Willem voelde zich ellendig weerloos in de koets. Alles bleek nu afgesproken spel. De koetsier keek voor zich. De heren bleven uiterlijk volmaakt in de vorm. Alleen lag er de ijzeren hand op zijn nekwervel. Bij elke beweging die hij maakte, voelde hij die steviger. Er was geen ontkomen.

Parijs? Was dit het vriendelijke, vorstelijke Parijs? In een misdadige onderwereld was hij verzeild geraakt. En te denken, dat hij in zijn Normandisch hof had kunnen zitten, met zijn eigen vrouwtje naast zich op de bank. Een onbedwingbare woede voelde hij in zich oprijzen. Maar de zorg voor zijn leven behield de overhand. Het is om een losgeld te doen, berekende hij snel. Of men voert mij weg voor altijd. Nihilisten? Snel nam hij zijn twee geleiders op. Zij zagen er ‘fatsoenlijk’ uit. Daaraan klampte zijn hoop zich vast en duidelijk wist hij weer, dat dit niet het einde zou zijn. Met Koelbloedige humor vroeg hij hun hoe laat het was.

‘Negen uur.’

‘Ben ik vóór de pauze terug in de zaal?’

‘Vermoedelijk.’

Het rijtuig reed een hek binnen. Willem herademde: midden in Parijs kon hem immers niets ergs overkomen? Men hielp hem gediensstig uit het rijtuig en terstond

herkende hij de situatie: de Engelse ambassade. Het was verbluffend.

Men leidde hem in een klein, onberispelijk vertrek, dat hij achter zich hoorde afsluiten. Hij zette zich rustig in een luie stoel en bladerde verstrooid in de *Illustration*, die op een tafel zwierf.

Na een half uur verveelde hij zich. Hij stond op en liep in het kamertje heen en weer, zich stotend aan elk meubelstuk.

Een fraai debuut, mompelde hij in zichzelf. Word ik hier soms openlijk ontmaskerd? Wat wil men toch van mij? Ik zal mij zeker flink beklagen over dit schandelijk optreden.

Maar hij kreeg geen kans tot iemand een woord te richten. De muren keken hem verwezen aan. Hij morrelde eens aan de deur, ze bleef onwrikbaar.

Hij besloot te bedaren, haalde een portefeuille voor de dag en begon een brief aan Charlotte.

Terwijl hij nog verdiept was in zijn arbeid, kwam een suppoost hem halen en geleidde hem in de kamer van de gezant. Deze bood hem een stoel aan, terwijl hij, gezeten aan zijn bureau, voort ging notities te maken.

‘Het zal u wel niet verwonderd hebben, dat u hierheen is overgebracht,’ zo begon hij na een poos.

Willem zweeg, gekrenkt door de toon van de functionaris, die niet de minste égards scheen in acht te nemen.

‘U weet, dat u eigenlijk door ons wordt gefinancierd, al loopt het schijnbaar over een ander. En u laat ons al wekenlang lelijk in de steek.’

Zijn zelfvoldaan gelaat was zo onuitstaanbaar verwaten, toen hij die woorden uitsprak, dat Willem opsprong en zich omwendde naar de deur. De gezant rees dreigend uit zijn stoel.

‘Hier blijven,’ beval hij kort.

Willem keerde zich om en bekeek hem van het hoofd tot de voeten. Toen verbrak hij voor het eerst zijn gespannen zwijgen.

‘Ik begrijp u niet goed. U hebt 't blijkbaar oirbaar geacht mij door een tweetal ongunstige individuen te laten arresteren.’

‘Kom, kom, arresteren, dat is een groot woord.’

‘En na te zijn opgesloten in een keurige cel, word ik hier door u aangesproken op een wijze, die mij in het geheel niet bevalt en u volstrekt niet voegt. Mijn financiën gaan u niet aan. Mijn reizen en amusements evenmin. Ik eis onmiddellijk een duidelijke uiteenzetting van wat hier geschied is.’

‘Van mij?’

‘Van u.’

‘Ik kan die niet geven. Ik heb gehandeld in opdracht.’

‘Ook al in opdracht? Van wie dan toch in 's hemels naam? Zijn er oorlogen verklaard, geheime verdragen gesloten? Ik heb geen krant gelezen. Zeg me, wat is er aan de hand met mij en met u en met wie u last gaf?’

‘Het is natuurlijk mogelijk, dat hier een misverstand in het spel is. Mogelijk, zeg ik, maar niet waarschijnlijk. U zelf kunt echter de oplossing geven.’

‘Ik? Dat is heel merkwaardig. Ik ben gisteren in alle stilte in Parijs teruggekomen en ik bezocht hedenavond voor het eerst een openbare plaats, de opéra. Mijn verwelkoming bestaat in een arrestatie. En ik zelf mag de de oplossing geven? Dat gaat wat ver, dunkt mij.’

‘Goede hemel! Ik ben bang, dat ik teveel heb gezegd. Het zou kunnen zijn. Vergeef me in elk geval.’ Bleek stond de gezant voor hem. Van verwatenheid geen spoor meer in zijn verwilderde trekken. Willem haalde de schouders op.

‘Ik blijf even wijs als ik was.’

Plotseling ging de deur open. Hij keek schielijk op. Blij stond opeens zijn gelaat.

‘Edward!’ Zijn beide handen stak hij uit naar de binnentredende, van wiens gezicht evenwel de beminnelijke glimlach week.

Het duurde even voordat iemand het waagde te spreken. De pendule begon treiterend langzaam het middernachtelijk uur te slaan. Eén, twee, drie, vier... Toen klonk een hoge nerveuse lach.

‘Ik heb me vergist!’

De gezant viel als een gebroken man aan zijn bureau neer en schudde als een treurspeler het hoofd. En alsof hem terstond zijn ontslag was aangezegd, legde hij haastig enige papieren ordelijk bijeen en maakte zich gereed de glanzende cylinderkap voor immer te sluiten.

Willem stond daar nog steeds met de hand uitgestrekt. Nu liet hij haar moedeloos zakken. Maar reeds was Edward bij hem en legde de arm om zijn schouders.

‘Wees niet boos op mij. Ik zal het je allemaal uitleggen. Deze man is onschuldig. Ik zelf heb ditmaal gehandeld in een overijling, die onverantwoordelijk is. Excellentie maak het af met die ander. Wij gaan souperen. Kom.’

En hij trok zijn verbaasde vriend met geweld de kamer uit.

‘Neen, neen. Zeg maar niets, neem maar niet eens afscheid. Elk woord is te veel. Ik begrijp bij God niet hoe ik me zo heb kunnen blameren. Maar het móet weer goed worden tussen ons.’

De gezant sloot zachtjes de deur, die ze hadden laten open staan en posteerde zich opnieuw met hartstocht achter zijn paperassen zoals een pianist zich neerzet aan

zijn instrument. Toen belde hij om de heer Den Doelen. Ademloos kwam deze ambtenaar binnenstormen.

‘Vertel het me nu, is hij het of is hij het niet?’

‘Mijnheer Den Doelen,’ begon de Engelsman hautain, ‘ik heb een der allernaangenaamste ogenblikken doorleefd van geheel mijn carrière. Ik betreur in hoge mate de manipulaties, waarvoor ik u aansprakelijk stel: Is het u mogelijk terstond rekening en verantwoording te doen van uw geldelijk beheer? Zo neen, dan geef ik u uitstel tot morgenochtend tien uur.’

‘Ik begrijp het, hij is terug.’

‘Inderdaad. En ik vrees, dat er voor u zware uren zullen aanbreken. Het is mij bekend, dat u op lichtzinnige wijze uw plicht hebt verzaakt - onze subsidies zijn door u grotendeels ten eigen bate aangewend.’

‘Zo? En waarop grondt u deze botte beschuldiging?’

‘Op revelaties, die ons vanwege de politie zijn in handen gevallen. U hebt omgang gehad met een zeer gevaarlijke vrouw. U is niet heel geslepen, mijnheer Den Doelen. U hebt royaal open kaart gespeeld. Dat strookt niet met uw positie. Begrijpt u wel?’

‘U bedoelt, dat ik niet mee kan huichelen en bedriegen?’

‘U moet zelf weten wat ik bedoel. Tot morgen.’

‘Zó ga ik niet weg. Ik zou geen oog dicht doen vannacht. Geef mij een kans.’

‘Tot morgen.’

Bleek en ontdaan vertrok de man, die zo vurig was komen binnendraven. Hij holde naar bed. Zijn hoofd herbergde slechts één gedachte: ziek worden. De geliefde podagra koesteren tot alle gevaar geweken zou zijn.

Uiterst voldaan wierp de gezant zijn bureau met een smak in het slot.

Toen Willem eenmaal achter de wijnfles zat op de fluwelen canapé, openbaarde Edward hem de waarheid als een geestige kwinkslag. Hartelijk lachten zij samen over het gebeurde.

‘Dat ik ook zo vergeten kon, in welk een moeilijk parket ik die arme Den Doelen zou brengen. Wat zal hij in benauwdheid hebben gezeten. Het is allerkoddigst.’

Hij wiste zich de mond met een opgerold servet.

‘En ik, die je voor je plaatsvervanger hield. Het lijkt wel of jij hem imiteert, zo bedriegelijk heb je zijn valse baard nagekweekt,’ zei Edward vrolijk.

‘Maar nu, wat moet er nu gebeuren?’

‘Niets, wat zou er?’

‘Die politieman zal natuurlijk zijn rondwandeling hier op aarde staken. Stel je voor, dat ik hem tegenkwam. Ik zou denken dat ik in een spiegel keek.’

‘Dat heertje begon gevaarlijk genoeg te worden. Het werd tijd, dat je kwam. Je hebt zelf gezien hoe nodig ik het vond hem buiten gevecht te stellen. Het is haast zonde om er niet eerst nog eens een aardigheid mee uit te halen. Help me iets bedenken, Willem.’

‘Neen, ik begin er niet aan, Edward. Ik zal blij zijn wanneer alles zonder opspraak eindigt. Laat het gedaan zijn.’

Na het lachen voelde Willem zich plotseling wonderlijk leeg en slap. Stil lag de zaal onder het gedempte licht. Hij zweeg. Met Edward was hij het laatst samen geweest vóór zijn vlucht. Nu was hij ook de eerste, die hem na zijn terugkeer verwelkomde.

Eensklaps braken diepbegraven gevoelens naar boven. Woorden, bekentenissen, snikken, alles tegelijk welde hem naar de keel. Met moeite vermande hij zich om in deze drukkende stilte niet te schreien. Zijn gezicht vertrok in een sombere frons. Hij trommelde op de tafel

en schoof onrustig over de glanzende canapé. Toen barstte hij uit:

‘Ik ben ongelukkig, zeer ongelukkig. Weet je nog dat wij onlangs een gesprek hadden... over het huwelijk?’

‘Ik herinner het me nog heel goed.’

‘Welnu, sindsdien heb ik mezelf op de proef gesteld.’

Hij zweeg weer. De ander keek hem vol spanning aan:

‘Vertel het mij,’ vroeg hij dringend.

‘Het is mislukt.’

‘Mislukt? In hoeverre?’

‘Geheel. Ik deug er niet voor, Edward, ik kan het niet. Vraag mij niet verder. Maar ik weet het nu zeker: het zal nooit kunnen, wat ik had gehoopt.’

‘Ik had je juist willen helpen. Mijn verblijf hier heb ik er voor gerekt. Ik heb op je gewacht om nog eens met je te praten.’

‘Spaar mij. Doe geen moeite. Ik kan er niet in geloven. Het is allemaal tevergeefs.’

‘Probeer het nog eens.’

‘Neen. Onmogelijk.’

‘Maar je vergeet, dat je plichten hebt, die anders zijn dan van anderen. Je vergeet dat je zult *moeten*.’

Willem keek zijn vriend aan. Een angstige trek vertoonde zich op zijn gelaat.

‘Moeten?’

‘Moeten.’ Koel en strak blikten de lichte ogen, wilskrachtig als een bevel.

Het purperen bloed steeg hem naar de wangen. Hij stond op.

‘Laat mij gaan,’ zei hij. ‘ik dank je. Ik kan niet langer blijven.’

Haastig verliet hij de zaal.

Er zijn geen lichtere nachten dan de nachten van Parijs. Het licht wordt er door de nacht heengedragen tot de dageraad.

Willem was uit de glinsterende zaal in een open rijtuig naar zijn club gereden, waar honderden gasballons feestelijk praalden aan de zoldering. Hier vond hij vele hartelijke vrienden, die hem handen drukten, die hem trokken in hun kring. Zij zagen wel, dat hij in een van zijn dolle buien was en zij lieten hem maar begaan, zonder veel te vragen. Koortsachtig dronk hij het ene glas na het andere. Zijn ogen schitterden, een warme blos lag op zijn gelaat.

‘Je hebt zeker in geen weken port geproefd?’

‘Ik heb een dorst, een dorst, ik weet niet hoe groot.’

‘Drink maar - drink, dan gaat het over.’

Zo zat hij temidden van het gejoel zijner clubgenoten en voelde zich even vrij als vroeger. Het hinderde niets - hem wachtte geen bed - hem beidden geen plichten.

Hij vroeg om goede luide hartstochtelijke muziek. Men riep de aanvoerder van het kleine orkest ter zijde en over Willems wegdruilende hoofd vielen de forse klanken ener Slavische sarabande.

Tegen de morgen bedaarde het heftig gedruis gaandeweg en de laatst overgeblevenen bogen zich tot elkander over in kalme gesprekken. Willem werd wakker van de rust om zich heen. Hij zag vele gezichten in zijn nabijheid, hij hoorde onduidelijke woorden. Als hij zijn ogen sloot bleven de lichtplekken en donkerheden langs hem schuiven en als hij ze weer opende, glansden er glazen naast zijn hand, die soms lange tijd rechtop bleven, maar meestal terstond kantelden met een rode straal en met het gekletter van vallende scherven.

Plotseling stonden er lakeien - dan weer voelde hij zich alleen in draaiende zalen, geheel rond en haast ledig.

Eensklaps stond hij op. Vreselijk rinkelend viel een tafel, zwaar bonzend tegen stoelen. Verschrikte kreten klonken.

‘Waar ga je heen?’

‘Naar huis.’

‘Naar huis?’

‘Nee, stil. Ik weet iets. Naar een vriendin. Haha! Naar een vriendin.’

‘Naar wie dan?’

‘Het kan me niet schelen. Jeanette - Dorothée - Bébée.’

‘Wel, naar alle drie?’

‘Nee, naar... 't hindert niet. Wie gaat mee?’

Hij voelde zich veilig onder de arm pakken. Hortend en stotend ging het vooruit. Hij zat op een trap, viel uit een deur, lag in een koets, kroop hijgend langs een leuning en strekte zich eindelijk behagelijk uit op een zachte sofa in vele blauwe kussens.

Zij zat tegenover hem, verrast door het nachtelijk bezoek.

‘Ik had niet verwacht je ooit weer te zien,’ zei ze en glimlachte hem hartelijk toe.

‘Ik ook niet,’ stamelde Willem. ‘Het hindert niet. Ik ben er weer. Kom bij me. Ik ben zo alleen.’

‘Rust eerst maar eens uit. Ik zal je koffie geven. Dan word je weer wakker. Je hebt moeite, zie ik, je ogen open te houden.’

‘Dacht je dat? Nee. Ik ben zo wakker als altijd. Kom hier.’

‘Wacht even.’

Toen ze terug kwam, sliep hij al. Ze liet hem liggen geduldig wachtend, achterover liggend in haar stoel, de ogen gesloten.

Koud en huiverig ontwaakte hij weldra. Zijn gedach-

ten waren geweest bij Charlotte. Hij had haar naast zich gedroomd. Hij voelde zich heel arm nu hij haar niet vond.

Toen stond hij op en sloop naar de vrouw in de stoel. Zij richtte een flauwe blik op hem. Hij legde een vinger op zijn mond en de ogen krampachtig sluitend, sloeg hij zijn armen om haar heen.

Warmte, Charlotte, de stille ochtend, vogels voor de ramen, het binnenruisen van de wind, het rustige rytme van haar adem.

Slaap, dood, vergetelheid in haar omhelzing.

IX Onweer

Charlotte zat al heel vroeg in de zomermorgen onder de lichtruisende boom. Achter de heuvels begon de zon warm en breed te schijnen. Het hete gouden licht viel tot voor haar kleine voeten. Zij keek er naar hoe het langzaam nader schoof tot onder de boom.

Het gazon achter het huis sprankelde vol groenige dauw. Het witte geluksschaap, dat zij er te grazen had gezet, blaatte tevreden. Een vogel vloog uit het dak van haar laag paleis en riep naar een andere, die in het gebladerte met een lokkend gefluit antwoord gaf.

Blauw, diepblauw was de hemel, vlekkeloos helder na de lange regentijd.

Hoe jammer nu alleen te zijn. Naar deze hevige, vlammeende zomer hadden zij samen zo verlangd. Zij greep in haar boezem naar de brief, die hij haar schreef uit Parijs. Zij betastte het papier en streek het glad. Hoe warm voelde het aan. Door de innige woorden, die er in verscholen stonden of door haar eigen warmte? Dromerig vouwde zij hem nog eens open en daar klonken ze weer die tederheden van hem uit Parijs. Zij voelde haar gezicht gloeien alsof kussen het bedekten. De sjaal om haar schouders wierp zij af. Voorzichtig om zich heen spiedend, strekte ze haar benen voor zich uit. Toen trok zij haar rokken hoog tot aan de knieën en liet de warme stralen toe haar te koesteren. In deze omarming las zij nog eens zijn brief.

Zij moest lachen. Waren die woorden voor haar, scheen de zon alleen om háár te verwarmen en vriendelijk te zijn gezind? Scheen hij ook voor Poupée?

Poupée was stil en droevig en dorst haar nauwelijks

naderen, sinds Jean elders een dienst had gezocht. Waarom zou ook zij niet naar warmte verlangen? Deed zij daarmee dan kwaad?

Charlotte lachte bijna luid. Het was dwaas, dat zij dit kind niet op haar gemak stelde. Zij moest haar vergeven en het haar zeggen. Dan zou zij zelf ook niet meer zo eenzaam zijn. Wat waren zij anders dan twee zwakke meisjes, die men had alleen gelaten? Goedkeurend bekeek zij haar slanke benen, gestoken in fijne zwarte kousen. De rose huid schemerde er doorheen. Was het zondig zich zo aan de vurige zon over te geven? Schuldbewust liet ze haar rokken zakken en borg de brief weer tussen haar kleren op.

Met een glimlach op het teerblozende gezicht liep ze met vlugge stapjes de tuin door, zoekend naar Poupée. Poupée stond met een los wit jakje in het washok. De mouwen opgestroopt, haar mondje droef en ernstig dichtgeknepen. Haar ogen droegen een vochtige waas. Charlotte vond haar allerliefst. Ze hield zich weg achter een struik. Ze moest voortdurend bedenken: het is de meid - want ze wilde zo graag haar stem horen. Ze zou haar willen kussen en zeggen: ben jij ook zo alleen. Verlang jij ook?

Charlotte trok een rimpel en zuchtte. Wat was het hier heerlijk warm in de zon, wat voelde haar dunne japon luchtig om haar gladde lichaam. Zij kreeg lust zich te ontkleden. Hevig bloosde ze toen zij dit onzinnig verlangen in zich voelde op komen.

Nog eens zuchtte zij diep, wierp een blik op de werkende meid, wier verhitte kleur haar geboeid had en sloop terug naar haar plaats onder de boom.

Het middagmaal was door Charlotte vastgesteld op twaalf uur. Die morgen zat zij reeds een kwartier te vroeg aan de gedekte tafel te wachten op Poupée.

Ze had zich verkleed als gold het een diner in de stad. Met een laag décolleté en een parelsnoer om de blanke hals, het haar in losse krullen om het hoofd en naar beide zijden hangend over haar schouders, leek ze een pril meisje van zestien jaar.

Zij had er zich een feest van gemaakt zo jong en zo mooi mogelijk te zijn, ook al was er geen man, die naar haar zou omzien. Zij wilde schitteren in de zon en in de bewonderende ogen van Poupée. Zij wist dat het vreemd was wat zij deed. Wie verkleedt zich voor de meid? Maar die meid was toch lief en jong en even warm en verlangend als zijzelf. Laat er de illusie zijn, dat het voor 'iemand' is, dat ik mij mooi maak, dacht ze. Als zij het opmerkt...

Klokslag twaalf, bracht Poupée de ronde soupterrine binnen. Keurig, zoals haar geleerd was, vulde ze het bord met de porceleinen lepel. Haar ogen zagen verwonderd.

'Waarom kijk je me zo aan?' vroeg Charlotte. Behaagziek lachte ze tegen het verlegen kind.

'Komt mijnheer vandaag?' vroeg Poupée met iets als een schrik in haar trekken.

'Neen. Mijnheer is in Parijs en komt nog lang niet.'

'O.'

'Waarom dacht je dat?'

Poupée wees met een kleur naar het parelsnoer.

'U is zo mooi.'

Ze zei het zacht en bedeesd, maar ook met een verrukking in haar stem, die ze zocht te onderdrukken.

Poupée keek radeloos rond als zocht ze een gaatje om in te kruipen. Toen viel ze neer op de aangewezen stoel en boog het hoofd, dat rood werd van een oude, nooit genezen schaamte.

Charlotte schoof een weinig dichterbij, toen vatte ze

het meisje bij de kin en hief haar hoofdje omhoog, zodat ze haar in de ogen kon zien.

‘Waarom ben je niet meer vrolijk, kind, zoals vroeger?’ zei ze met een glimlach. ‘Heb je verdriet?’

Poupée schudde heftig het hoofd terwijl dikke tranen langs haar rose konen liepen.

‘Mis je die jongen?’

Weer schudde het verlegen hoofdje van Poupée.

‘Wat dan? Heb je spijt dat het gebeurd is?’

‘Ik kon het niet helpen,’ hilde Poupée. ‘Ik heb het niet gewild.’

‘Goed, lief kind, het is goed. Ik ben niet boos op je. Het is gebeurd, en het is vergeten. Word nu maar weer vrolijk. Je bent nog te jong om te treuren. Je mag me voortaan helpen als ik mij kleed en baad. Jij mag me 's morgens wekken en de koffie boven brengen, op mijn kamer. En als je eens praten wilt, kom dan maar bij me. Ik vind het wel prettig. Zal je 't doen?’ Ze kneep het meisje in de wang, toen liet ze haar gaan.

Nadat Charlotte van haar rustbed was opgerezen, verlangde ze hevig naar buiten. Vanuit haar raam zag ze de boomtakken, vol en rijk in 't blad, licht zwierend op de warme wind. De weg langs het tuinhek lag verlaten, zoals steeds in de namiddag. Ze wilde een wandeling doen - alleen. Haastig wierp zij een korte mantille om met zwarte kant en zette zich een klein hoedje op 't hoofd. Zij schoot haar handschoenen aan en terwijl ze nog op de trap liep, riep ze Poupée al toe:

‘Ik ga naar buiten, ik ga wandelen, pas goed op het huis.’

Charlotte genoot van de stilte om zich heen. Ze hoorde alleen haar eigen voeten op de weg, zacht gleden ze over het mulle pad en schoven langs de grazige berm.

In de struiken opzij hoorde ze gezoem. Zij dacht aan niets of niemand, zo werd ze gevuld door de middagstilte, die geluk betekende zonder reden of vorm. Het voelde warm en vluchtig aan, dit geluk. En het was licht zonder schaduwen.

Toen begon ze een gesprek met Willem. Zullen wij naar het bos gaan of naar het dorp. Naar het bos? Goed, naar het bos. Zij sloeg een zijpad in, dat smaller en dieper in dichter gebladerte leidde. Zij kwam op een open plek in het woud, zó groen en toch zo licht flonkerend, dat ze zich voelde als geborgen in een reusachtige smaragd. Hier hoorde ze zelfs geen vogels meer. Alleen boven haar in de uiterste toppen, ruisten de bomen als bogen de bladeren onder het gewicht der zonnestrallen.

Toen schoof een wolk voor de zon, het groen werd donker, het licht verbleekte. De koelte van dit bos werd haar te dreigend, ze keerde zich om en tevergeefs sprak ze tot Willem. Hij antwoordde niet. Zij bleef niet langer staan en ofschoon de zon alweer achter de wolk was te voorschijn gekomen en de wereld even licht werd als tevoren, toch repte zij zich, zacht hijgend het bospad langs naar de weg en sloeg de andere richting in, die naar het dorp. Op de zonnige weg groette haar een boer. Juichend wierp ze hem haar groet terug. Zij kon wel zingen, zo dartel voelde ze zich in het vertrouwde licht. Daar ginds, achter de haag, op de velden werd het graan gemaaid. De zeisen gingen op en neer, regelmatig als de slinger van een klok. Zij bleef staan en keek toe hoe het volk met grote strooien hoeden op bezig was te oogsten. Toen stapte ze weer verder, veerkrachtig dansend op de dunne schoentjes, een slip van haar rok in de hand. Was zij wel ooit zo gelukkig geweest, zelfs met Willem aan haar zijde? Daar schreed hij opnieuw haar gedachten binnen. Wonderlijk, het kostte haar moeite

zich hem voor te stellen naast haar op de weg. Zij dacht krampachtig na en bracht zich een hunner eerste wandelingen te binnen na de regentijd. Zij liepen op diezelfde weg. Hij was stil geweest, vermoeid had zijn arm in de hare gerust. Ook herinnerde zij zich hun afscheid, hoe hevig zij geschreid had en hoe hij er gramstorig had uitgezien. Een groot medelijden vervulde haar. Geluk wilde zij hem geven, maar zij wist niet hoe. Zelfs betrapte zij er zich op, dat zij hem gaarne uit haar gedachten verjoeg. Zij ontdekte met pijn, dat ze rustiger was alléén, dat ze tevreden was met zijn brieven en nog niet verlangde naar zijn thuiskomst. En toch voelde zij zich des nachts dikwijls zo koud en armelijk in het grote bed.

Zou het zonde zijn, vroeg zij zich nog eens af, dat ik meer houd van de zon dan van hem? Hoe kwam zij zo dwaas? Kan men gehuwd zijn met de zomer? Wat heeft hij aan mijn leven gedaan, dat ik me gelukkig voel, terwijl hij ver van mij af is in Parijs of wellicht reeds naar zijn vaderland is afgereisd. Die ochtend had zij een mens gezocht om tegen te lachen, om goed te doen en nu was zij rijk in haar eenzaamheid.

Zij naderde het dorp. Zij kwam de wagens achterop, die schommelend en volgeladen naar de hoeven terug keerden. Reeds was zij de eerste huisjes voorbij gegaan. Stokrozen bloeiden in de tuintjes. Vrouwen stonden aan de was net als thuis Poupée. Daar kwam haar uit de verte een heer tegemoet. Waarlijk een ontdekking: de eerste 'heer', die zij hier ooit had aanschouwd. Een heer met een fijne strohoed op en er leek zowaar een oogglas te blinken boven zijn snor. Een wandelstok had hij in de hand, een bloem op zijn borst. Toen zij langs ging kon zij niet nalaten hem aan te zien. Hij groette vriendelijk en lichtte respectvol de hoed. Charlotte knikte en bloosde. Zij was de heren ontwend. Ook was

zij nieuwsgierig en na enige schreden, wendde zij schroomvallig het gelaat naar hem om. Midden op de weg stond hij stil om haar na te kijken. Reeds wilde zij met versnelde pas doorlopen toen ze hem hoorde roepen: ‘Madame!’ Zij hield haar stap in en terstond was hij naast haar.

‘Duizend maal excuses, Madame. Ik voel mij zeer schuldig, dat ik u nakeek. Het was onwelvoeglijk, maar bedenk, dat men hier nimmer een elegante vrouw ontmoet. Mijn verrassing deed mij zo handelen. Sta mij toe, dat ik mij aan u voorstel.’

Hij noemde haar zijn naam, die zij niet verstond. Charlotte zei hem de hare en na een korte aarzelingsstak zij hem twee vingertopjes toe, die hij eerbiedig aanraakte.

‘U vreesde toch niet voor een aanranding?’ lachte hij en toonde haar zijn blinkende mond.

‘Ik ben niet zo gauw bevreesd,’ antwoordde het meisje. ‘U ziet het, ik waag het er op alleen uit te gaan. Ik moet er de gevolgen dan maar van ondervinden.’

‘U is moedig, daar heb ik respect voor. Toch meen ik u vroeger eens gezien te hebben - en het was om mij ervan te vergewissen, dat ik u zo even nakeek - gechapperonneerd.’

‘Het is mogelijk, wij hebben hier veel gewandeld.’ Charlotte bloosde hevig toen ze erbij voegde:

‘Mijn echtgenoot is voor een dag of wat op reis.’

‘Wel, dat is ongezellig voor u, denk ik. Veroorlooft u mij, dat ik even met u oploop?’

‘Zeker, maar dan moet ik u verzoeken met mij terug te gaan. Ik wil langzamerhand mijn wandeling beëindigen. Het is al laat.’

Zij keerden het dorp de rug toe en liepen de heuvel op naar het huis.

‘U ziet hier geen mensen?’

‘Wij kennen hier niemand. Het was juist om de mensen te ontvlieden, dat wij Parijs hebben verlaten.’

‘U woont in Parijs? Aha! Het is misschien weinig officieel. Maar mocht u gelegenheid hebben en lust eens een bezoek te brengen op het kasteel d'Argenteuil om de bloemen te bewonderen, dan houd ik mij aanbevolen. Mijn oom, bij wie ik logeer, zal ongetwijfeld verrukt zijn. Zijn eeuwige klacht is de beperkte conversatie. De voordeden van het landelijk leven zijn groot, maar dit is een schaduwzijde.’

‘Mag ik uw vraag in bedenking houden? Ik weet niet wanneer precies mijn echtgenoot terugkomt. Ik hoop, dat ik er hem toe kan bewegen, maar ik kan het niet met zekerheid zeggen.’

‘Madame, het zal ons altijd een eer zijn, wanneer en hoe gij komt, alleen of met uw echtgenoot. Het kasteel is aan de andere zijde van het dorp. U ziet het liggen, aan het einde van de dorpsstraat.’

Zij stond stil en gaf hem vriendelijk de hand:

‘Au revoir, madame,’ klonk het triomfantelijk.

Het leek een afspraak. Zij moest er om lachen.

Charlotte had zich reeds in haar witte nachtgewaad gehuld, de lichten in het huis had ze al gedoofd en ze zat nog even met een kaars voor haar spiegel, toen ze buiten een zwak gerommel hoorde. Haastig stond ze op en zag uit het geopende raam. Slechts enkele sterren blonken helder in de zomernacht. In de bomen ruiste de wind. Ze zocht naar de maan. Maar de maan scheen zich te verschuilen achter onzichtbare wolken. Eensklaps schoot een schrille lichtstraal dwars door de donkere hemel. Charlotte schrok hevig, haar hart bonsde zo, dat heel haar lichaam door haar hart scheen gevuld. Snel

vloog ze van het venster af en kroop rillend in bed. Een oorverdovende slag weerklonk door de ruisende stilte. Charlotte brak in tranen uit. Angstig drukte ze haar handen op haar bonzende boezem.

Ze wilde schreeuwen, maar haar keel leek toegeknepen. Nu merkte ze opeens zacht kloppen op haar deur. Ze dorst zich niet bewegen. Was het Poupée? In de stilte, die nu volgde, hoorde ze haar roepen:

‘Madame! Madame!’

Ze vloog eruit en opende de deur.

‘Kom hier, kom hier,’ steunde ze en sleurde het meisje in haar hemd mee in bed.

Bij het licht van de rillende kaarsvlam zag Poupée haar verschrikte ogen en verwilderde haren. Ze hingen los om haar hoofd en vielen als een zwarte baard over haar borst. Het meisje was bang voor deze wilde verschijning met dat bleke gezicht. Ze voelde zich door krachtige, kleine handen in doodsangst omklemmen. Charlotte schokte heftig op en neer, toen nog eens een krakende slag voortrolde over de heuvelen.

‘Kom onder het dek,’ fluisterde zij buiten adem.

Poupée in haar korte hemd, schaamde zich zeer en gehoorzaamde haastig. Charlotte sloeg de dekens over haar beiden dicht en kroop behagelijk tegen het warme lichaam aan. Zij zelf was steenkoud en beefde van ontzag voor het daverend onweer buiten.

‘Blijf bij me. Was je niet bang daarboven in het dak?’

‘Ik ben niet bang.’

‘Hoorde je me schreeuwen?’

‘Ik hoorde een slag en dacht dat Mevrouw uit het bed viel.’

Poupée lachte. Haar rode wangen gloeiden warm en kinderlijk. Verrukt zag Charlotte haar aan en sloeg de armen om haar heen.

‘Ik ben zo blij, dat je bij me bent. Wil je blijven? Ik ben zo benauwd.’

Poupée ging voort te lachen. Ze maakte het zich gemakkelijk in het zachte bed. De donzige veren maakten haar slaperig. De lach vergeleed en haar ogen dommelden toe. Charlotte hield haar in de armen als een minnaar, bang haar te wekken, blij zich te koesteren in haar warmte, tevreden zich bij haar te mogen verschuilen in haar angst.

De wind bedaarde en een rustige, krachtige regen stroomde gestadig neer met een groot eentonig geruis.

Als werd zij geliefkoosd, zo zalig, sliep Charlotte eindelijk in.

Toen Poupée werd wakker gemaakt door de hardnekkige zonnestrallen, die naar binnen vielen over haar gelaat, was ze niet verbaasd. Maar ze verlangde hevig om weg te komen uit het bed harer meesteres, voor wie zij zich bij daglicht dubbel schaamde. Voorzichtig trachtte zij zich te bevrijden uit de slappe arm, die om haar heen gebogen lag. Reeds had ze haar benen boven de dekens opgetrokken, toen Charlotte de ogen opsloeg en haar met een glimlach aankeek. Toen dorst ze niet verder te gaan in haar poging te ontsnappen, maar glimlachte blozend terug. Charlotte hield haar nu vaster omkneld.

‘Blijf nog even,’ zei ze. ‘Wij liggen zo heerlijk. Kom er weer onder.’

Poupée trok haar hemd glad naar beneden en legde zuchtend haar hoofd in het kussen.

‘Heb je lekker geslapen, mijn kind?’

Poupée knikte.

‘Ik wil de koffie gaan zetten, als het mevrouw belieft.’

‘Goed, breng ze mij hier.’

Ten afscheid streek ze haar over de wang, toen wendde zij zich af, om Poupée bij het opstaan niet verlegen te maken, en soesde door in de lauwe koestering van het bed.

Beneden hoorde ze de meid plassen in de keuken. Daarna werd het heel stil, haar ogen vielen dicht. Door een licht gedruis werd zij gewekt. Poupée bracht haar de grote boerenkom met koffie en een brief.

Terwijl ze een stuk brood haastig in de kom brokkelde, las ze de wilde woorden in het slordige handschrift snel, snel om zo spoedig mogelijk alles te weten. Poupée stond erbij en glimlachte flauw.

Waarom ging ze niet heen? Waarom stond ze daar nog toen de brief al gelezen was en Charlotte te vechten lag met haar tranen. Wat mankeerde die schuwe, bescheiden Poupée?

‘Het is goed,’ zei ze. ‘Ga nu maar.’

Poupée kreeg een kleur en was in een oogwenk de deur uit.

Nu nam Charlotte de brief weer in de hand en las nog een keer langzaam de zinnen over, die haar hadden gefolterd en tot wenens toe gewond.

‘Ik zal mij tot het uiterste toe verzetten. Maar je weet niet hoe moeilijk het is stand te houden. Ik voel mij ellendig eenzaam en ik ben heel bang, dat ik niet sterk genoeg zal blijken om te volbrengen wat ik me heb voorgenomen. Waarom is de wereld zo vol verleiding? Aan jouw zijde viel het me minder zwaar - ook al bracht ik het er even slecht af. Hier echter, is het mij bijna onmogelijk. Ik weet nog niet, wanneer ik komen zal. Misschien nooit. Als ik me nogmaals voor je te schamen heb, kom ik je zeker niet weer onder de ogen.

‘Men praat hier uit den treure over mijn toekomst. Er wordt, denk ik, in het geheim gestookt om mij tot een

verbintenis te pressen. Ook ben ik tijdens mijn afwezigheid met wisselbrieven opgelicht. Daaraan schijnt een geruchtmakende affaire in de baccaratclub te zijn voorafgegaan. Ik ben echter te moede om er onderzoek naar te doen en op raad van mijn vriend Edward heb ik Den Doelen volledig gedechargeerd. Hij lag trouwens met rheumatische aandoeningen te bed. Hoe eer ik van hem verlost ben, des te beter. Ik walg van alles en iedereen. Het lot zal mij nu een aanduiding geven, daar ben ik zeker van. Elke dag opnieuw schrik ik er voor terug om naar de groene tafel te gaan - maar toch zie ik daarin mijn enige uitkomst. Geld heb ik nodig, maar wat meer betekent: de Fortuin zelve moet mij bestieren.

‘Lieve Lotte, ik vind het barbaars van mezelf, dat ik je dit alles schrijf. Maar ik kan tegen jou niet anders zijn dan oprecht al is het nog zo pijnlijk. Heb nog geduld, het is moeilijk, ik weet het. Wil je, ondanks alles, mijn goede engel zijn?’

Waren dit de vurige woorden van een minnaar? Zijn eerste brief was vol bezorgde tederheid geweest, deze tweede bevatte niet veel anders dan zelfbeklag. Charlotte bekeek zich lang in de spiegel. Ze was heel bleek en haar gezicht stond strak als een masker. Wanneer ze het bewoog, voelde het stijf aan. Haar mondje stond als in pruilen versteend. Ze dacht voor de spiegel gezeten lang na en onder het denken gingen haar trekken zich ontspannen. Ze keek er naar met interesse. Haar belangstelling tekende zich duidelijker af. Weldra had ze haar gewone rustige gelaatsuitdrukking terug gekregen. Zelfs kwam er een glimlach op haar gezicht. Ze legde kalm de brief in haar commode en het was alsof ze daarmee ook het leed, dat haar berokkend was, uit zich had gebannen. Ze belde om Poupée en liet zich door haar helpen bij haar dagelijks bad. Terwijl het

meisje haar parelblanke leden droogschuurde totdat een roze gloed ze bedekte, schertste Charlotte met haar, zoals een jonge zelfbewuste vrouw dat met een meisje doet.

Het duurde enige dagen, voordat zij moed verzamelde om de brief uit haar commode nogmaals open te slaan. Ze was de inhoud bijna vergeten - alleen wist ze vooruit, dat zij zich pijnigen ging.

Het was na het avondmaal. Poupée ruimde in de keuken, Charlotte had het zich bij een olielamp gemakkelijk gemaakt. Zij nam zich voor zin na zin te lezen en de betekenis te overwegen van ieder woord. Menigmaal sloeg ze haar ogen op onder het lezen, om telkens weer met een vergoelijkende glimlach verder te gaan. 'Aan jouw zijde viel het me minder zwaar - ook al bracht ik het er even slecht af.'

Wat betekenden die woorden? In welk opzicht bracht hij het er slecht af, wanneer had hij zich ooit voor haar te schamen? 'Nogmaals', schreef hij.

Eensklaps stonden haar de gruwelijke weken in de regentijd weer helder voor de geest. Hoe onrustig was hij geweest, hoe prikkelbaar, hoe moeilijk te bevredigen. Hoe schuw had hij soms rondgeblikt, hoe star naar haar gekeken, alsof hij haar niet werkelijk zag. En toch, er was niets geschied - niemand was er geweest behalve zichzelf. Volkomen alleen waren zij al die tijd gebleven.

Een luid gerinkel van vaatwerk, dat geborgen wordt, deed haar uit haar gepeins opschrikken.

Poupée was nog niet naar boven. Zij verlangde nog even met haar te praten, anders sliep ze vannacht misschien niet, na al die trieste gedachten. Poupée. Zou zij vanavond met haar naar bed willen gaan? Het maakte haar zo rustig het meisje bij zich te hebben. Poupée, dat

was de enige geweest, Poupée en Jean. Ze vergat steeds opnieuw, dat dit kind niet onschuldig was - En plotseling, plotseling schoot een krankzinnige gedachte in haar brein, die ze terstond weer verwerpen wilde, maar die zich toch niet geheel liet verdringen. Een koortsachtige begeerte dreef haar naar Poupée.

‘Poupée, kom eens hier, ik wil met je praten. Het is hier zo stil. Ben je niet bang, dat er van nacht een man in huis komt, die weet, dat we alleen zijn?’

‘Wie zou er komen?’

‘Ik weet het niet, een man.’

‘Er zal geen man komen, Mevrouw.’

‘Wil je niet bij me slapen, vannacht? Ik heb 't zo eenzaam in bed. Het is hier zo stil.’

‘Misschien komt Mijnheer,’ zei Poupée met een verlegen lach.

‘Mijnheer? Wat denk je van mijnheer? Hoe vind je hem? Zeg het mij.’

Poupée stond daar, hevig blozend, hijgend van ontzetting.

Charlotte kwam op haar af en nam haar in de armen en dwong haar te gaan zitten op haar schoot bij de lamp.

‘Poupée, zeg wat je weet, zeg wat je weet. Ik ben niet boos. Denk toch niet, dat ik boos ben. Maar ik wil alles weten.’

Poupée schokte op en neer. Charlotte voelde haar warm jong lijf trillen tussen haar armen en tegen haar borst. Charlotte streelde haar zacht over haar krulletjes en wreef met een bedarende hand over haar rug.

‘Toe nu,’ zei ze, ‘toe.’

‘Eenmaal,’ snikte Poupée.

‘Eenmaal,’ herhaalde Charlotte toonloos.

‘De laatste nacht.’

Charlotte liet het meisje langzaam los, haar armen zonken zwaar naast haar lichaam neer.

Poupée stond op en veegde zich de ogen af. Toen ging ze de deur uit, naar boven.

Charlotte bleef in de kamer bij de lamp, waar zijn brief nog geopend lag. Zij las hem over en ze begreep hem goed, ook al drongen de betekenissen der woorden niet meer tot haar door. Toen ze hem uitgelezen had, borg ze hem bij de eerste in haar boezem.

Een geheel ander gevoel was in haar ontstaan voor de man, die zó zwak was. Zij verlangde naar hem als een moeder naar haar kind. Zij moest hem helpen - deze man kon niet lopen, alleen maar struikelen en vallen. Zij moest hem bij de hand nemen en verder met hem gaan. Ze had hem niet mogen alleen laten.

Uren lag ze wakker, stil te dromen, starend naar het venster, zilver van maneschijn. Ze hield zich recht en maakte zich smal op haar eigen plaats in het bed. Zij wilde er niet aan denken, dat eens Poupée daar gelegen had naast haar, dat zij eens haar lichaam had aangeraakt in de onweersnacht. Zij schuwde die plek. Hij had haar dus zijn schande achter gelaten. Hij schaamde zich niet langer, hij bekende het haar alsof hij zeker was van haar vergoelijking. Hij bekommerde er zich niet om, dat hij haar maar weinig troostte met zijn klachten. Moest zij dit dragen of moest zij hem afwijzen, hem schrijven, dat zij hem niet meer ontvangen wilde? Zij overwoog deze vragen, alsof ze werkelijk voor haar bestonden. Daarachter wist zij met zekerheid, dat zij hem weer inhalen en verwelkomen zou, zodra hij terug kwam.

Want het was gemakkelijk een trouw man lief te hebben, maar moeilijk en schoon een man trouw te zijn, die misstappen beging. Toch hoopte ze vurig, dat hij sterker

zou blijken, dat hij lijden zou durven en strijden zou kunnen, zoals het een man betaamt. Terwijl zij insliep, recht en smal op haar eigen plaats in het bed, schitterde de maneschijs over haar heen als een vredelicht.

Dromen wierpen haar van licht in duisternis. Zij hadden geen vorm of betekenis meer, maar slapend voelde zij ze warm in haar leven als de kinderen van haar krachtig verlangen.

Poupée werd wakker bij het morgenkrieken. In haar klein hoofd was terstond het weedom terug, waarmee zij was ingeslapen. Deze mensen waren haar te vreemd. De man was bij haar te bed gekomen, de vrouw had haar bij zich genomen in de nacht. Zij begreep het niet, het was haar te machtig en te onwennig. Zij kon hier niet blijven, ze moest terug naar het land. Dit alleen was haar duidelijk. Zij stond dus snel op, kleepte zich en pakte haar bundel bijeen. Toen sloop ze de krakende trap af, lichtte de klink en liet het tuinhek achter zich dichtvallen.

Zij liep langs het pad, vochtig van dauw en zag de nevels al wijken boven de velden. In de verte lagen de slapende hoeven.

Goddank! Zij ademde eindelijk ruimer.

X Achter een brief

Toen op haar schellen niemand verscheen, begreep Charlotte terstond alles. Nu herinnerde zij zich ook het kraken van de trap in haar droom te hebben gehoord.

Dus bevond zij zich thans geheel alleen in het landhuis. De wolken, die ze van uit bed kon zien drijven, waren roze gekleurd. Het moest nog heel vroeg zijn. Met een wilskracht, zoals zij die 's ochtends zelden bezat, rees zij op en in haar open nachtgewaad stond zij aan het venster en keek de tuin in, die door de lage zon nog maar gedeeltelijk werd beschenen. Een ijle stilte hing over de weg en over de velden tot aan de horizon. De morgenstond weerspiegelde allergelukkigst de stemming van haar ziel. Een plagende koelte woei van buiten op haar toe. Steeds breder werd het lichtvlak onder de rijzende zon. De vogels hadden hun eerste luide morgengroet al gebracht en wierpen van tijd tot tijd een korte triller door het zijwaarts wuivende lover. De rozenhaag rook fris naar water, glinsterend onder een vracht van dauwdroppelen. Charlotte verlangde er naar om in de prikkelende lucht te treden. Met reppende vingers begon zij haar toilet. Onderwijl sloeg zij haar spiegelbeeld met felheid gade, zelf verwonderd over de rustige regelmaat harer trekken. Met een krachtige slag sloot zij nu het venster en ging naar beneden. Zij was van plan de handen uit de mouwen te steken en zich niet te laten ontmoedigen bij het keukenwerk. Maar de zon lokte haar de tuin in. Hier onder de bomen was het schoon, en halffluid mijmerde ze:

‘Waarom doen de mensen elkaar leed aan, terwijl de wereld er zo stralend uit ziet?
Deze kalmerende vel-

den, die zacht be kroesde heuvels daarachter, liggen ze niet lief en veilig om mij heen? *Natura consolatrix*, het zijn woorden uit een gedicht, maar hoe wáár zijn ze.'

In de verte hoorde ze haar burens bezig op hun hoeven, de een schuurde een melkvat - de ander reed met zijn rammelende mestkar uit naar het land, verderop voerde een vrouw de hoenders, die kakelend om haar heen fladderden; haar man zat de hond te wassen, die behagelijk gromde en soms met wellust jankte in een lange schrille uithaal.

Een Parijse ochtend. Het gas brandt nog, hoewel het buiten al is gaan dagen. Schimmig bewegen door de zaal de laatste bleke gasten.

'Geloof me,' zegt Edward, 'ik ben gebleven alleen om op jou te wachten. Maar nu wacht ik niet langer. Morgen ga ik heen.'

'Wacht nog één dag. Juist, morgen wil ik mijn geluk beproeven. Het is de laatste dag, dan sluit de baccaratclub. Het lot moet beslissen, als ik het zelf niet kan.'

'Het lot? Noem je dat het lot. Neen, Willem, nu ben je niet oprecht.'

'Zeg jij mij wat ik doen moet.'

'Heb je dan geen hart, dat spreekt?'

'Soms, maar het is al dagen lang stom.'

'Je moet slapen gaan en als je uitgerust bent, zal het spreken. Jij legt 't immers zelf het zwijgen op?'

'Alleen in mijn dromen spreekt het nog. Maar misschien liegt het dan.'

'Dromen zijn bedrog,' zegt men. 'Ik weet het niet. Wat heb je gedroomd?'

'Dat het overbodig is te doen wat jij verlangt. En dat geloof ik maar al te graag.'

'Overbodig? Hoe kan het overbodig zijn?'

‘Ik weet het niet, hoe. Maar ik geloof er aan. Laat daarom het lot beslissen. Ik heb het haar eerlijk geschreven; wacht dus tot morgen.’

‘Goed, maar geen dag langer.’

‘Ik beloof je. Geen dag langer. Vaarwel.’

De zon begint te schijnen, het gaslicht blinkt nog flets door de lege zaal.

Toen Charlotte nog eens en nog eens zijn brief gelezen had, balde ze toornig de kleine blanke vuist. Ze sprong op uit haar stoel en snelde naar boven, deuren met een smak achter zich dichtwerpend. Het holle huis weerklonk van haar boze geluiden. Haar slaapkamer was nog even rommelig als toen zij die vroeg in de morgen verliet, overal zwierven haar kleren op stoelen, het bed lag omgewoeld, onsmakelijk glinsterde het zepige water in haar badkom. Zij wilde deze pijnlijke wanorde niet langer zien en sloeg de handen voor het gelaat. Zo zat zij lange tijd, dicht bij het raam.

Eensklaps voelde zij honger, haar lege maag rommelde armoedig. Toen eerst sprongen er tranen uit haar ogen en bleven stromen als een weldadige regen na de eindeloze dreiging van een venijnig donkere lucht.

Maar omstreeks het middaguur ging zij vol goede moed naar beneden en zocht met aarzelende bewegingen in de keuken verstrooiing. Het houtskoolvuur, dat zij met veel moeite had aangemaakt, brandde weldra onder een pot met een vreemde substantie, die knetterend en sissend pruttelde en spatte als was zij geladen met springstoffen.

Charlotte kookte haar soep. Een zwarte veeg ontsierde haar blanke wang. Haar handjes waren kleverig en onzindelijk. De lokken zaten warrig om haar hoofdje. Hoewel ze nog van tijd tot tijd een snik liet horen en

haar zakdoek aan de ogen bracht, trok ze haar gezicht telkens weer in een energieke plooi en lichtte het deksel op boven de vervaarlijk puffende brei. Tevreden met het bereikte, snelde ze naar de eetkamer en dekte de tafel; vóór het zitten gaan monsterde zij zich in de spiegel. ‘Assepoester,’ zei ze hardop tegen haar beeld en terstond barstte ze in een luid gelach uit. Haar eigen schelle stem joeg haar angst aan. Ze keek om zich heen, gleed op haar stoel neer en verslond als een hongurig dier de weke zoutloze kost.

Toen ze gegeten had, stouwde ze het vuile vaatwerk haastig in de keuken en met een zucht van verlichting ging ze naar boven om zich te reinigen en daarna vergetelheid te zoeken in de middagrust.

Parijs is heet als de hel. Willem wist zich onophoudelijk het gelaat af met een grote zijden doek. Maar dit verhitte gezicht staat vrolijk en verrast. Zijn adjudant in donkerblauw uniform met gele tressen zit tegenover hem.

‘Gooi die zware rommel uit en trek net als ik een dunner pak aan. Je gaat met me mee op reis, maar ik zeg niet waarheen.’

‘Op reis?’

‘Stil, je zult het wel merken. Kun je zwijgen?’

‘Als het graf.’

‘Goed, zwijg dan.’

Daar vertoont zich Edward aan de geopende deur. De adjudant wil opstaan en zich verwijderen.

‘Neen, blijf maar gerust. Je kunt immers zwijgen?’

Edward is geheel gekleed om naar de club te gaan.

‘Nog niet gereed?’ vraagt hij.

‘Klaar om te vertrekken,’ zegt Willem stralend.

‘Dus?’

‘Ik heb me bedacht. Het doet me leed, mijn vriend, dat ik je heb opgehouden. Maar nu weet ik dat ik wil. Ik ga naar haar toe, mijn brief achterna. En *hij* gaat mee.’

‘Maar dat is uitstekend.’

Edward drukt met warmte Willem's hand in de zijne.

‘Ben je niet boos?’

‘Sans rancune, vriend, ik wens je geluk. Ik ben blij, dat ik ook vertrekken mag. Ik had het me zelf opgelegd te blijven. Men kan het lot wel verleiden, soms, maar niet dwingen. Nu geef ik je uitstel. Je hebt het verdiend.’

De adjudant krijgt een wenk. Hij snelt de deur uit en de twee kameraden blijven alleen.

‘Wat zie je er jong en gelukkig uit. Zó heb ik je altoos gewenst. Denk niet meer aan het naargeestige, dat voorbij is.’

‘Ik bèn ook gelukkig en jong. Ik voel me weer als een schoolknaap. En ik verlang.

‘Ga dan gauw, laat ik je niet weerhouden; goede reis.’

Bij de deur wuiven nog Edward's smalle vingers.

Willem ziet lachend om zich heen. Buiten ratelen de wielen.

Inderdaad gelukte het Charlotte op het heetst van de dag, koel en ontkleed onder een luchtig laken, de slaap te vatten.

Versterkt en monter werd zij wakker. Doodstil lag zij in het lege huis en staarde naar buiten. Maar eensklaps veerde zij op. En voortgejaagd door een plotselinge geestdrift, maakte zij haastig haar toilet.

Het was drie uur, een uitstekend uur voor een bezoek.

Met snelle gratie begaf zij zich op weg. Een kleine

lila parasol beschulte haar tegen de helle zonneschijn. Ze tuurde er onder uit over de blakerende velden, terwijl haar adem zwaar hijgde. In het dorp vroeg zij zich even af of het niet al te rustiek was zo maar te voet op een kasteel te verschijnen. Maar een rijtuig nemen zou dwaas zijn. De oprijlaan lag recht voor haar uit. Onder het hoge lommer schreed zij langzamer voort om zich niet al te zeer te verhitten en weer op adem te komen.

Een knecht met een boers rood hoofd liet haar in een kleine antichambre. Zij nam plaats op een overhoesde canapé. IJzeren jaloezieën hielden de zon buitenshuis. Na de wandeling in de warmte, leek deze kamer haar ijzig en koel als een graf. Charlotte voelde rillingen door haar gebeente trekken en haar tanden klapperden. Wat zocht zij hier eigenlijk?

De baron d' Argenteuil lag op de sofa in de herenkamer uitgestrekt, waar hij tevergeefs getracht had te slapen. Zijn bolle ogen, met kleine bloedaren in het gelig wit, staarden doelloos voor zich uit.

Hij verschikte enige malen zijn zware lichaam, daarna rees hij met een zucht overeind en zette een voet op de grond. In deze halfliggende houding trof hem zijn secretaris, die na een licht klopje op de deur, binnentrad.

‘Zij is gekomen, de dame.’

‘De kleine, jonge vrouw?’

‘Ja, baron, beneden zit ze in de antichambre.’

‘Wat nu? Zul jij haar ontvangen of ik zelf?’

‘Herinnert u zich nog goed het gesprek, dat ik u heb meegedeeld?’

‘Ja, ja, ik herinner het me woordelijk. Denk aan de barones. Laat haar ver in de tuin rollen, tot achter het

park. Laat haar de wilde violen zien. Kan Raoul dat doen? Ze moet zoet gehouden worden, een uur of wat.'

'Baron, laten wij eerst even kalm overleggen. Ik zal haar ontvangen en - als ik weet, dat alles in orde is, bij mijn oom in de salon brengen. U herinnert het zich toch? En zorgt u voor Mevrouw, niemand krijgt dat anders van haar gedaan.'

'Goed, goed, maar houd haar beneden vast, dat meisje. En let er op, dat ze niet in de tuin kan zien, want ik moet er langs met de rolstoel. Ik breng de barones eerst een eindje uit het gezicht. Bovendien moet ik me verkleden voor dat bezoek.'

'Uitstekend, dan vindt u ons later samen in de salon.'

'Goed, goed. Ga nu maar. Laat ze geen argwaan krijgen. Mijn God, wat zou ze willen? Zij is toch alleen?'

'Natuurlijk is ze alleen. Anders was dit alles overbodig, nietwaar?'

'Goed, goed, goed.'

De volijverige secretaris stormde de trap af en wierp de deur der antichambre open. Charlotte stond op om een nijging te maken.

'Het is charmant van u, dat u zich mijner hebt willen herinneren en gekomen zijt.'

Hij deed de deur achter zich dicht.

'Gaat u zitten.'

Charlotte, die vurig gehoopt had vrij te komen uit het ellendige kamertje, waar haar de kilte door merg en been drong, liet zich zuchtend neervallen op haar zitplaats. De reuk van carbol begon haar te walgen. De jongeman zag het duidelijk aan haar gelaat. Bijna angstig keek hij rond.

'Ik vind het onaangenaam, dat ik u moet verzoeken hier nog even met mij te wachten. Mijn oom is gewend na tafel een poosje te rusten. Hij kan elk ogenblik wak-

ker worden. Maar ik durf hem toch niet zo maar in zijn slaap te storen.'

'Ik ben dus te vroeg met mijn bezoek?'

'Pardon, neen, zo moet u 't niet opvatten, wat ik u bidden mag. O, neen.'

Charlotte was nu geheel uit het veld geslagen en volkomen onverschillig voor wat er nog komen zou. Wat had zij zich toch voorgesteld van deze gang? Een beleefdheidsvisite was het, anders niet.

'Het weer is de laatste weken voortreffelijk,' begon hij.

'Ja, het weer is heerlijk. Ik hou veel van de zon.'

'De buitenlucht is hoogst gezond.'

'De regen kan alles bederven. Wij hebben heel wat regen gehad.'

'Zeker, zeker.'

Zijn geoeffend oor vernam een licht geschuifel langs de gesloten blinden. Hij hoorde het piepen van de rolstoel over het pad. Veel vrolijker keek hij haar aan.

'Ik denk nu toch, dat mijn oom wel wakker zal worden. Weet u wat? Wij gaan vast in de salon. Hij zal dan wel dadelijk bij ons zijn, denk ik.'

Zij gingen door de vestibule en de trap op naar boven. Daar opende hij de vleugeldeuren van de zaal en plotseling stonden zij in het volle heldere daglicht, dat door vier grote vensters naar binnen viel. De ouderwetse weelde van het meubilair deed haar aangenaam aan. Kleine tafels stonden hier met ruime lage leunstoelen er omheen, en aan elk der beide zijwanden een grote canapé. In een hoek bij het raam stond een piano. In het midden van de zaal hing een kroon. Aan de muren zag Charlotte een menigte familieportretten en in het midden van de langste wand een groot wapentrofee, met vele geweien, huiden en koppen.

Charlotte glimlucht om het ouderwets-deftige van de salon en het tegelijk landelijke.

‘Een piano,’ zei zij, ‘is een meubel, dat ik in lang niet heb gezien.’

‘Houdt u van muziek?’

Zij zetten zich neer bij een der vensters.

‘Ik houd heel veel van muziek.’

‘Misschien kunt u mijn oom, die een groot liefhebber is, iets voorspelen. U kunt zich niet indenken hoe zelden wij hier goede muziek te horen krijgen.’

‘Goede muziek... denk maar niet, dat *ik* u die verschaffen kan,’ antwoordde Charlotte levendig en met haar glanzende ogen keek zij hem aan. Voor het eerst sloeg zij hem met aandacht gade. Hij was niet zo jong als hij leek. Hij had zorgelijke trekken. De snor was keurig in ronde krullen gedraaid. Het oogglas, dat haar zo betoverd had, hing gedienstig aan een koordje. Deze jonge man had zelfs al dunnend haar. Geen held voor een roman, vond Charlotte. Een zwakke figuur. Zij bekeek zijn handen, die net waren verzorgd, maar naar haar smaak te kort en te rond van nagel. De glans in haar ogen werd vochtig en met moeite bedwong zij een geeuw.

‘Hoe vaart uw echtgenoot? Ik maak uit uw komst op, ik bedoel uit uw komst alléén, dat hij nog niet terug is.’

‘Neen, hij is nog niet terug.’

‘Waar oom toch blijft,’ riep eensklaps ongeduldig de jongeman uit en hij sprong op van zijn stoel en snelde naar het raam.

Tegelijkertijd gingen de deuren open en stampend kwam de baron binnen. Zijn rode, verbrande kop met het korte grijze haar stond kaarsrecht boven de brede schouders. In zijn hand hield hij zijn kleine jagershoed.

‘Ga maar weg, Pierre. Ik heb me maar niet verkleed.’

‘Verbouwereerd keek de jongeman hem aan.

‘Maar oom...’

‘Nee, hou maar op, ga maar heen, ga maar aan je werk. - Madame, ik ben uw dienaar. U bewijst me een weldaad, ga toch zitten.’

Schouderophalend verliet de secretaris de salon.

Toen de deur achter hem dicht was, barstte de baron uit in een hartelijk gelach.

‘Ach neen, ik wil er maar liever geen doekjes om winden, Madame. Ik hou niet van stiekum gedoe, heb ik zo even bedacht. Al die omhaal van ooms en neven geef ik cadeau. U ziet er trouwens niet naar uit, dat u zich in de luren laat leggen.’

Charlotte was eerst heel verbaasd geweest. Nu lachte ze ook en reikte hem haar hand.

‘Een samenzwering?’ vroeg ze.

‘Ja, zoals u het noemen wilt. Kort en goed, ik heb hem op u afgestuurd. Hij is mijn secretaris of rentmeester, als u wilt. Een brave jongen, maar een bangerd.’

‘Maar waarom hebt u *hem* dan gestuurd en bent u niet zelf gekomen?’

‘Ik ben niet meer zo jong, Madame. De meeste vrouwen houden niet van grijze haren. Ik kan ze geen ongelijk geven.’

Charlotte kreeg plezier in het avontuur, met zo doorzichtige maskers gespeeld. Zij was er voor in de juiste stemming.

‘U is dus een ietwat bejaarde Don Juan, die met een lokvink werkt.’

De baron lachte daverend.

‘Precies, precies. U denkt misschien, dat ik voortaan een betere ambassadeur moet zenden? Enfin, u is hier,

dat heb ik in elk geval bereikt. De vraag is of u blijvén wilt, nu u alles weet.’

‘Waarom zou ik niet blijven?’

‘U is zo jong, en ik ben, zoals u heel goed geraden hebt al een eindje op streek, maar des te meer reden om niet bang voor mij te zijn. Misschien sluiten wij vriendschap, als wij elkaar bevallen. Ik heb nooit vrouwelijk bezoek. Ik lig hier begraven. En u is getrouwd, nietwaar?’

‘Het staat mij aan, dat u mij niet hebt willen voorjokken. Maar... wat verwacht u van mij? Ik vrees...’

‘Wij kunnen toch praten en u kunt muziek maken, als u wilt. Zie, de barones is ziekelijk en rijdt in een rolstoel. Ik ben blij met uw bezoek en misschien zingt u wel iets voor mij. U komt uit Parijs, heb ik gehoord. Welnu, ik heb in mijn jonge jaren ook in Parijs gewoond, onder Louis Philippe. Ik kwam zelfs aan het Hof, ja zeker, het was een verrukkelijke tijd. Toe, leg uw mantel af, houdt me nog wat gezelschap.’

Met een glimlach hielp hij haar uit de mantille, die ze neerlegde op een stoel. Toen ging ze voor een spiegel staan en tilde de kleine hoed op van haar haren, die onstuimig losschoten in grote wilde krullen. Hij keerde zich naar haar om en keek naar al haar bewegingen met een innig welbehagen.

Willem heeft geen geduld gehad om op het enige rijtuig van het dorp te wachten. Zijn adjudant en hij zitten nu in hun slobberige zomerpakken onder de linnen kap van een oud boerenwagentje.

Achter de rug van de voerman moedigt Willem het paardje met luide kreten aan.

Zo rijden ze langs de landelijke wegen en zien ver over de velden de zon in een grijze nevel zinken.

Wel tienmaal heeft Willem gezegd: ‘Jij blijft buiten en wacht op me.’ Maar het huis hebben ze nog lang niet bereikt. Hier is het torentje pas van op één na het laatste gehucht. De hoeven van het paard tikken sneller op de weg, haastiger rinkelen de schelletjes, maar nog sneller jaagt Willem's harteklop.

Hoe zal hij haar weerzien. Als alles maar goed is.

‘Jij blijft buiten, hoor je, en wacht.’

Eindelijk, daar is de laatste toren, nu een zijpad in. Willem wijst de weg met de zweep. Het paard trekt langzamer tegen de heuvel op het schokkende wagentje op de hoge wielen.

Het wordt donkerder, maar als Willem het huis in zicht krijgt, brandt er geen licht.

‘Stop maar hier,’ zegt hij en springt op de grond.

De voerman wordt weggezonden. Met het paard aan de teugel daalt hij de heuvel af.

‘Blijf hier op schildwacht. Ik kom.’

De adjudant staat onwillekeurig in de houding.

Willem loopt de tuin door naar de achterdeur. Hij morrelt aan het slot. De grendel houdt de deur van binnen tegen. Hij is alweer terug aan de voorkant van het huis en bonkt op het poortje. Niemand verschijnt. Even wacht hij, vloekend van ongeduld. Opeens bedenkt hij zich en draait de knop om. De deur wijkt en hij stort zich naar binnen.

Hij loopt door het huis, door alle kamers, zij zijn leeg. Hij vliegt de trap op, roepende:

‘Charlotte! Charlotte! Hier ben ik, Willem.’

Niemand antwoordt.

Ook in de slaapvertrekken vindt hij geen levend wezen. In Lotte's kamer ligt het bed onopgemaakt. Hij voelt in het schemerdonker over de kussens. Zij is er niet. Hij ontsteekt een kaars, die op tafel staat en zoekt

in alle hoeken. Wanorde vindt hij, maar geen mensen. Een hevige schrik heeft zich van hem meester gemaakt, zijn benen trillen, zijn adem hijgt. Plotseling denkt hij aan Poupée, in enige sprongen is hij de zoldertrap op en bij haar deur. De deur staat aan. Wat zal hij zien? Het bloed vliegt hem naar de wangen. Hij blaast van benauwdheid. Behoedzaam duwt hij de kaars vooruit de kamer in. Niemand. Voor de tweede maal glijdt hij dan deze drempel over als een schim. Hij durft haast niet rondzien. Maar het bed is geheel afgehaald en de lakens hangen over een stoel. Zij is voor goed vertrokken. Willem zucht diep: het verlicht hem. Maar terstond keert de angst in hem weer. Waar is Charlotte? Is zij heen gegaan? Is zij dood? Neen - dood kan zij niet zijn. Zijn brief was niet een brief, die doden kan. Hoogstens doen schreien en doen vluchten.

Nu is 't Willem, die schreit en vlucht. Zijn ogen zijn vochtig, sidderend werpt hij zich omlaag, de deur uit, de tuin door.

Met de kaars in de bevende hand staat hij voor zijn metgezel.

‘Blijf hier en wacht. Ik moet naar het dorp om navraag te doen. Mijn vriendin is hier niet, ze is vertrokken, schijnt het, maar zij kan niet ver zijn.’

De adjudant houdt zich recht op in het donker en staat op schildwacht tegenover de lege horizon, die met bleek geel verraadt waar de zon is ter ruste gegaan.

Willem snelt driftig schokkend voort, langs de donkere wegen.

Charlotte loopt door het zwoele park aan de arm van de baron. Langzaam schrijden zij langs de kleine geheimzinnige paden, zonder te spreken. De zomeravond ruist loom om hen heen, het licht is weggezakt achter

de bossen. De vogels roepen nog vleiend in de hoge bomen.

Hij lijkt bijna jong aan haar arm, veerkrachtig beweegt zich zijn brede gestalte naast haar ranke.

Hij zucht bijna bij iedere pas, het is alsof heel zijn bedruktheid loskomt in deze geurige avond.

‘Het is zo mooi, kind, en het gaat zo snel voorbij. Kon ik nog maar eenmaal alles overdoen. De eenzaamheid verstikt mij.’

‘Maar het is hier toch heerlijk.’

‘Waarom heb ik het zo gedaan, als ik het gedaan heb. Altijd ongelukkig, altijd honger. Ach, maar dat kun jij niet begrijpen, kind. Je bent nog jong. Ik huwde een landfreule en ik wist niet waarom. Ik was vrolijk en dacht: het komt wel terecht. Maar de jaren zijn omgegaan zonder dat het terecht is gekomen. Neem wat je krijgen kunt, kind, laat je niet afschrikken. Maar jij, jij bent gelukkig.’

Charlotte zucht diep. Van terzijde kijkt hij haar aan.

‘Ben je gelukkig?’ vraagt hij.

‘Laat me maar.’

‘Hij is toch niet voor goed weg?’

Charlotte haalt de schouders op. Tranen blinken in haar mooie ogen.

Driftig maakt hij zich los van haar en gaat voor haar staan, midden op het smalle pad en met een hand, zacht en vaderlijk, streelt hij haar springerige krulhaar.

‘Blijf bij me,’ fluistert hij smekend.

Charlotte ervaart met een schok het tedere verlangen dat hij haar openbaart. Zij begint te schreien. Hij ondersteunt haar trillende lichaam met zijn sterke arm.

‘Toe, bedaar, kind, je bent nog te jong voor zulk een verdriet. Dat komt pas later. Blijf hier, blijf bij me, ik zal goed voor je zijn.’

Charlotte houdt op met wenen. Zij durft niet opzien, ze schaamt zich omdat ze zwaar zich neer liet in de koesterende greep van zijn omstrengeling.

De baron heeft zijn rondgang door het kasteel gemaakt, zoals alle avonden. Haastig komt hij in de kleine salon terug, waar Charlotte toeft aan de gedekte tafel.

‘Ga nu doodstil naar je kamer en wacht.’

Zij ruist weg in de stile gangen en zweeft als een zwaan over een nachtelijke vijver, het trappenhuis door, hijgend het hoofd in de nek geworpen, tastend met de handen, stijgend met de smalle voeten.

Op haar kamer vindt zij alles toebereid. Zij werpt zich in een stoel en perst beide handen tegen haar hart, dat luid en onrustig klopt. In de ronde spiegel ziet zij haar beeld. Een halfopen, een halflachende mond. En ogen, die glanzen als in een dolzinnige verwachting. Wat verlang ik? Wat doe ik? vraagt zij zich. Waar ga ik heen?

Bij het feestelijk rinkelen der glazen aan het geheime souper, heeft hij haar voor het eerst gekust en het heeft haar rust gegeven. Toen heeft hij zijn hand beschermend op haar gelegd, als nam hij bezit van haar en zij heeft die zacht strelende hand niet afgeweerd. Maar nu - nu zal alles geschieden, wat niet geschieden mag.

Hij heeft mij alleen gelaten en hij heeft niet verlangd - nu is een ander gekomen, die mij *niet* alleen laat... wat nu?

Ik ben gek geworden, spookt het in haar brein, en wat ik doen ga, wil ik niet.

Maar zij mist de kracht om heen te gaan en te roepen in dit stille huis om hulp. Zij kan niet vluchten en niet vragen: ‘jaag mij weg, werp mij de deur uit.’ Zij wil schreien, maar er komt geen geluid uit haar kloppende

keel. De minuten glijden om. Radeloos ziet zij om zich heen. Zij ontwaart een venster, ze werpt het open en gooit bruusk haar bovenlijf naar buiten in de koele heldere nacht.

Het is doodstil buiten. Onwillekeurig wordt haar adem kalmer, zij weet zelve niet waarom zij zo gespannen luistert naar het ritselen van de nacht.

Plotseling treft haar oor een dof geschuifel in de verte. Zij spant zich tot het uiterste in: een kalme voetstap nadert door de laan, waarvan zij de eerste bomen onderscheidt. Daar verschijnt eensklaps tussen het geboomte een slanke gestalte, een man, een heer met een hoge hoed op 't hoofd.

Zij moet bijna lachen, als zij hem daar ziet vrij komen uit het gebladerte, zo menselijk en alledaags met de hoed op en de wandelstok in de hand. Tegelijk gaat er een schok door haar leden: zij herkent. Hij zoekt. Zie, hoe hij rondkijkt, gereed om naar de deur te gaan van het huis. Een heftige ontroering maakt zich van haar meester. Zij wil snel haar hoofd naar binnen trekken, hard bonst zij tegen het raam. Hij daar beneden kijkt op als hij de doffe bons hoort en ziet naar het zwak verlichte venster, dat openstaat. Zij, sprakeloos en op het punt in onmacht te vallen, beweegt als een drenkeling de witte armen en wenkt met de kleine vingers krampachtig gekromd.

‘Kom hier,’ fluistert ze, ‘kom hier’ hijgt ze ‘haal mij weg, ik ben bang,’ roept ze halffluid.

In enkele snelle passen is hij tot vlak onder haar raam. Zo heftig werpt hij het hoofd in de nek om haar aan te zien, dat zijn hoed van zijn hoofd tuimelt en weg rolt in een bloemperk.

‘Jij? Lotte? Wat is er gebeurd?’

Hoog en helder klinkt zijn stem door de ijzige stilte.

‘Niets, niets, breng me naar huis.’

Achter haar beweegt een brede schaduw tegen de kamerwanden. Zij durft niet omzien, maar ijlings glijdt zij over de vensterbank. Behoedzaam de rokken tezamen nemend, waagt zij de sprong.

In elkanders armen geklemd, rollen zij de hoed achterna, tussen de bloemen.